

KALENDARZYK PARYSKI

NA ROK

1877

Zawierający wykaz:
Adresów polskich w Paryżu i Francji
Kramów i domów handlowych i przemysłowych
Zakładów przemysłowych i rzemieślniczych
Osób oddających się rzemiosłom, zawodom publicznym, liberalnym itp.
Instytucji i Stowarzyszeń
dobroczynnych, ekonomicznych i naukowych polskich
w Paryżu

ZEBRALI I WYDALI:

S. KONWICKI I K. ZABIEHA

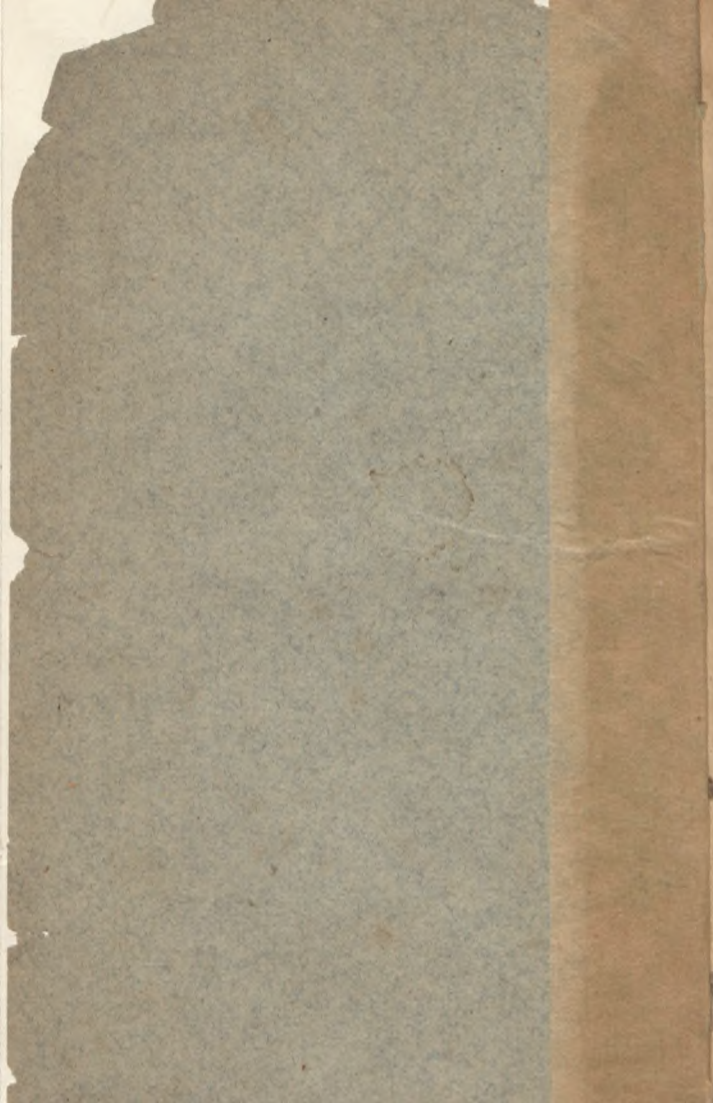
SKŁAD

LIBRAIRIE DU LUXEMBOURG, 16, RUE DE TOURNON
I U WYDAWCÓW

M. KONWICKI, 4, RUE RENON, A VINCENNES

M. ZABIEHA, RUE DELAMBRE, 3, A PARIS

1877

KALENDARZYK PARYSKI

NA ROK

1877

Zawierający wykazy
Adresów polskich w Paryżu i Francyi
Firm i domów handlowych i przemysłowych
Zakładów przemysłowych i rękodzielniczych
Osób oddających się rzemiosłom, zawodom publicznym, liberalnym itp.
Instytucyi i Stowarzyszeń
dobroczynnych, ekonomicznych i naukowych polskich
w Paryżu

ZEBRALI I WYDALI

S. KONWICKI I K. ZABIEHA

SKŁAD

LIBRAIRIE DU LUXEMBOURG, 16, RUE DE TOURNON
I U WYDAWCÓW

M. KONWICKI, 4, RUE RENON, A VINCENNES

M. ZABIEHA, RUE DELAMBRE, 5, A PARIS

1877

30zt.

1877
cz. 5479/1877.

BIBLIOTEKA
UMCS
LUBLIN

K.1167/60/4

DO CZYTELNIKA

Ktokolwiek znajdował się w potrzebie bądź od-
szukania w Paryżu pewnej osoby, bądź powiado-
mienia Polaków Paryż zamieszkujących o pewnym
usiłowaniu, uroczystości lub ceremonii publicznej,
ten dotkliwie mógł uczuć zupełny brak pomiędzy
nami biura statystycznego lub informacyjnego. Nie-
które instytucje lub stowarzyszenia, niektóre nawet
osoby posiadają dla własnych potrzeb zbiorki pol-
skich adresów; lecz zbiorki takie, obejmujące po
większej części pewną tylko grupę znajomych lub
interesowanych, nie dość iż nie są wyczerpujące,
lecz nadto, przy ustawicznym ruchu polskich miesz-
kańców Paryża, częstokroć nie są nawet wiarogo-
dnymi. W każdym razie, nigdzie nie znajdziesz
zbiorku, którego posiadacze rościliby sobie preten-
sje do obejmowania ogólności polskich mieszkań-
ców Paryża — lub gdy wypadkiem o takowy potra-
cisz, to się dowiadujesz, nie bez rozczarowania, że
jako własność prywatna, dla ciebie, publiczności,
jest on niedostępnym.

Ten brak pragnąc zapełnić, téj potrzebie pragnąc odpowiedzieć, powzięliśmy zamiar wydawania w Paryżu polskiego statystycznego rocznika.

Pozostawieni własnym tylko siłom, do osobistego działania ograniczeni, nie schlebialiśmy sobie bynajmniej, aby rzecz przez nas podjęta, w pierwszym zaraz wydaniu była wyczerpująca. Chodziło nam przedewszystkiém o takowój zapoczęcie, a to celem wezwania interesowanych, to jest całej polskiej publiczności w Paryżu i we Francyi, o chętne, gorliwe i nieustające z nami współpracownictwo.

Upraszamy przeto wszystkie osoby które w niniejszym zbiorku nie były zgola, lub niedokładnie były zamieszczone, równie jak tych wszystkich którym takie osoby byłyby znane, o przesłanie swych uwag i wskazówek pod adresem Mr Konwicki, 4, rue Renon à Vincennes (Seine) lub Mr Zabieha, rue Delambre, 5 (Paris). W zamian obowiązuujemy się udzielać interesowanym bezpłatnie wszelkich żądanych wiadomości i objaśnień jakimi rozporządzać będziemy mogli, pod warunkiem załączenia w żądaniu znaku pocztowego (25 c.) na porto odpowiedzi zwrotnój. Ostrzegamy nadto iż «Kalendarzyk paryski» nie nosi bynajmniej na sobie charakteru politycznego; że przeto, jako w *Kalendarzyku polskim* ogólnie, nie zaś wyłącznie *emigracyjnym*, zamieściliśmy dotąd, i nadal zamieszczać będziemy

wszystkie osoby lub rodziny polskiego pochodzenia, bez względu na to, czy takowe zaliczają się lub nie do emigracyi. Zarówno przeto upraszamy łaskawych naszych korespondentów o nie przebieranie z tego względu co do osób o których powiadomić nas zechcą — tylko w interesie statystyki prosimy, o ile możność pozwoli, o jak najszczegółowsze dane co do imion i nazwisk, adresów, pochodzenia, daty emigracyi lub przyjazdu, stanu cywilnego i t. p.

Od szczerego a szerokiego poparcia usiłowań naszych przez samychże interesowanych, czyli przez całą polską publiczność Paryża i Francyi, zawisło zamienienie skromnego naszego wydawnictwa na peryodyczny organ statystycznego biura informacyjnego polskiego, którego użyteczność jest widoczną a brak częstokroć okazał się dotkliwym. Sądzimy iż wspólny nam wszystkim, przeto ogólny interes, nakłoni publiczność polską do gorliwego i nieustającego poparcia skromnych a użytecznych naszych celów. Z naszej strony wszelkich dołożymy starań aby odpowiedzieć godnie podjętemu zadaniu, i wyczerpująco zapełnić w następnych wydaniach statystyczną siatkę, która w zbiorku niniejszym zaledwie została wskazaną.

Nadmieniamy iż naznaczona na rok 1878 *Powszechna wystawa* w Paryżu, jeżeli wypadki europejskie nie przeszkodzą jój otwarciu, może uczynić

skromne wydawnictwo nasze zarówno pożyteczném i interesującém dla rodaków naszych na wychodźstwie, jak dla licznych podróżników, którzy z téj okoliczności korzystając, zechcą zwiedzić Paryż i zapoznać się z jego przemysłem.

Paryż, w Listopadzie r. 1876.

WYDAWCY.

SZCZEGÓŁY KALENDARZA NA ROK 1877.

Rok 1877. Gregoryjański, zaprowadzony w Październiku 1582 r. przez Papieża Grzegorza XIII, zaczyna się w Poniedziałek 1° Stycznia, a liczy dni 365.

Odpowiadają mu :

Rok 1877 Juljański zaczynający się 13 Stycznia.

- « 6590 Peryodu Juljańskiego.
- « 2653 Olimpiady, czyli 1^{szy} 664^{ej} Olimpiady.
- « 2630 Od założenia Rzymu.
- « 2624 Ery Nabonassara.
- « 5637 Ery żydowskiej, który zaczął się 19 Września 1876 r., kończy się 7 Września 1877.
- « 4293 Hegiry, ery mahometańskiej, który się zaczął 28 Stycznia 1876 r; 16^{go} Stycznia 1877 zaczyna się rok 4294.

Liczba złota w r. 1877	16.
Epakta	XV.
Wrot słońca	10.
Poczet rzymski	5.
Litera Niedzielną	G.
	1.

ŚWIĘTA RUCHOME

Niedziela starozapustna	24	Stycznia
Popielec	14	Lutego
Wielkanoc	1	Kwietnia
Dni Krzyżowe	7, 8 i 9	Maja
Wniebowstąpienie	10	Maja
Zielone Świątki	20	Maja
ŚŚ. Trójcy	27	Maja
Boże Ciało	31	Maja
Niedziela 1sza Adwentu	2	Grudnia
Suchedni pierwsze	21, 23, 24	Lutego
« drugie	23, 25, 26	Maja
« trzecie	19, 21, 22	Września
« czwarte	19, 21, 22	Grudnia

PORY ROKU

Wiosna zaczyna się	20	Marca	o g. 11 m. 57 rano.
Lato	«	21	Czerwca o g. 8 m. 27 rano.
Jesień	«	22	Września o g. 10 m. 57 wieczór.
Zima	«	21	Grudnia o g. 4 m. 59 wieczór.

ZACMIENIA

W r. 1877 przypadają trzy zaćmienia słońca częściowe i niewidzialne w Paryżu, w dniach 14 Marca, 8 Sierpnia i 6 Września, i dwa całkowite zaćmienia księżycy, częścią widzialne w Paryżu: 1) 27 Lutego, między godz. 5 a 10 wieczór; 2) 23 Sierpnia, pomiędzy godz. 8 wieczór a 2 po północy.

STYCZEŃ ma dni 31. JANVIER.

DNIE.	ŚWIĘTA POLSKIE.	WSCHÓD SŁOŃCA.	ZACHÓD SŁOŃCA.	ŚWIĘTA FRANCUSKIE.
1 P.	NOWY ROK, Alm. m.	7g56'	4g12'	<i>Circoncision.</i>
2 W.	Makaręgo i Martynian.	7.56	4.13	S. Bazile.
3 Ś.	Daniela m. i Genow. P.	7.56	4.14	Ste Gèneviève.
4 C.	Dafr. m. i Tyta m.	7.56	4.15	S. Rigobert.
5 P.	Emiliana p. i Telesf. m.	7.55	4.17	Stes Emilienne, Amélie.
6 S.	<i>Trzech króli.</i>	7.55	4.18	<i>Epiphanie.</i>
7 N.	Juliana i Luciana m.	7.55	4.19	<i>Noes.</i>
8 P.	Maxyma b. i Seweryna.	7.54	4.20	S. Lucien.
9 W.	Marcyanny p. i m.	7.54	4.21	S. Julien le pauv. S. Pierre.
10 Ś.	Wilhelma i Jana dob.	7.54	4.23	S. Paul.
11 C.	Higiujusza.	7.53	4.24	Ste Hortense, S. Théodor.
12 P.	Honoraty P. i Arkad.	7.52	4.25	Ste Arcade.
13 S.	Godfryda wyzn.	7.52	4.27	Bapt. de J-Christ.
14 N.	Felixa m.	7.51	4.28	S. Hilaire.
15 P.	Pawła i Maurusa.	7.51	4.30	S. Maur.
16 W.	Marcella i Ottona.	7.50	4.31	S. Guillaume.
17 Ś.	Antoniego.	7.49	4.32	S. Antoine de P.
18 C.	N. J. Jezusa.	7.48	4.34	Ch. S. Pierre.
19 P.	Kanuta kr.	7.47	4.35	S. Sulpice.
20 S.	Fabjana i Sebastiana.	7.46	4.37	S. Sébastien.
21 N.	Agnieszki P.	7.45	4.39	Ste Agnès.
22 P.	Wincentego i Anastazji.	7.44	4.40	S. Vincent.
23 W.	Zaśl. N. M. P. i Jan. jałm.	7.43	4.42	S. Ildefonse.
24 Ś.	Tymoteusza bisk.	7.42	4.43	S. Babylas.
25 C.	Nawrócenie So Pawła.	7.41	4.45	Conversion de S. Paul.
26 P.	Batyldy i Pauli wd.	7.40	4.46	Ste Paule.
27 S.	Jana Chryzostoma bisk.	7.39	4.48	Ste Angélique S. Julien.
28 N.	<i>Starozap.</i> Karola i Wal.	7.38	4.50	<i>Septuagès.</i> , S. Charlem.
29 P.	Franciszka Salez. i Sabin.	7.36	4.51	S. François de Salles.
30 W.	Hyacynty i Martyny P.	7.35	4.53	Stas Savinine, Batilde.
31 Ś.	Ludwika Albertonii wd.	7.34	4.55	Ste Marcelle.

ZMIANY KSIEŻYCA.

- O. K. d. 6, god. 2.27' wieczorem.
 N. d. 10, god. 1.37' wieczorem.
 P. K. d. 22, god. 4.3' wieczorem.
 P. d. 29, god. 8.48' rano.

LUTY ma dni 28. FÉVRIER.

DNIE.	ŚWIĘTA POLSKIE.	WSCHÓD SŁOŃCA.	ZACHÓD SŁOŃCA.	ŚWIĘTA FRANCUSKIE.
1 C.	Ignacego.	7g32'	4g56'	S. Ignace.
2 P.	<i>Oczyszczenie N. M. P.</i>	7.31	4.58	<i>Purification.</i>
3 S.	Błażeja b.	7.29	4.59	S. Blaise.
4 N.	Weroniki p.	7.28	5. 1	<i>Sezagésime.</i> S. Gilbert.
5 P.	Agaty p.	7.27	5. 3	Stes Agathe, Jeanne.
6 W.	Doroty p.	7.25	5. 4	Sts Amand, Vaast.
7 Ś.	Romualda op.	7.24	5. 6	S. Romuald.
8 C.	Jana z Mathy.	7.22	5. 8	S. Jean de m.
9 P.	Apolonii p.	7.20	5. 9	Ste Apolline.
10 S.	Scholastyki p.	7.19	5.11	Ste Scholastique.
11 N.	<i>Zapustna</i> Hipol. i Eufro.	7.17	5.13	<i>Quinquag.</i> S. Hippolite.
12 P.	Modesta m.	7.15	5.14	Ste Eulalie.
13 W.	Juljana m.	7.14	5.16	<i>Mardi-gras.</i> S. Adolphe.
14 Ś.	<i>Popielec.</i> Walentego.	7.12	5.18	<i>Cendres.</i> S. Valentin.
15 C.	Faustyna.	7.10	5.19	Ste GeorGIN, S. Lézin.
16 P.	Juljanny p.	7. 8	5.21	S. Élie.
17 S.	Sabina b.	7. 7	5.23	S. Théodule.
18 N.	<i>1. Wstępna</i> Konstancyi p.	7. 5	5.24	<i>Quadragesime.</i> S. Siméon.
19 P.	Konrada w.	7. 3	5.26	S. Gabin.
20 W.	Leona pap.	7. 1	5.28	S. Euchér.
21 S.	<i>Suchedni.</i> Eleonory p.	6.59	5.29	S. Pépiu.
22 C.	Katedry ś. Piotra.	6.57	5.31	Ste Isabelle.
23 P.	<i>Suchedni.</i> Florentego.	6.56	5.32	Ste Milbuge.
24 S.	<i>Suchedni.</i> Macieja ap.	6.54	5.34	S. Mathias.
25 N.	<i>2. Sucha.</i> Wiktora.	6.52	5.36	<i>Réminiscere.</i> Ste Amélio.
26 P.	Aleksandra b.	6.50	5.37	S. Nestor.
27 W.	Anastazyi panny.	6.48	5.39	Ste Honorine.
28 Ś.	Romana opata.	6.46	5.40	S. Romain.

ZMIANY KSIĘZYCA.

- O. K. d. 5, god. 5.9' rano.
 N. d. 13, god. 9.8' " "
 P. K. d. 21, god. 4.25' rano.
 P. d. 27, god. 7.23' wieczorem.

MARZEC ma dni 31. MARS.

DNIÉ.	ŚWIĘTA POLSKIE.	WZCHÓD SŁONCA.		ŚWIĘTA FRANCUSSKIE.
		ZACHÓD SŁONCA.	ZACHÓD SŁONCA.	
1 C.	Albina b.	6g44'	5g42'	S. Aubin, Ste Eudoxie.
2 P.	Heleny ces.	6.42	5.44	S. Simplicie.
3 S.	Kunegondy.	6.40	5.45	Ste Cunégonde.
4 N.	3. <i>Glucha</i> , Kazim. kr. p.	6.38	5.47	<i>Oculi</i> , S. Casimir.
5 P.	Fryderyka op.	6.36	5.48	Sts Camille, Adrien.
6 W.	Kolety p.	6.34	5.50	Ste Colette.
7 Ś.	Tomasza z Ak.	6.32	5.51	S. Thomas d'Aquin.
8 C.	Jana Bożego.	6.30	5.53	S. Ponce.
9 P.	Franciszki Rz.	6.28	5.55	Ste Françoise.
10 S.	10. Męczenników.	6.26	5.56	S. Blanchard.
11 N.	4. <i>Srodop</i> . Konstant. W.	6.24	5.58	<i>Latare</i> , S. Firmia.
12 P.	Grzegorza pap.	6.22	5.59	S. Pol. ev. S. Euloge.
13 W.	Krystyny p.	6.19	6. 1	Ste Euphrasie.
14 S.	Zacharyasza i Matyldy.	6.17	6. 2	S. Lubin, Ste Mathilde.
15 C.	Izabelli p.	6.15	6. 4	S. Zacharie.
16 P.	Cyryaka dyak.	6.13	6. 5	S. Cyriaque.
17 S.	Gertrudy p.	6.11	6. 7	Ste Gertrude.
18 N.	5. <i>Biała</i> . Aleks. b. i Edw.	6. 9	6. 8	<i>Fassion</i> , S. Alexandre.
19 P.	Józefa Ob. N. M. P.	6. 7	6.10	S. Joseph.
20 W.	<i>Pocz. wiosny</i> . Eufemji p.	6. 5	6.11	<i>Printemps</i> , S. Joachim.
21 S.	Benedykta op.	6. 3	6.13	S. Benoist.
22 C.	Katarzyny król.	6	6.14	Ste Eupaphrodine.
23 P.	Oktawiana męcz.	5.58	6.16	S. Victorien.
24 S.	Gabryela arch.	5.56	6.17	S. Gabriel, S. Simon.
25 N.	6. <i>Kwietnia</i> .	5.54	6.19	<i>Rameaux</i> .
26 P.	Teodora bisk.	5.52	6.20	S. Ludger.
27 W.	7. Boleści N.M.P. i J. pust.	5.50	6.22	S. Rupert.
28 S.	Syxtusa pap.	5.48	6.23	S. Gontran.
29 C.	Eustachego.	5.46	6.25	S. Frisque.
30 P.	Kwaryni męcz.	5.44	6.26	S. Pasteur.
31 S.	Balbiny i Korneli pp.	5.42	6.28	Ste Balbine S. Benjam.

ZMIANY KSIĘŻYCA.

- O. K. d. 6, god. 10.10' wieczorem.
 N. d. 15, god. 3.3' rano.
 P. K. d. 22, god. 1.19' wieczorem.
 P. d. 29, god. 5.58' rano.

KWIECIEŃ ma dni 30. AVRIL.

DNI.	ŚWIĘTA POLSKIE.	WSCHÓD SŁOŃCA.		ŚWIĘTA FRANCUSKIE.
		ZACHÓD SŁOŃCA.		
1 N.	<i>Wielkanoc</i> , Hugona b.	5g40'	6g29'	<i>Pâques</i> , S. Hugues.
2 P.	Franciszka à P.	5.37	6.31	S. François de Paul.
3 W.	Ryszarda b.	5.35	6.32	S. Richard.
4 Ś.	Izydora.	5.33	6.34	S. Isidor.
5 C.	Ambrożego.	5.31	6.35	S. Ambroise, S. Vincent.
6 P.	Celestyna.	5.29	6.37	S. Célestin.
7 S.	Epifaniasza m.	5.27	6.38	S. Clotaire.
8 N.	1. <i>Przewod.</i> Dyoniz. b.	5.25	6.40	<i>Quasimodo</i> , S. Edès,
9 P.	<i>Zwiastowanie N. M. P.</i>	5.23	6.41	<i>Annonciation</i> .
10 W.	Ezechiela pror.	5.21	6.43	S. Fuibert, S. Macaire.
11 S.	Leona pap.	5.19	6.44	S. Léon.
12 C.	Juljusza pap.	5.17	6.26	S. Jules.
13 P.	Justyna męcz.	5.15	6.47	S. Justin.
14 S.	Waleryana m.	5.13	6.49	S. Valérian, S. Tiburce.
15 N.	2. <i>Grobu Jezus.</i> Ludw. p.	5.11	6.50	S. Paterne, S. Victorin.
16 P.	Lamberta męcz.	5. 9	6.51	S. Fructueux, S. Lambert.
17 W.	Rudolfa b.	5. 7	6.53	S. Anicet, S. Robert.
18 S.	Apoloniusza m.	5. 5	6.54	S. Parfait.
19 C.	Wenera.	5. 3	6.56	S. Georges.
20 P.	Agnieszki Policyi.	5. 1	6.57	S. Marcelin, S. Théodule
21 S.	Anzelma bisk.	4.59	6.59	S. Anselme.
22 N.	3. <i>Op. Ś. Józef.</i> Set. i Kaja.	4.58	7. 0	S. Théodore.
23 P.	Wojciecha arch.	4.56	7. 2	Ste Opportune.
24 W.	Jerzego męcz.	4.54	7. 3	S. Léger, Ste Beauve.
25 S.	Marka ew.	4.52	7. 5	S. Marc.
26 C.	Antyma.	4.50	7. 6	S. Clét, Ste Espérance.
27 P.	Anastazego i TeoŃli.	4.48	7. 8	S. Castor, S. Polycarpe.
28 S.	Witalisa.	4.47	7. 9	S. Vital.
29 N.	4. <i>po W. N.</i> Piotra męcz.	4.45	7.11	S. Robert, S. Hugues.
30 P.	Katarzyny Senen. p.	4.43	7.12	S. Eutrope, S. Maxime.

ZMIANY KSIEŻYCA.

- O. K. d. 5. god. 4.39' wieczorem.
 N. d. 13. god. 5.58' id.
 P. K. d. 20. god. 7.46' id.
 P. d. 27. god. 4.45' id.

MAJ ma dni 31. MAI.

DNIĘ	ŚWIĘTA POLSKIE.	WSCHÓD	ZACHÓD	ŚWIĘTA FRANCUSKIE.
		SŁOŃCA.	SŁOŃCA.	
1 W.	Filipa i Jakuba ap.	4g41'	7g13'	S. Jacques, Philippe.
2 S.	Zygmunta i Atanazego.	4.40	7.15	S. Athanase.
3 C.	Znalezienie S. Krzyża.	4.38	7.16	Invention Ste-Croix.
4 P.	Floryana męcz.	4.36	7.18	Ste Monique, Antoinet.
5 S.	Gotarda bisk.	4.35	7.19	Convers. de S. Augustin.
6 N.	Jana w Oleju.	4.33	7.21	S. Jean P. L.
7 P.	Krzyż. dni. Domicelli P.	4.32	7.22	Rogations. S. Stanislas.
8 W.	id. Stanisława B.	4.30	7.23	id. S. Désiré.
9 S.	id. Grzegorza N.	4.29	7.25	id. Tr. S. Nica.
10 C.	Wniebostap. izydora.	4.27	7.26	Ascension. S. Antony.
11 P.	Beatryxy p.	4.26	7.28	S. Mamer.
12 S.	Nereusza i Pankracego.	4.24	7.29	S. Pancrace, S. Flavie.
13 N.	Hilarego i Serwacego.	4.23	7.30	S. Servais.
14 P.	Bonifacego.	4.22	7.32	S. Pacôme, S. Pont.
15 W.	Zofii i trzech córek mm.	4.20	7.33	S. Isidore.
16 S.	Jana Nep.	4.19	7.34	S. Honoré.
17 C.	Paschalisa wyzn.	9 18	7.36	S. Pascal.
18 P.	Feliksa kap.	4.16	7.37	S. Venant.
19 S.	Piotra Celesta i Iwona.	4.15	7.38	S. Yves.
20 N.	Zeslan. Duc. S. Bern.	4.14	7.39	Pentecôte. S. Bernardin.
21 P.	Heleny król.	4.13	7.41	S. Hospice.
22 W.	Julii p.	4.12	7.42	S. Emile.
23 S.	Suchedni. Desyderyus. b.	4.11	7.43	Q. temps. S. Didier.
24 C.	Wirginii.	4.10	7.44	S. Donatien S.
25 P.	Suchedni. Urbana pap.	4. 9	7.45	Q. temps. S. Urbain.
26 S.	id. Filipa Nery.	4. 8	7.46	id. S. Price.
27 N.	Św. Trójcy. Jana pap.	4. 7	7.48	Trinité. S. Hildevert.
28 P.	Wilhelma i Magdaleny.	4. 6	7.49	S. Germain.
29 W.	Maxyma i Teodozji p.	4. 5	7.50	S. Maximin.
30 S.	Feliksa pap.	4. 5	7.51	S. Félix.
31 C.	Boże Ciało. Maxymil.	4. 4	7.52	Fête-Dieu. Ste Pétronille.

ZMIANY KSIĘŻYCA.

O. K. d.	5, god.	11.28'	rano.
N.	d. 13, god.	5.39'	id.
P. K. d.	20, god.	1.6'	id.
P.	d. 27, god.	4.14'	id.

CZERWIEC ma dni 30, JUIN.

DNI.	ŚWIĘTA POLSKIE.	WSCHÓD SŁOŃCA.		ŚWIĘTA FRANCUSKIE.
		WSCHÓD SŁOŃCA.	ZACHÓD SŁOŃCA.	
1 P.	Nikodema.	4. 03	7. 53'	S Pamphile.
2 S.	Erazm i Eugenjusza.	4. 1	7. 54	S. Pothin, Ste Emilie.
3 N.	I. <i>po ŚŚ. Trój.</i> Klot. kr.	4. 2	7. 55	Ste Clotilde.
4 P.	Flawiana b.	4. 1	7. 55	S. Quirin.
5 W.	Floreny i p.	4. 1	7. 56	S. Boniface.
6 S.	Norberta op.	4. 0	7. 57	S. Claude.
7 C.	Roberta b.	4. 0	7. 58	S. Lié, S. Havenne.
8 P.	Medarda b.	3. 59	7. 59	S. Médard.
9 S.	Felicjana m.	3. 59	7. 59	Ste Pélagie.
10 N.	Małgorzaty p.	3. 59	8.	S. Landry.
11 P.	Barnabasa op.	3. 58	8. 1	S. Barnabé.
12 W.	<i>Serca Jez.</i> Onufrego.	3. 58	8. 1	<i>S. C. de Jésus.</i> S ^e Olymp.
13 S.	Antoniego. z Padwy.	3. 58	8. 2	S. Antoine de Padoue.
14 C.	Bazylego w.	3. 58	8. 2	S. Rufin.
15 P.	Wita i Modesta.	3. 58	8. 3	S. Modeste.
16 S.	Justyny p.	3. 58	8. 3	S. Fargeau.
17 N.	Adolfa b.	3. 58	8. 4	S. Avit.
18 P.	Marka i Marcelina mm.	3. 58	8. 4	Ste Marine.
19 W.	Gerwazego i Protazego.	3. 58	8. 4	S. Gervais, S. Protais.
20 S.	Reginy p.	3. 58	8. 5	S. Silvere, S. Florence.
21 C.	<i>Pocz. Lata.</i> Alojz. Gon.	3. 58	8. 5	<i>Été.</i> S. Leufroi.
22 P.	Paulina b.	3. 58	8. 5	S. Paulin.
23 S.	Agrypiny p.	3. 59	8. 5	S. Andry.
24 N.	Narodzenie S. Jana.	3. 59	8. 5	Nativité de S. J. B.
25 P.	Gwilhelma wy.	3. 59	8. 5	S. Prosper.
26 W.	Jana i Pawła mm.	4	8. 5	S. Sauve, S. Babelain.
27 S.	Władysława kr. węg.	4	8. 5	S. Crescent, Ste Adèle.
28 C.	Leona pap.	4. 1	8. 5	S. Léon, S. Irénée.
29 P.	<i>Piotra i Pawła Ap.</i>	4. 1	8. 5	<i>S. Pierre, S. Paul.</i>
30 S.	Emilii i Lucyny mm.	4. 2	8. 5	Conversion de S. Paul.

ZMIANY KSIEŻYCA.

- O. K. d. 4, god. 5.20' rano.
 N. d. 11, god. 2.42' id.
 P. K. d. 18, god. 6.34' id.
 P. d. 25, god. 5.2' id.

LIPIEC ma dni 31. JUILLET.

DNIE.	ŚWIĘTA POLSKIE.	WZCHÓD SŁOŃCA.		ZACHÓD SŁOŃCA.	ŚWIĘTA FRANCUSKIE.
		godz.	min.		
1 N.	Teobalda op. i Juljusza.	4g 2'	8g 5'		S. Eléonore.
2 P.	<i>Nawiedzenie N. M. P.</i>	4. 3	8. 4		<i>Visitation de N. D.</i>
3 W.	Anatolego i Awita k.	4. 4	8. 4		S. Thierry, S. Anatole.
4 Ś.	Józefa Kalasantego.	4. 4	8. 4		S. Martin.
5 C.	Karoliny p.	4. 5	8. 3		Ste Zoé.
6 P.	Izajasz i Dominiki p.	4. 6	8. 3		S. Tranquille, Ste Lucie.
7 S.	Estery król.	4. 7	8. 2		Ste Aubierge.
8 N.	Elżbiety król wd.	4. 7	8. 2		S. Procope.
9 P.	Cyryla b.	4. 8	8. 1		S. Cyrille.
10 W.	Amalii i 7 braci śp.	4. 9	8.		Ste Félicité.
11 S.	Pelagii p.	4. 10	8.		Tr. S. Benoit.
12 C.	Jana z Dukli.	4. 11	7. 59		S. Gualbert.
13 P.	Małgorzaty p.	4. 12	7. 58		S. Eugène.
14 S.	Bonawentury.	4. 13	7. 57		S. Bonaventure.
15 N.	Henryka ces.	4. 14	7. 57		S. Henri.
16 P.	<i>N. M. P. Szkap.</i> i Rajn.	4. 15	7. 56		S. Eustate.
17 W.	Alexego w. i Berty.	4. 16	7. 55		S. Alexis.
18 S.	Szymona z Lipnicy.	4. 17	7. 54		S. Frédéric. S. Th. d'Aqu.
19 C.	Wicentego à Paulo.	4. 19	7. 53		S. Vincent de Paul.
20 P.	Czesława w. i Kassjana.	4. 20	7. 52		Ste Marguerite.
21 S.	Daniela pr.	4. 21	7. 51		S. Victor.
22 N.	Marji Magdaleny.	4. 22	7. 50		Ste Madeleine.
23 P.	Teofila męcz.	4. 23	7. 48		S. Apollinaire.
24 W.	<i>Kanik.-pocz.</i> Krystyny p.	4. 24	7. 47		<i>Jours can.</i> Ste Christine.
25 Ś.	Jakóba op. i Krzysztofa.	4. 26	7. 46		S. Jacques, S. Chrystophe.
26 C.	Anny, Matki N. M. P.	4. 27	7. 45		Ste Anne.
27 P.	Jukunda męcz.	4. 28	7. 43		Ste Nathalie, S. Pantalé.
28 S.	Innocentego i Peregryna.	4. 29	7. 42		S. Samson.
29 N.	Marty gosp. i Lacylla.	4. 31	7. 41		Ste Marthe.
30 P.	Heleny wd.	4. 32	7. 39		S. Abdon.
31 W.	Ignacego Lojoli.	4. 33	7. 38		S. Germain l'Auxerois.

ZMIANY KSIĘŻYCA.

- O. K. d. 3, god. 9.11' wieczorem.
 N. d. 10, god. 10.15' id.
 P. K. d. 17, god. 1.22' id.
 P. d. 25, god. 7.29' rano.

SIERPIEŃ ma dni 31. AOUT.

DNIE.	ŚWIĘTA POLSKIE.	WSCHÓD SŁOŃCA.	ZACHÓD SŁOŃCA.	ŚWIĘTA FRANCUSKIE.
1 S.	Piotra w okowach.	4g35'	7g37'	S. Léonce, Ste Sophie.
2 C.	<i>N.M.P. Anielskiej.</i>	4.36	7.35	S. Etienne.
3 P.	Zualez. ś. Szczep. i Lydja.	4.37	7.34	Inv. S. Etienne.
4 S.	Dominika w.	4.39	7.32	S. Dominique.
5 N.	<i>N.M.P. Śnieżnej i Grz.</i>	4.40	7.31	S. Cassieu, S. You.
6 P.	<i>Przemienienie pańskie.</i>	4.41	7.29	<i>Trans. de N.S.</i>
7 W.	Kajetana w.	4.42	7.27	S. Albert, S. Gaétan.
8 S.	Cyrylla m.	4.44	7.26	S. Miron, Ste Léonide.
9 C.	Kamilla i Lelli.	4.46	7.24	S. Justin, S. Firme.
10 P.	Wawrzyńca i Filomeny.	4.47	7.22	S. Laurent.
11 S.	Zuzanny p.	4.48	7.21	Ste Suzanne.
12 N.	Klary p.	4.50	7.19	Ste Claire.
13 P.	Hipolita m.	4.51	7.17	S. Hippolite.
14 W.	<i>Wigilja. Euzebjusza m.</i>	4.53	7.15	<i>Vigile-jedne. S. Eusébe.</i>
15 S.	<i>Wniebowzięcie N.M.P.</i>	4.54	7.14	<i>Assomption.</i>
16 C.	Jacka w.	4.55	7.12	S. Roch.
17 P.	Anastazego b. i w.	4.57	7.10	S. Mammès.
18 S.	Heleny i Agapia.	4.58	7. 8	Ste Hélène.
19 N.	Benigny p. i Sebalda w.	5. 0	7. 6	S. Louis évêque.
20 P.	Bernarda op. w.	5. 1	7. 4	J. Bernard.
21 W.	Joanny Fr. wd.	5. 2	7. 2	S. Privat.
22 S.	Symforjana m.	5. 4	7. 1	S. Symphorien.
23 C.	Zacharjasza b.	5. 5	6.59	S. Sidoine.
24 P.	Barłomieja op.	5. 7	5.57	S. Barthélemy.
25 S.	Ludwika ks.	5. 8	6.55	S. Louis r.
26 N.	<i>Kanik. kon. Aleks. i Zefir.</i>	5. 9	6.53	<i>J. can. fin. S. Zéphirin,</i>
27 P.	Cezaryusza.	5.11	6.51	S. Cisaire.
28 W.	Augustyna b.	5.12	6.49	S. Augustin.
29 S.	Ścięcie S. Jana i Bronisl.	5.14	6.47	S. Médér. Déc. de S. J-B.
30 C.	<i>Pocieszenie N.M.P.</i>	5.15	6.45	S. Fiacre.
31 P.	Rajmunda.	5.17	6.43	S. Raymond.

ZMIANY KSIEŻYCA.

- O. K. d. 2, god. 10.30' rano.
 N. d. 9, god. 5.26' wieczorem.
 P. K. d. 15, god. 10.37' id.
 P. d. 23, god. 11.20' id.
 O. K. d. 31, god. 9.25' id.

WRZESIEŃ ma dni 30. SEPTEMBRE.

DNI.	ŚWIĘTA POLSKIE.	WSCHÓD SŁOŃCA.	ZACHÓD SŁOŃCA.	ŚWIĘTA FRANCUSKIE.
1 S.	Idziego op. i Bronist.	5g18'	6g41'	S. Len, S. Gilles.
2 N.	Stefana kr.	5.19	6.39	S. Epide, S. Lazare.
3 P.	Eufemii p.	5.21	6.37	S. Grégoire.
4 W.	Rozalii p.	5.22	6.35	Ste Rosalie.
5 Ś.	Urbana.	5.24	6.33	S. Bertin.
6 C.	Joachima.	5.25	6.30	Ste Reine, S. Onésiphor.
7 P.	Reginy p.	5.26	6.28	S. Cloud.
8 S.	<i>Narodzenie N.M.P.</i>	5.28	6.26	<i>Nativ. de N. D.</i>
9 N.	Georgonjusza m.	5.29	6.24	S. Omer.
10 P.	Mikołaja z Pol. m.	5.31	6.22	Ste Palahérie.
11 W.	Prota i Jacka mm.	6.32	6.20	S. Hyacinthe.
12 S.	Tobiasza w.	5.34	6.18	S. Raphael.
13 C.	<i>Imienia N.M.P.</i>	5.35	6.16	S. Maurille.
14 P.	<i>Podwyższenie Św. krz.</i>	5.36	6.14	<i>Exalt. de S.-Cr.</i>
15 S.	Nikodema m.	5.38	6.12	S. Nicoméd.
16 N.	Ludomily m.	5.39	6. 9	Ste Corneille, Ste Lucie.
17 P.	Piętna św. Franciszka.	5.41	6. 7	S. Lambert.
18 W.	Józefa z Kopertyna.	5.42	6. 5	S. Jean Chrys.
19 S.	<i>Suched. Januariusza m.</i>	5.44	6. 3	<i>Q temps. S. Jauvier.</i>
20 C.	Eustachego	5.45	6. 1	S. Eustache.
21 P.	<i>Suchedni. Matensza ap.</i>	5.46	5.59	<i>Q. Temps. S. Mathieu.</i>
22 S.	<i>Such. Pocz. Jes. Maury. b.</i>	5.48	5.57	id. <i>Autom. S. Maurice.</i>
23 N.	Tekli p.	5.49	5.54	Ste Thècle.
24 P.	Gerarda b.	5.51	5.52	S. Andoche, S. Germer.
25 W.	Kleofasa.	5.52	5.50	S. Firmin.
26 S.	Józafata b. m.	5.54	5.48	Ste Justine.
27 C.	Władystawa.	5.55	5.46	S. Côme, S. Dam.
28 P.	Wacława.	5.57	5.44	S. Céran.
29 S.	Michała arch.	5.58	5.42	S. Michel.
30 N.	Hieronima.	5.59	5.40	S. Jérôme.

ZMIANY KSIĘŻYCA.

- N. d. 7, god. 1.10' wieczorem.
 P. K. d. 14, god. 11.17' rano.
 P. d. 22, god. 3.44' wieczorem.
 O. K. d. 30, god. 6.30' rano.

PAŹDZIERNIK ma dni 31. OCTOBRE.

DNIĘ.	ŚWIĘTA POLSKIE.	WSCHÓD SŁOŃCA.		ŚWIĘTA FRANCUSKIE.
		ZACHÓD SŁOŃCA.		
1 P.	Remigjusza b.	6g 1'	5g 38'	S. Rémy.
2 W.	Aniolów Str.	6. 2	5. 35	S. Anges S. Gard.
3 S.	Kandyda i Lukrecyi p.	6. 4	5. 33	S. Cyprien, S. Gérard.
4 C.	Franciszka z As.	6. 5	5. 31	S. François d'Ass.
5 P.	Placyda.	6. 7	5. 29	Ste Aure, Ste Froilan.
6 S.	Brunona w.	6. 8	5. 27	S. Bruno.
7 N.	Justyny p.	6. 10	5. 25	S. Serge.
8 P.	Brygidy wd.	6. 11	5. 23	Ste Brigitte.
9 W.	Dyonizego Ar.	6. 13	5. 21	S. Denis.
10 S.	Franciszka Borg.	6. 14	5. 19	S. François de B.
11 C.	Wincentego Kadłubka.	6. 16	5. 17	S. Gemmer.
12 P.	Maxymiljana b.	6. 17	5. 15	S. Vilfrid.
13 S.	Edwarda kr.	6. 19	5. 13	S. Edouard.
14 N.	Kaliksta pap.	6. 20	5. 11	S. Calixte.
15 P.	Jadwigi i Teresy.	6. 22	5. 9	Ste Thérèse.
16 W.	Gawła op.	6. 24	5. 7	S. Gal év.
17 S.	Florentyna b.	6. 25	5. 5	S. Florentin.
18 C.	Lukasza ew.	6. 27	5. 3	S. Luc év.
19 P.	Piotra z Alk.	6. 28	5. 1	S. Savinien.
20 S.	Przen. Wojciecha.	6. 30	4. 59	S. Caprais.
21 N.	Urszuli p. i tow.	6. 31	4. 57	Ste Ursule.
22 P.	Korduli p.	6. 33	4. 56	S. Népotien, S. Millon év.
23 W.	Jana Kapistrana w.	6. 34	4. 54	S. Hilarion.
24 S.	Rafala arch.	6. 36	4. 52	S. Magloire.
25 C.	Jana Kantego.	6. 38	4. 50	S. Crépin.
26 P.	Ewarysta p.	6. 39	4. 48	S. Evariste, S. Rustique.
27 S.	Iwona w.	6. 41	4. 47	S. Frumencé.
28 N.	Szymona i Judy ap.	6. 42	4. 45	S. Simon, S. Alfred.
29 P.	Narcyza b.	6. 44	4. 43	S. Faron, S. Valentin.
30 W.	Marcella p.	6. 46	4. 41	S. Lucain.
31 S.	Wigilja. Wolfganga b.	6. 47	4. 40	Vigile. S. Quentin.

ZMIANY KSIĘŻYCA.

- N. d. 3, god. 10.8' wieczorem.
 P. K. d. 14, god. 3.52' rano.
 P. d. 22, god. 7.40' rano.
 O. K. d. 29, god. 2.36' wieczorem.

LISTOPAD ma dni 30. NOVEMBRE.

DNI.	ŚWIĘTA POLSKIE.	SŁOŃCA.		ŚWIĘTA FRANCUSKIE.
		WSCHÓD	ZACHÓD	
1 C.	<i>Wszystkich ŚŚ.</i>	6g49'	4g38'	<i>Toussaint.</i>
2 P.	<i>Dzień zaduszny.</i>	6.50	4.36	<i>Trepassés.</i>
3 S.	Huberta m.	6.52	4.35	S. Marcel, S. Hubert.
4 N.	Karola Bor.	6.54	4.33	S. Charles Bor.
5 P.	Elżbiety i Emeryka.	6.55	4.32	S. Lié.
6 W.	Leonarda w.	6.57	4.30	S. Léonard.
7 S.	Herkulana m.	6.58	4.29	S. Ernest.
8 C.	<i>Opieki N. M. P.</i>	7.00	4.27	Stes Reliques.
9 P.	Teodora m.	7. 2	4.26	S. Mathurin.
10 S.	Andrzeja z Aw. w.	7. 3	4.24	S. Juste.
11 N.	Marcina b. m.	7. 5	4.23	S. Martin.
12 P.	Marcina pap. m.	7. 6	4.22	S. René.
13 W.	Homobona w.	7. 8	4.20	S. Brice.
14 S.	Serafina m.	7.10	4.19	Ste Vénérande.
15 C.	Stanisława Kostki.	7.11	4.18	Ste Eugénie.
16 P.	Edmunda b. w.	7.13	4.17	S. Edme.
17 S.	Salomei król. p.	7.14	4.16	S. Agnan.
18 N.	Pośw. Kośc. Rzym.	7.16	4.15	S. Odon.
19 P.	Elżbiety król.	7.17	4.14	Ste Elisabeth.
20 W.	Feliksa Walezyusza.	7.19	4.13	S. Edmond.
21 S.	<i>Ofiarowanie N. M. P.</i>	7.20	4.12	<i>Près-N. D.</i>
22 C.	Cecylii p.	7.22	4.11	Ste Cécile.
23 P.	Klemensa pap.	7.23	4.10	S. Clément.
24 S.	Jana od Krz. wyz.	7.25	4. 9	Ste Flore.
25 N.	Katarzyny p.	7.26	4. 8	Ste Catherine.
26 P.	Piotra Aleks. m.	7.28	4. 7	S. Conrad.
27 W.	Waleryana b.	7.29	4. 6	S. Séverin.
28 S.	Rufina m.	7.30	4. 5	S. Sosthène.
29 C.	Saturnina m.	7.32	4. 5	S. Saturnin.
30 P.	Andrzeja op.	7.33	4. 5	S. André.

ZMIANY KSIĘŻYCA.

- N. d. 5, god. 8.57' rano.
 P. K. d. 12, god. 11.54' wieczorem.
 P. d. 20, god. 10.29' id.
 O. K. d. 27, god. 10.15' id.

GRUDZIEŃ ma dni 31. DECEMBRE.

DNI.	ŚWIĘTA POLSKIE.	WZCHÓD SŁOŃCA.		ZACHÓD SŁOŃCA.		ŚWIĘTA FRANCUSKIE.
		godz.	min.	godz.	min.	
1 S.	Eligjusza b.	7g34	4g 4/			S. Éloi.
2 N.	Adwent. Bibianny p.	7.36	4. 4			Avent. Ste Aurélie.
3 P.	Franciszka Xaw.	7.37	4. 3			S. François Xavier.
4 W.	Barbary p.	7.38	4. 3			Ste Barbe.
5 S.	Sabby op.	7.39	4. 2			S. Sabas.
6 C.	Mikołaja b.	7.41	4. 2			S. Nicolas.
7 P.	Ambrożego b.	7.42	4. 2			Ste Fare.
8 S.	Niep. Poczucie N.M.P.	7.43	4. 2			Conception N.D.
9 N.	2 Ad. Leokad. i Walerji.	7.44	4. 1			Ste Léocadie.
10 P.	N.M.P. Loretańskiej.	7.45	4. 1			Ste Eulalie.
11 W.	Demazego pap.	7.46	4. 1			S. Daniel.
12 S.	Aleksandra i Pawła.	7.47	4. 1			Ste Constance.
13 C.	Lucji.	7.48	4. 1			Ste Lucs.
14 P.	Nikazego b.	7.48	4. 2			S. Nicaise.
15 S.	Ireneusza m.	7.49	4. 2			S. Mesmin.
16 N.	3 Adw. Euzebiusza b.	7.50	4. 2			Ste Adelaide.
17 P.	Lazarza b.	7.51	4. 2			S. Lazare.
18 W.	Olympii p.	7.52	4. 3			S. Gatien.
19 S.	Suchedni. Nemezjusza.	7.52	4. 3			Q. T. S. Meuris. S. Thim.
20 C.	Teofila m.	7.53	4. 3			Ste Philigone.
21 P.	Suchedni. Tomasz m.	7.53	4. 4			Q. Temps. S. Thomas.
22 S.	id. Zima, Zenona.	7.54	4. 4			id. Hiv. S. Honorat.
23 N.	4 Adw. Wiktoryi p.	7.54	4. 5			Ste Victoire.
24 P.	Wigilja. Adama i Ewy.	7.55	4.			Vigile. Ste Delphine.
25 W.	Boże Narodzenie.	7.55	4. 6			Noël.
26 S.	Szczepana męcz.	7.56	4. 7			S. Etienne.
27 C.	Jana ew.	7.56	4. 7			S. Jean év.
28 P.	SS. Młodzianków.	7.56	4. 8			SS. Innocents.
29 S.	Tomasza Kanta b.	7.56	4. 9			S. Mareel, S. Trophime.
30 N.	Dawida kr.	7.56	4.10			S. Sabin.
31 P.	Sylwestra pap. i wyzn.	7.56	4.11			S. Sylvestre.

ZMIANY KSIĘŻYCA.

- N. d. 4, god. 10.13' rano.
- P. K. d. 12, god. 9.44' wieczorem.
- P. d. 20, god. 12. 1' id.
- O. K. d. 27, god. 6.29' rano.

ALFABETYCZNA LISTA

ADRESÓW POLSKICH W PARYŻU

A.

- PP. Adamezewski Franciszek, 10, rue du Helder.
« Adamski, 23, rue Jacques-Cœur.
« Akielewicz Mikołaj, 56 (58), rue Lepic.
« Akord, rue d'Anjou-St-Honoré, hôtel du Prince de Galles.
« Alchimowicz Kaźmierz, 21, rue Guénegaud.
Pani Altschüler Ida, 7, rue Fontaine St-Georges.
PP. Amszyński, 22, rue Lepelletier.
« Aperyeszy Henryk, 28, rue Truffault.

B.

- PP. Babiński Alexander z rod., 153, boul. du Montparnasse.
« Baczyński Roman, 8, rue de Rivoli.
« Bajkowski Fortunat, 28, rue Cujas.
« Bakalowicz Władysław, 32, rue de la Victoire.
« X. Bakanowski, 263, rue Saint-Honoré.
« X. Balczewski Alexander, 11, quai St-Michel.
« Balicki Konstanty, 119, rue du Chevaleret.
« Barciński Kaźmierz, 17, rue Paul-Lelong.
« Barda Hieronim, 266, rue de Belleville.
« Barszczewski Franciszek, 23, rue des Blancs-Manteaux.

- PP. Bartoszewicz, 79 bis, rue Rebeval.
« Basiński Jan, 54, rue Traversière.
« Bauerfeind Feliks, 137, boul. Magenta.
« Baumfeld Karol, 22, rue Jacob.
« Baysz Jan, 17, avenue de Clichy.
« Bednarczyk, 26, avenue de Clichy.
« Berecki Artur, 3, boul. de Courcelles.
« Berkowicz Gustaw, 26, boul. Richard-Lenoir.
« Beynar Tadeusz, 147, avenue de Clichy.
Pani Białkowska Leokadia, 19, rue Dautancourt.
PP. Białkowski Marcin, 2, rue Perceval.
« Bielecki Władysław, 25 et 27, rue des Archives.
« Bielkie Karol-Józef (de), 7, rue de Bruxelles.
« Bielski, 68, rue Frenet.
« Bieńkiewicz, 34, rue Condorcet.
« Bieńkowski Władysław, 15, rue Lamandé.
Pani Bieńkowska Klara, 86, avenue de Clichy.
PP. Biesta Hipolit, 1-3, rue Caumartin.
« Bilawski, 2, rue de la Perle.
« Bilewicz Władysław, 37, rue St-Georges.
« Bitis Adam, rue Radziwill.
« X. Bitkowski, 13, rue des Barres.
« Bitner Karol, 5, rue d'Orsel.
« Błazioski, 51, rue Galande.
« Błociszewski Tadeusz, 69, rue des Feuillantines.
« Błociszewski Kaźmierz, 84, avenue des Ternes.
« Błotnicki Hipolit, 2, rue St-Louis-en-l'Île.
« Bobowicz Antoni, 212, rue St-Jacques.
« Bobowicz Artur, 212, rue St-Jacques.
« Bobrowski, 43, rue du Cherche-Midi.
« Boczowski Ignacy, 68, rue de la Cascade.
« Bogdański Sławomir, 8, rue Lemercier.
« Bojanowski Emil, 70, rue Boursault.

PP. Bomboń Adam, 17, rue Labat.

« Bońkowski Hieronim, 247, rue St-Honoré.

« Boratyński (Hr.), 23, boul. d'Enfer.

« Borawski L., 9, rue du Faubourg Montmartr.

« Boreyko de Chodźko z żoną, 58, rue Babylone.

« Borkowski, avenue d'Italie.

« Borowski Mojżesz, 10, rue de Sévigné.

« Borowski Władysław, 48, rue Greneta.

« Boryczewski Klemens, 107, boul. St-Michel.

« Borysewicz Szymon, 9, passage Moncey (Batignolles).

« Borzęcki Erazm, 46, boul. Magenta.

« Bosiński Wincenty, 15, rue Vendamme.

« Brandt Kaźmierz, 21, rue du Dragon.

Pani Branicka (hr.) Marya, 21, 23 i 25, rue d'Astorg.

PP. Branicki (hr.) Alexander, 51, rue Abbattucci.

« Branicki (hr.) Konstanty, 22, rue de Penthièvre.

« Branicki (hr.) Ksawery, 54, rue Abbattucci.

« Branicki (hr.) Władysław, 10, rue Roquepine.

Pani Bratkowska Wwa, 73, rue de Clisson.

PP. Breański Feliks z żoną, 24, rue de la Clef.

« Briganty Stanisław, 5, pl. de l'Eglise (Grenelle).

« Brochocki, 13, rue Neuve St-Merri.

« Broniec Stanisław z rodziną, 18, rue St-Jean.

« Broniski, 29, rue de la Vieille Estrapade.

« Broński (de), 51, rue Montorgueil.

« Brzeski Filipon, z żoną, 8, av. de la Roquette.

Pani Brzezicka Wiktorya z rodziną, 102, rue Nollet.

PP. Budzyński Alfred, rue d'Ulm, Ecole Normale.

« Bujnicki Zygmunt, 9, Cité d'Alma.

« Bukowski Michał, 20, rue Brochant.

« Bystrzonowski (hr.) Ludwik, 30, rue des St-Pères.

« Byszyński Wincenty, 2, rue Maleville.

C.

- PP. Celiński Paweł, 119, rue du Chevaleret.
« Cetner Alexander, 23, rue Fontaine St-Georges.
« Chajkowitz A., 8, rue des Quatre-Fils.
« Chalecki, 39, av. de la Grande-Armée.
« Chamański A., 5, rue du Grenier St-Lazare.
« Chamiec Józef-Stefan, 7, rue du Centre.
« Chęciński, 83, rue du Théâtre (Grenelle).
« Chintowski Benjamin, 16, boul. Morlan.
« Chmara Aleksander, 71, rue de Seine.
« Chmieliński T., 119, rue du Chevaleret.
« Chmielewski Kazmierz, 8, passage Saunier.
« Chmielewski Leon, 23, rue Magnan.
« Chobrzyński Karol, 139, boul. Magenta.
« Chodorowski Aristide, 15, rue Lamandé.
« Chodkiewicz Andrzej, 25, rue Vieille-du-Temple.
« Chodźkiewicz Władysław, 5, rue Eugène-Delacroix.
« Chodźko Alexander, 77, rue Notre-Dame-des-Champs.
« Chodźko Jan, 97, rue Nollet.
« Chodźko Michał, 97, rue Nollet,
Pani Chodźko Olimpia, 11, rue de Sèvres.
PP. Chodźko Stanisław, 17, rue Rousselet.
« Chodźko Stefan, 58, rue de Babylone.
« Chojecki Karol-Edmund, rue de Vaugirard Pal. de Lux
« Chojnacki, Gare du Nord.
« Chołowiński Stanisław, 1, boul. d'Enfer.
« Choński Adolf, 7, rue de la Pépinière.
« Choński Henryk, 7, rue de la Pépinière.
« Chrapowicki (hr.), 14, rue Chomel,
« Chraszczewski Aleksander, 15, rue Couesnon.
« Chuchrowski, 103, rue d'Aboukir.
« Chudzyński, 5, rue Dupuytren.
« Chwalibóg Jan, 10 bis, rue de Châteaudun.

- PP. Ciborowski Adam, 2, Carrefour de la Croix-Rouge.
« Cichoeki, 48, rue Cler.
Pani Cichorska, 11, rue Soffroy prolongée.
PP. Cichorski Stanisław, 11, rue Soffroy prolongée.
« Cichorski Kaźmierz, 11, rue Soffroy prolongée.
« Ciesielski Władysław, rue du Bac.
« Cieszkowski Kajetan, 7, rue Caroline.
« Cieszkowski Piotr, 111, rue de Vaugirard.
« Cioromski Bronisław, 41, rue Miromónil.
« Ciświcki Alfred, 9, quai de Passy.
« Ciszkiewicz Alfred, 136, boul. du Montparnasse.
« Ciszewski, 18, rue Lacroix.
« Cohn, 21, rue d'Hauteville.
« Colignon Franciszek, 119, rue St-Maur.
P^{na} Cybulska Ludwika, 49, rue Truffault.
« Cybulska Zofia, 49, rue Truffault.
PP. X. Cybulski, 2, rue Ste-Isaure (Montmartre).
« Cybulski Władysław, 5, rue Linné.
« Cytowicz Benedykt z rodziną, 43, rue Ste-Anne.
« Czarnecki z żoną, 17, rue Demours (Ternes).
« Czarnomski, 12, rue Lemercier.
« Czartoryski (ks.) Władysław, 2, rue St-Louis-en-l'Île.
Pani Czernichowska, 18, bl. du Port Royal,
PP. Czernik Artur, 155, rue Lafayette.
« Czernik Ignacy, 155, rue Lafayette.
« Czerski Stanisław, 14, rue du Temple.
« Czudowski z żoną, 88, av. de St-Mandé.
« Czyż Władysław, 38, rue Rochechouart.
« Czyżewicz Antoni, 9, rue Chabanais.

D.

- PP. Daraszkiewicz Jan, rue St-Jacques.
« Daszkiewicz (hr.) Korybut, 33, rue de Douai.

- PP. Dąbrowski Alexander, 101, av. de Neuilly.
« Dąbrowski Zdzisław, 42, rue de Grenelle-St-Germain.
« Demański, 2, rue Durantin.
« Deputowicz, 30, rue de La Bruyère.
« Deręgowski z żoną, 1, rue Trézel.
« Detlof, 7, rue Racine.
« Dębiński Eugenjusz, 7, rue Caroline.
« Dębowski, 13, rue Biot.
« Diermajer Adolf, 4, rue Cardinet.
« Długosz Józef z rodziną, 88, rue Monge.
« Dobiecki Stanisław, 4, pl. Boulnois (Ternes).
« Dobrzański, 17, rue Dulong.
« Doleski, 82, boul. du Port Royal.
« Doliński Ferdynand, 16, passage Dauphine.
« Domański Kajetan z rodz., 11 bis, rue du Mont-Cenis.
« Domaradzki Albert, 2, rue Erlanger.
« Dombrowski, 25, av. de St-Mandé.
« Dombrowski, 30, rue Delaborde.
Pani Dorantowicz Wwa z rodziną, 50, boul. Ornano.
PP. Dowgirt Aleksander, 29, rue Jacob.
« Drewnowski Jan, 5, rue de Montparnasse.
« Druchliński Adam rodziną, 31, rue Neuve-St-Méry.
« Duchiniński Franciszek z żoną, 54 bis, boul. St-Michel.
« Duchyński, 27, rue Biot.
« Duczek, 5, rue des Filles St-Thomas.
« Dudyński Józef, place du Château-d'eau.
« Dunin z rodziną, 20, rue de Lyon.
« Dunowski, 22, rue des Epinettes.
« Dybowski Józef z rodziną, 7, r. de Rottembourg (Belair)
« Dybowski Ksawery, 7, rue de Rottembourg.
« Dygat Ludwik, 13, pl. du Panthéon.
« Dyżewski, rue de l'Ecole-Polytechnique.
« Działowski (hr.) Zygmunt, 16, rue Chauveau-Lagarde.

- PP. Działyński Jan (hr.), 2, rue St-Louis-en-l'Île.
P^{na} Dziedzie, 7, boul. St-Martin.
PP. Dziedziński Jan, 4, rue de Charlemagne.
« Dziembowski Julian, 23, rue Mayet.
P^{na} Dzierzbicka Natalia, 18, rue Tronchet.
PP. Dzikowski Piotr, 10, rue Forest.
« Dzwigalski Władysław, 3, rue Monsieur-le-Prince.

E.

- P^{na} Eggericka, 49, rue Lafayette.
PP. Elsner Edmund, 13, rue Cadet.
« Eskof Konrad, 49, rue Crozatier.
« Eytmin, 102, rue Nollet.

F.

- PP. Fabiański, 100, rue de la Saussure (Batignolles).
« Fałęcki, 114, rue Truffault.
Pani Falińska W^{wa}, 128, rue de la Glacière.
PP. Fanti, 10, rue Chapelais.
« Faszowicz Justyn, 48, rue Basse-du-Rempart.
Pani Faucher (z Wołowskich), 11, rue de Berlin.
PP. Federowicz, 83, boul. de Clichy.
« Filipczyk Karol, 3, rue du Coq-Héron.
« Firecki Karol, 58, rue du Cherche-Midi.
« Fore, gare du Nord.
« Francikowski Stanisław, 13, rue Lappe.
« Franciski, 181, rue du Faubg. St-Martin.
« Froenkel Henryk, 43, rue Richer.
« Froenkel Hieronim, à l'École Polytechnique.
« Frontowski Józef, 196, rue de Grenelle St-Germain.
« Fryza Zachariasz, 7, rue Le Pelletier.

G.

- PP. Gadon Ludomir, 18, quai de Béthune.
- « Galiński Józef, 2, place des Batignolles.
- « Gałczyński, 155, Grande rue de Vaugirard.
- « Gałęzowski Józef z żoną, 43, rue de Clichy.
- « Gałęzowski L., 5, rue Jean-Robert (Chapelle).
- « Gałęzowski Seweryn, 43, rue de Clichy.
- « Gałęzowski Stanisław, 289, boul. Pereire.
- « Gałęzowski Xawery z żoną, 25, boul. Haussmann.
- « Garbolewski Leonard, 11, rue Clausel.
- « Garczyński Euzebiusz z żoną, 1, rue du Hazard.
- « Garczyński Patrycy, 9, rue de Duras.
- « Gasztowtt Wacław z żoną, 81, rue Nollet.
- « Gasztowtt Gabryel, 81, rue Nollet.
- « Gasztowtt Gaston, 81, rue Nollet.
- « Gawlikowski Filip., 18, rue de l'Ancienne-Comédie.
- « Gawroński Kazmierz, 3, rue de Puteaux.
- « Gąsiorowski Bronisław, 36, rue de Rome.
- « Gąsowski Artur z żoną, 43, boul. des Batignolles.
- « Gązawa, 32, rue Truffault.
- « X. Gedgowt Piotr, 12, rue de Beautreillis.
- « Gębka Antoni, 119, rue du Chevaleret.
- « Giedymin, 30, rue Dautancourt.
- « Gierszyński Henryk, 18, rue de Turbigo.
- « Gieryc Karol, 8, rue Delambre.
- « Girek Ludwik, 118, rue Pelleport.
- « Glotz, 57, rue de Seine.
- « Gobiato Julian, 151, boul. du Montparnasse.
- « Godebski Jan, 5, rue de Bondy.
- « Goerlitz Henryk, hôtel et passage Choiseuil.
- « Gogolewski, 42, rue Compans (cité Henri II).
- « Goldstein Edmund, 60, rue de Vaugirard.

- PP. Goliński, 66, avenue Marbœuf.
« Goliszewski, rue des Fontaines.
« Golkowski Nap. z rodz., 130, boul. du Montparnasse.
Pani Gołębiowska z rodziną, 26, rue des Deux Portes-St-Sauveur.
- Pani Gorajska, 100, rue d'Assas.
- PP. Góralczyk Andrzej, 3, rue des Récollets.
« Gorecki Karol, 209, rue St-Denis.
« Gorecki Henryk, 150, rue St-Denis.
« Gorkowski Kanut, 5, rue des Beaux-Arts.
« Górczyński Stanisław, 88, rue Oberkampf.
« Górski Witold, 12, rue des Halles.
« Gosławski Albert, 44, rue Vavin.
« Gostyński Lucyan, 2 bis, rue des Rosiers au Marais.
« Grabowski Antoni, 26, rue des Trois-Frères.
« Grabowski Feliks, 89, rue d'Enfer.
« Grabowski Stefan, 8, rue du Luxembourg.
« X. Grabowski, 263, rue St-Honoré.
« Grabski Antoni, 56, rue Philippe-Girard.
« Gregorowicz Kazimierz z żoną, 16, rue Jacquemont.
« Gribiński Izaak, 9, rue Beautreillis.
« Grochowski Wincenty, 70, rue Boursault.
- Pani Grochulska (hr.), 27, avenue de la Grande-Armée.
- PP. Gronostajski Artur, 46, rue des Fourneaux.
« Grudziński Antoni-Ignacy, 119, rue du Chevaleret.
« Grymberg Wilhelm, 51, rue des Ecoles.
- Pani Grzegorzewska Anastazyja W^{wa}, 4, rue de Charlemagne.
- PP. Grzegorzewski Leon, rue de Rivoli (aux Tours St-Jacq.)
« Grzymała-Lubański, 9, rue et hôtel du Port-Mahon.
« Gumowski Artur z żoną, 32, rue Fontaine-St-Georges.
- Pani Günsburg Rozalia (baronne de), 77, avenue du Bois-de-Boulogne.
- Pani Gunthler (z Bujnickich), 6, rue du Colisée.

PP. Gurowski (hr.) Ignacy, 19, rue Marignan.

H.

PP. Halicki, 4, rue des Fossés-St-Jacques.

« Hankiewicz Aleksander, 6 et 8, rue d'Asnières.

« Hegel Władysław, 10, avenue du Maine.

« Henszel Konstanty, 23, rue de Rivoli.

« Herman, 150, rue Monge.

« Hertel Antoni, 24, rue des Missions.

« Hertel Maksymilian, 112, rue Monge.

« Herubowicz, 119, rue du Chevaleret.

« Hiroszewski, 65, rue d'Angoulême du Temple.

« Hoffman Józef, 67, rue des Moines.

« Holenderski, 15, rue de Dunkerque.

« X. Horbaczewski Józef, 5, rue Frochot.

« Horodyński Józef z rodziną, 25, rue de Bréa.

« Hubert Wacław, 10, avenue de la Roquette.

« Hulanicki, 8, place Bréda.

« Hulewicz Maurycy, 7, rue de Lille.

« Humel, 3, rue des Récollets

« Humięcki, 20, rue Drouot.

I.

PP. Iliński, 20, rue Lepelletier.

« Iwaszkiewicz P., 2, boul. des Filles-du-Calvaire.

« Iwanczewski, 119, rue du Chevaleret.

« Iziaski, 34, rue de l'Université.

J.

PP. Jabłonowski Aleksander z żoną, 2, pl. Blanche.

« Jabłoński E. z rodziną, 43, rue Monge.

Pani Jacewicz Róża, 100, rue Truffault.

- PP. Jacowski, 29, rue de la Chaussée d'Antin.
« Janiszewski Andrzej, 4, rue de Lourcine.
« Jara Marcin, 4, rue Rondelet.
« Jarnowski z rodziną, 8, rue de Bellechasse.
« Jarosz, 37, rue de Passy.
« Jaroszyński, 50, boul. Malesherbes.
« Jarzębowski Stanisław, 70, rue des Marais St-Martin.
« Jarzymowski Stefan, 119, rue de l'Université.
« Jasieński Antoni, 25, Avenue de Wagram.
« Jasieński Hipolit, 1, rue Coypel.
« Jasieński Włodzimierz, 49, rue Lemer cier.
« Jasieński Wiktor, 49, rue Lemer cier.
« Jasiewicz Juliusz, 15, rue Lamandé.
« Jasłowski Maurycy, 11, faubourg St-Denis.
« Jastrzemski Wincenty, 24, rue Oberkampf.
« Jaworski Adam, 44, boul. Ornano.
« Jedliński Juliusz z żoną, 64, boul. St-Michel.
« X. Jełowicki Aleksander, 263, rue St-Honoré. + 1877
« Jełowicki Ignacy, 114, rue Neuve-des-Mathurins.
« Jełowicki Teodor, 51, rue St-Dominique.
« Jennicki, 48, rue des Marais-St-Martin.
Pna Jerzmanowska Tekla, impasse St-Louis (11, rue Nollet).
PP. Jerzykiewicz Rudolf, 111, rue St-Antoine.
« Jesiotrzyński, 24, rue Boissy-d'Anglas.
« Jędrzejewicz Henryk, 76, rue Blanche.
« Jordan Żórawski, 57, rue du Cherche Midi.
« Joswik Dr., 167 et 169 rue du Faubourg St-Martin.
« Józefowicz Piotr, 9 bis, rue de Londres.
« Jung Antoni, 180, rue de Rivoli.
« Jurjewicz, 78, rue des Feuillantines.

K.

- PP. Kaczanowski Władysław, 93, rue Nollet.

- PP. Kaczyński Józef, 5, rue Lhomond.
« Kaleski Selig, 15, rue du Pont Louis-Philippe.
« Kaleski M., 85, rue de la Butte-Chaumont.
« Kalinowski Ludwik, 5, rue Beudant.
Pani Kamieńska (z hr. Potockich), 21, rue de Berlin.
PP. Kamieński Mieczysław, 96, rue Nollet.
« Kamiński, 182, rue de Belleville.
« Kanowski, 22, rue des Taillandiers.
« Karasiński Ludwik, 6, rue Biscornet.
« Karbowski J., 13, rue St-Quentin.
« Karczyński, 7, rue du Faubourg St-Honoré.
« Karmański Alfred, 64, rue de Vaugirard.
Pani Karwowska W^{wa} z rodziną, 108, rue Legendre.
PP. Karwowski Stanisław z żoną, 2, rue Crétet.
« Karzyński, 38, rue de Bruxelles.
« Kasperek Jan, 22, rue Joubert,
« Kasperowicz Albert z rodziną, 160, rue Lecourbe.
« Kawski, 8, avenue de Friedland.
« Kazimirski de Biberstein, 8, boul. des Invalides.
« Kessler Eugeniusz, 100, rue Truffault.
« Kierzkowski Ferdynand z żoną, 26, rue Panquet.
« Kierzkowski Jan z żoną, gare de Lyon.
« Kisielewski Alfons, 28, rue de Grammont.
« Kisielewski Jan, 11, rue Ganneron.
« Kisielewski Kazmierz, 76, rue du Chemin-Vert.
« Kisielewski Wiktor, 54, rue de Provence.
« Kisielnicki Henryk, 9, rue de l'Ouest.
« Kiślicki Karol, 11 (13), Avenue de la Roquette.
« Klaczko Julian, 14, rue Matignon.
« Kleczkowski Saturnin, rue Monsieur le Prince.
« Kleczkowski (hr.) z żoną, 69, rue de Morny.
« Kleczyński Edward, aux Gobelins.
« Klukiewicz Wincenty, 39, rue de Reuilly.

- PP. Kłopotowski Maxymilian, 32, rue de Truffault.
« Kochanowski Roman, Usine de gaz à la Villette.
« Kojalowiez Edmund, 5, rue Lhomond.
« Kokosiński, 11, rue Rochechouart.
« Kokular Józef, 27, rue de Puteaux.
« Kołaczkowski, 7, rue Racine.
« Kollupajło Jan, 103, avenue des Villiers.
« Kollupajło Hipolit, 116, boul. de Neuilly.
« Kollupajło Teofil, 109, boul. de Neuilly.
« Kołyszko Adam, passage St-Michel.
« Komar Mieczysław, 8, rue de Turin.
« Komar, 31, rue de Cléry.
« Komornicki, 82, rue Blanche.
Pani Komendowska W^{wa}, 11, rue Brochant.
PP. Konarski Aleksander 119, rue du Chevaleret.
« Końarski Włodzimierz, à l'École Polytechnique.
Pani Konopacka Anna, 92, rue Truffault.
« Konopacki, 13, rue Bouret.
Pani Konopińska Berta, 33, rue Ste-Placide.
PP. Konotkiewicz, 3, rue Miroménil.
« Kontski Stanisław, 3, rue Vintimille.
« Kopczyński, 35, rue Aumaire.
« Kopczyński August, 25, rue Lévis.
« Korabiewicz Rafael, 12, rue Lécuse.
« Korsak Albert, 49, boul. Magenta.
Pani Korsak, 15, boul. St-Germain.
PP. Kosmo Stanisław, 88, rue Oberkampf.
« Kosowicz, 83, rue Notre-Dame-des-Champs.
« Kossakowski Adam, 16, rue de Tournon.
« Kosiłowski Ildéfons, 15, rue Lamandé.
« Kostrzewski Konstanty, boul. du Montparnasse.
« Koszarek Robert, 119, rue St-Maur.
« Koszutski Zygmunt z żoną, 8, rue de la Croix.

- PP. Kotowski Piotr z rodziną, 2, rue St-Vincent. (Montm.)
Pani Kowalska Zuzanna W^{wa}, 7, rue Pot-de-Fer-St-Marcel,
Pani Kowalska (Vve Descartes), 47, rue Meslay.
Pani Kowalska Zofia, W^{wa}, 240, rue de Charenton.
PP. Kowalski Alfred, 13, rue de Perdonnet.
« Kowalski Henryk, 240, rue de Charenton.
« Kowalski Jan, 4, rue Rondelet.
« Kowalski Karol, 240, rue de Charenton.
« Kowalski Władysław, 29, rue Léon.
« Kowalski Józef, Passage des Princes (escalier E).
« Kozakiewicz z rodziną, 20, rue Souffroy,
« Koziell Albert, 86, rue Truffault.
« Koziell E., 20, rue Louis-le-Grand.
« Kozikowski, 15, rue Lamandé.
« Koziorowski Ludwik, 58, rue Pajol.
« Kozłowski Jan, 8, rue de Bréa.
« Kozłowski Paweł, 26, boul. Ornano.
« Krabański Gustaw, 70, rue du Cherche-Midi.
Pani Krahnass W^{wa} z rodziną, 5, rue de Jouy.
PP. Kraiński Franciszek, Caserne des Célestins.
« Krasiński (hr.) Ludwik, 22, rue de Penthièvre.
« Krassowski Wandelin, 45, rue Crozatier.
« Krasuwski Leopold, 16, rue de Jouy.
« Kronenberg Leopold (de), 88, rue de Courcelles.
« Królikowski Ludwik, 112, rue Nollet.
Pani Krosnowska (hr.) W^{wa}, 4, rue Ste-Claire (Passy.)
PP. Krzesadło, 211, rue St-Honoré.
« Krzyżanowski Franciszek z żoną, 6, rue Brochant.
« Krzyżanowski-Lacroix Zygmunt, 6, rue de Bellay.
« Krzyżanowski, 87, rue Blanche.
« Kubalski, 4, rue de l'Ecole-Politechnique.
« Kubiczek, 35, rue des Amandiers.
« Kulikowski Albert, 8, boul. Bonne-Nouvelle.

- PP. Kupśé Antoni, 80, rue Lacondamine.
« Kurnatowski Roman z żoną, 25, rue Biot.
« Kurnatowski Stanisław, 25, rue Biot.
« Kurnikowski Władysław, 6, imp. Charlot (r. de Vaug.)
« Kuściński August, 73, rue des Batignolles,
« Kwapiszewski Michał, 38, rue Lemercier.
Pani Kwiatkowska Wwa, 48, rue du Faubourg-Poissonnière.
Pna Kwiatkowska Izabela, 48, rue du Faubourg-Poissonnière.
PP. Kwiatkowski Teofil z żoną, 65, rue de Rennes.
« Kwiatkowski Franciszek, 36, rue du Dragon.
« X. Kwiatkowski, 13, rue des Barres.
« Kwieciński Wiktor, 1, Cité Bergère.

L.

- PP. Lacki Józef, 14, rue des Fermiers.
Pani Landowska Wwa, 21, rue Chaptal.
PP. Landowski Edward, 31, rue Chaptal.
« Landowski Paweł, 21, rue Chaptal.
« Lanckoroński (hr.) Henryk, 10 bis passage Laferrière.
« Laski Aleksander, 23, avenue de la Reine-Hortense.
« Laskowicz Władysław, 13, quai St-Michel.
« Laudański Michał, 76, rue des Maraichers.
« Lebieński, 68, rue Ménilmontant.
« Leholski, 4, rue de Fourcroy.
« Lenczewski z żoną, 22, rue Visconti.
« Leszczyński Albert, 92, rue Lecourbe.
« Leszczyński Leon, 10, avenue de la Roquette.
« Lewenstein Jordan, 42, rue de la Tour-d'Auvergne.
« Lewicki Edward, 136, boul. du Montparnasse.
« X. Lipiński Adam, 16, rue Lamartine.
« Lipiński Jan, 49, rue St-Paul.
« Lipiński Stanisław, 2, rue Odessa projetée.
« Liptowicz, 9, rue Soulages.

- PP. Litz Maxymilian, 33, rue Mazarine.
« Lœwenhard Stanisław z rod., 44, rue du Montparnasse.
« Lubieniecki Andrzej, 66, Cité de Flandres.
« Lubomirski (ks.) Stefan, 35, rue de Clichy.
« Lucyński Aleksander, Agence Havas.
« Lutyński, 57, rue Lacepède.

Ł.

- Pani Łabanowska Wwa, 53, rue de la Roquette.
PP. Łabęcki Juliusz, 107, rue de Rome.
« Łada Waclaw, 64, rue de la Chapelle.
« Łaskiewicz Adolf, 29, rue Vavin.
« X. Łaskiewicz, 35, rue de Bourgogne.
« X. Łukaszewicz, 31, rue du Repos.

M.

- PP. Maciejowski, 4, rue du Foin-au-Marais.
« Madaliński z żoną, 15, avenue de Mac-Mahon.
« Maide Józef, 71, boulevard Malesherbes.
Pani Majdrowicz Wwa z rodziną, 29, rue de Penthièvre.
PP. X. Majewski, 4, rue Rondelet.
« Majewski Juliusz, 3, rue Barbette.
« Malcz Wilhelm, 7, rue Racine.
Pani Maletska Wwa z rodziną, 29, rue Caumartin.
PP. Malewski Maxymilian, 16, rue de Commerce (Grenelle).
« Malinowski Stanisław, 15, rue Lamandé.
« Małatycki, 44 (54), boul. de Sébastopol.
« Mardzel, 29, rue Nationale.
« Martynowski Aleksander, 47, rue Ste-Placide.
« Masson Jan, Pharmacie Centrale.
« Maszyński J-Piotr, 77, rue d'Amsterdam.
« Matakiewicz Kornel, 2, Cité Boufflers.
« Matuszewicz Aleksander, 211, rue St-Honoré.

- PP. Mażewski (br.) Ignacy-Aleksander, 7, avenue du Bois-de-Boulogne.
- « Mazurkiewicz Wincenty, place et Mairie du Panthéon.
- « Medyński Władysław, 54, rue Abbattucci.
- « Meleniewski Feliks, 33, rue Lafitte.
- « Mendelssohn Izydor, 152, boul. Haussmann.
- « Merkaski, 36 bis, rue de Boulogne.
- « Mertziński, 72, rue de Flandre.
- « Mękarski, 8, rue de la Croix.
- « Mękarski Ludwik, 96, avenue de Clichy.
- « Michałowicz Edgard, au Val-de-Grace.
- « Michałowski Felix, 6, quai d'Orléans.
- « Michałowski Juliusz, 168, boul. Malesherbes.
- « Michałowski Leon, 168, boul. Malesherbes.
- « Michałowski, 57, rue Clignancourt.
- Pani Michniewicz Tuvé, 25, place Vendôme.
- PP. Mickiewicz Władysław, 16, rue de Tournon.
- « Mickiewicz Józef, 33, rue Rollin.
- « Miechowicz Paweł, 4, rue Rondelet.
- Pani Miecznikowska, 20, rue Lamartine.
- PP. Mierosławski Ludwik, 130, boul. du Montparnasse.
- « Mikulski Izydor, 64, rue de Clichy.
- P^{na} Mikulska Izydoryna, 64, rue de Clichy.
- P^{na} Mikułowska Teofila (S. przel.), 119, rue du Chevaleret.
- PP. Mikułowski Jerzy, 27, rue de l'Ecole-de-Médecine.
- « Młodowski Michał, rue Fontenay (Montmartre).
- « Miskolski, 77, rue de Constantine (Plaisance).
- « Miszewski, 29, rue Fontaine St-Georges.
- « Mniszech (hr.) Jerzy, 16, rue Daru.
- « Mongiello Stefan z żoną, 183, rue St-Denis.
- « Morawski Adam, 60, rue Daguerre.
- « Morawski Mieczysław, 38, rue Croix-des-Petits-Champs
- « Morawski Pogus-Bey, 35, rue St-Sébastien.

- PP. Morawski Teodor, 63, rue de la Victoire.
« Morawski Ferdynand, rue Bonaparte, hôtel de Paris.
« Morawski Józef z rodziną, 6½, rue Basfroi.
« Moschowitz, 24, rue du 4 Septembre.
« Moscowitz, A., 145, rue de Belleville.
« Mossakowski, 5, rue Dupuytren.
« Myszkowski Aleksander, 3, rue Tronson du Coudray.

N.

- PP. Nabelak Ludwik z żoną, 17, Avenue des Chasseurs.
« X. Narwojsz Antoni, 6, rue de l'Arrivée
« Nawrocki Marcel z żoną, 9, rue de Liancourt.
« Netyń Feliks, 4, rue Christine.
« Niborski W., 7, rue Mandar.
« Niedźwiecki Leonard, 6, quai d'Orléans.
« Niemczyński Emil, 5, rue Delambre.
« Niemojewski Antoni, 47, rue de Sèvres.
« Nieradzki Sylwester, 10 bis, rue des Batignolles.
« Niewęglowski Henryk z rodziną, 10, rue de l'Arrivée.
« Nikel Jan, 4, rue de Charlemagne.
« Nikolai Ludomir, 132, rue St-Jacques.
« Noakowski, Jan-Chrz, 29, rue des Viarmes.
« Norwid Cyprian, 49, rue Chaillot.
« Nowicki Aleksander z żoną, 47, rue de Belleville.
« Nowicki Edward, 1, rue Chapeyron.
« Nowosielski Adolf z rodziną, 7, rue Joubert.
« Nowosielski Władysław, 19, rue Dautancourt.

O.

- PP. Obalski Tadeusz, 47, rue Censier.
« Obrembski, 19, rue Bertrand.
« Obrycki Hipolit, 7, rue Méchain.
« Ogiński Henryk, 5, rue St-Lazare.
« Ogiński Aleksander, 24, rue de Clichy.

- PP. Ogonowski T., 119, rue du Chevaleret.
« Ogonowski Edgar, 8, rue Lacépède.
« Okęcki, 19, rue Vieille-du-Temple.
« Okorski, 15, rue Lamandé.
« Oleszczyński Antoni z rodziną, 187, rue St-Jacques.
« Oleszczyński Albert z żoną, 50, boul. Courcelles.
« Oleszkiewicz, 14, rue Vivienne.
« Olewiński Władysław, 21, rue de Ponthieu.
« Olizarowski Tomasz, 119, rue du Chevaleret.
Pani Ollanderska, 12, rue du Grenier-St-Lazare.
PP. Olszański Stanisław, 9 (11), rue Turgot.
« Olszewski Fortunat, 10 bis, rue des Fossés-St-Jacques.
« Olszewski Wacław z żoną, 169, rue du Fg. Poissonière.
« Olszewski Władysław, 55, rue de Doudeauville.
« Omieciński Baltazar, 29, rue de Bréa.
« X. Omiński, 62, rue du Chevaleret.
« Ordega Władysław, 5, rue Royale.
« Ordyński Leon, 116, rue Nollet.
Pani Orłowska Wwa, 11, rue Jean-de-Beauvais.
PP. Orłowski (hr.) 6, rue de Pasquier.
« Orłowski Rafael, 118, boul. de Courcelles.
« Orłowski Wilfried, 105, rue de Lille.
Pani Osiecka, 94, rue de la Victoire.
Pani Oskierko Wwa, 27, avenue de la Grande-Armée.
PP. Osławski Wiktor, 5, rue Boissy-d'Anglas.
« Ostroróg Walery, 9 bis, rue de Londres.
« Ostrosky, 23, rue de la Chaussée-d'Antin.
Pani Ostrowska Wwa z rodziną, 20, rue de Condé.
PP. Ostrowski Krystyn (hr.), 21, av. de la Grande-Armée.
« Ostrowski Władysław, 4, rue de l'Odéon.

P.

- PP. Pacewicz Stanisław, 23, boul. des Batignolles.

- PP. Pacewicz Stefan, 23, boul. des Batignolles.
« Pacewicz Władysław, 4, rue d'Amsterdam.
« Panek Adolf, 30, rue Polonceau (Chapelle).
« Pańkowski Jan, 119, boul. Voltaire.
« Paszkiewicz Teofil, 10, rue Thorigny.
« Paszkowski Wiktor, 24, rue des Fossés-St-Jacques.
« Pawelski Aleksander z rodziną, 22, rue du Petit-Musc.
« Pawłowski, 20, rue de Maistre.
« Pawłowski Gustaw, 26, rue Bertrand.
« Peczenick L., 55, rue de Châteaudun.
« Peliński, 214, rue St-Maur.
« Pensky, 61, avenue Josephine.
« Petkowski Józef, 28, rue Lacondamine.
« Pianski, 123, rue d'Allemagne.
« Piątkowski Leon, 63, rue des St-Pères.
« Pielkiewicz, 80, rue Vanneau.
« Pieniążek Franciszek, 11, r. de la Mont.-St-Généviève.
« Pietkiewicz Walery, 116, rue Neuve-des-Mathurins.
« Pietruszyński, 2, rue du Château-des-Fleurs.
« Piędzicki Emil, 81, rue Nollet.
« Piędzicki Kazmierz, 81, rue Nollet.
« Pikulski Aleksander, 119, rue du Chevaleret.
« Pilarski, 107, boul. St-Michel.
« Piliński Adam z rodziną, 4, pl. de la Sorbonne.
« Piliński Józef z rodziną, 15, rue Mayet.
« Piliński Juliusz, 90, rue Truffault.
« Piliński Konstanty, 119, rue du Chevaleret.
« Pilchowski Michał, 11, rue de la Paix.
« Piotroszyński Władysław, 104, rue du Fg. St-Honoré.
« Piskiewicz, 23, rue Tournefort.
« Plater (hr. Sielberg de), 40, av. de la R.-Hortense.
« Plater Stanisław (Brohel), 12, rue d'Anjou (au Marais).
« Plauszewski Karol, 8 bis, Cité de Trévise.

- PP. Planszewski Walery, 37, rue Trézel.
- Pani Plewińska, 28, rue de Trois-Bornes.
- « Plonczewska, 48, boul. de Strasbourg.
- PP. Pluciński Apolinary, 71, rue des Batignolles.
- « Pluciński Bolesław, 71, rue des Batignolles.
- « Plachecki, 8, rue des Vieilles-Haudriettes.
- « Płaczyński, 9, rue de l'Orillon.
- P^{na} Płużańska Marya-Ludwika, 17, rue des Tournelles.
- PP. Płużański, 124, boul. Pereire.
- Pani Podhajska, 16, rue Chalgrin.
- PP. Pokorny, 8, rue de Rivoli.
- « Polaczek Adam z rodziną, 12, rue Duphot.
- « Polański Stanisław, 65, rue Pigalle.
- « Poniatowski (ks.) 80, boul. Malesherbes.
- « Popławski, 49, rue de la Chaussée-d'Antin.
- « X. Postawka Leon, 107, rue de la Mare (Belleville).
- « Poświatkowski Nikodem z rodziną, 6, rue Bouchardon.
- Pani Potocka (hr.) Delfina, 12, boul. Malesherbes.
- PP. Potocki (hr.) Mieczysław, 35, avenue Friedland.
- « Potocki (hr.) Stanisław, 21, rue Dumont-d'Urville.
- « Potocki (hr.) Władysław, 22, rue de Penthièvre.
- « Powiatowski, 9 bis, rue de Londres.
- « Pożerski Edward z rodziną, 84, rue des Abbesses.
- « Prażmowski Adam, 1, rue Bonaparte.
- « Proszyński Stanisław, 52, rue Basse-du-Rempart.
- Pani Prusinowska W^{wa} z córkami, 5, rue Joabert.
- PP. Prusinowski Feliks, 81, rue du Cherche-Midi.
- P^{na} Preciszewska, 8, rue de Chabanais.
- PP. Przegaliński, 9, rue Beaureillis.
- « Przepiórski Lucyan z żoną, 9, rue de Seine.
- « Przeździecki (hr.) z żoną, 38, rue de Berri.
- « Puckowski August, 8, pl. du Square des Batignolles.
- « Pusłowski (hr.) z żoną, 73, rue du Faub.-St-Honoré.

PP. Puzyna (ks.) Piotr, 45, rue Lamandé.

R.

PP. Rabbinowicz I. M., 63, rue de Seine.

« Rabieliński, 94, rue de Grenelle-St-Germain.

Pani Raciborska Wwa, 40, rue de la Ferme-des-Mathurins.

PP. Raczkowski E., 33, rue du Faub. Poissonnière.

« Radowicki Włodzimierz, 57, rue Caumartin.

« Radziwill (ks.), 2, rue Vernet.

« Radziwill (ks.) Leon, 115, rue de Chaillot.

« Raffalowicz Hermann, 19, aven. de la Reine-Hortense.

« Ragulski, 16, rue de Lille.

« Rahoza Mikołaj, 123, rue de Grenelle-St-Germain.

« Rajecki, 112, rue Lecourbe.

« Ratzkowski Bernard, 78, rue St-Louis-en-l'Île.

« Rakowski Karol z żoną, 56, rue Basse-du-Rempart.

« Ramlow, 32, rue de la Victoire.

« Raschowitz, 40, rue Lafitte.

Pani Ratajska (Minelli), 63, rue Lacondamine.

PP. Ratomski, 15, rue Billault.

« Ratuld Kaźmierz z żoną, 123, rue Lafayette.

« Rayski Jan-Nepomucen z żoną, 47, rue d'Enfer.

« Reiff Adolf z rodziną, 3, rue Hautefeuille.

« Reisz, 14 ter, rue St-Maur.

« Reitzenheim Józef, 28, rue Lemercier.

« Rembieliński, 3, rue de Corneille.

« Remoński, 9, rue Godet-de-Mauroy.

« Rendziski, 5, rue St-Martin.

« Renkiewicz Stanisław, 24, rue de la Fontaine-au-Roi.

« Reschowsky, 46, avenue d'Orléans.

« Rettel Leonard z rodziną, 22, rue Delambre.

« Robach Józef, Clinique de l'Ecole de Médecine.

« Rogiński Józef z żoną, 182, avenue de Choisy.

- PP. Rojewski Marcin, 19, rue Le Pelletier
« Roliński, 10 bis, rue du 4 Septembre.
« Romer Alfred, 2, rue St-Louis-en-l'Île.
« Rozenthal Zawal, 7, rue Mazarine.
« Rozciszewski Mieczysław z żoną, 6, rue de Chartres.
« Rożański z żoną 119, boul. Voltaire.
« Różycki Edmund, 53, rue Monge.
« Różycki Feliks, 53, rue Monge.
« Rożycki Ludwik, 4, rue des Baux-Arts.
« Rubach Bolesław, 15, rue Lamandé.
« Rubinowicz Jan, 1, rue Jean-de-Beauvais.
« Ruciński Józef, 26, rue Poulet.
« Rudnicki Maryan, 26, boul. Mazas.
« Runge, 9 bis, rue de Londres.
« Russanowski z żoną, 3, rue Vezelay.
« Rustejko Józef, 2, rue St-Louis-en-l'Île.
« Rutkowski Ernest, 87, rue Cardinet.
« Rutkowski Gustaw z żoną, 47, rue des Batignolles.
« Rużycki (Tatomir) Antoni, 10, av. de la Roquette.
« Rydzewski Euzebiusz, 41, rue des Dames.
« Ryx Bronisław, 3, rue Carnot.

S.

- PP. Sabowski, 120, rue du Fg. St-Martin, 15, pass. Dubail.
« Sabatowski Józef z żoną, 8, rue des Boulangers.
« Sadowski Franciszek z żoną, 43, av. des Gobelins.
« Sadkowski Rola Kaźmierz, 8, rue des Boulangers.
« Sakowicz Jerzy, 2, rue Dupin.
« Sałacki z żoną, 40, rue du Dragon.
« Sałatka Szymon z rodziną, 113, rue d'Asnières.
« Samulski Antoni, 50, rue Lemercier.
« Saniewski Franciszek, à l'Etat Major général.
« Sasaki Karol-Ludwik, 29, rue Cler (Gros-Caillou).

- PP. Sawicki Jan, 12, rue Bleue.
« Sawicki Jerzy, 3, Cité Odessa.
« Sągajło Adolf, 28, rue de la Cerisaie.
« Seckel Albert, 12, passage des Saules (Montmartre).
« Sekutowicz Juliusz z żoną, 64, rue Violet.
« Sękowski Antoni, 22, rue du Sommerard.
« Shintowsky, 14, rue Charles V.
« Siawrymowicz, 105, rue de Vaugirard.
« Sיעiński, 43, rue Ste Anne.
» Siedlecki Bronisław, 75, rue Marcadet.
Pani Sielawa, 22, rue Boursault.
PP. Siemaszko Otton, 2, rue Saint-Louis-en-Ylle.
« Sienkiewicz Artur, 94, boul. Malesherbes.
Pani Sienkiewicz Wwa, 29, rue Caumartin.
PP. Sieradzki Franciszek z żoną, 32, rue Sedaine.
Pani Sierakowska, 13, rue du Frère-Philippe.
« Sierawska Apollina, 55, rue du Cherche-Midi.
PP. Sierpieński, 4, rue Ernestine.
« Sikorski, 15, rue Fauvet.
« Sikorski Nepomucen, 12, rue du Helder.
« Sinicki Feliks, 34, rue du Chevaleret.
« Siwiński Edward z żoną, 94, rue Lacondamine.
« Skoda (Renvoyé), 9, rue Ste-Anne.
Pani Skooda, 129, rue Montmartre.
PP. Skowronek B., 40, rue des Blancs-Manteaux.
« Skrzyński Czesław, 18, rue Cujas.
« Sobański Feliks z żoną, 14, rue d'Antin.
Pani Sobek, 9, rue du Théâtre (Montmartre).
PP. Sobolewski, 79, rue Neuve-des-Petits-Champs.
« Sokołowski-Falkenstein, 22, rue St-Sauveur.
« Sokolowski, 3, rue Jacob.
« Solowiejczyk Elias, 12, rue Beautreillis.
« Soltykowa (hr.), 60, rue de Rome.

- PP. Sowiński Albert, 122, rue de Grenelle-St-Germain.
« Stachowski Franciszek, 4, rue des Halles.
« Staniewicz Sylwester, 146, boul. du Montparnasse.
« Stankiewicz Jan, 49, rue de la Chaussée-d'Antin.
Pani Stankowska, 88, rue du Fg. St-Martin.
PP. Stański, 20, rue de Sentier.
« Starzyński (hr.), 31, rue de Courcelles.
« Staszewski Aleksy, 31, rue de Reuilly.
« Stawiarski Franciszek, 10, rue de l'Épée-de-Bois.
« Stepiński Artur, 83, rue Nollet.
« Stepiński Franciszek, 83, rue Nollet.
« Stepowski Adolf, 14, rue du Temple.
« Stepowski Władysław, 8, rue de Vaugirard.
« Stokowski Alfons, 19, rue du Pont-Neuf.
« X. Stodulski Tadeusz, 8, rue Bertrand.
« Strybejko Konstanty, rue Croix-des-Petits-Champs.
Pna Stryjeńska Leokadia, 6, rue Delaborde.
PP. Stryjeński Kazimierz, 6, rue Delaborde.
« Stupnicki J., 1, rue de Lourmel.
« Surdykowski Teofil, 22, rue de Tivoli.
Pani Suzin Emilia Wwa, 34, rue Legendre.
PP. Suzin, M. L., 35, rue Geoffroy-St-Hilaire.
« Świątkowski Władysław, 60, boul. Magenta.
« Świdorski Wiktor, 12, rue Michel-le-Comte.
« Świejkowski Hipolit, 21, rue de Ponthieu.
Pani Sytta Wwa z rodziną, 20, rue Ordener.
PP. Szaciński Julian, 39, rue Domrémy.
« Szaffir, Henryk, 14, rue du Cardinal-Lemoine.
Pani Szczeniowska (hr.), 36, boul. Haussmann.
PP. Szczepanowski Stanisław, 3, rue St-Dominique.
« Szczygielski, 133, boul. du Montparnasse.
« Szelański, 8, rue Mouton-Duvernét.
« Szelański Jan, 8, rue Gerson.

- Pani Szemesz, 131, rue de Morny.
PP. Szemioth Franciszek, 40, rue de Clichy.
Pani Szermentowska Wwa, 11, rue Sauffroy prolongée.
PP. Szlupowicz z żoną, 10, rue Beautreillis.
« Szostecki Aleksander, 5, rue des Boulets.
« Szretter Antoni, 70, boul. du Port-Royal.
« Szretter Hipolit, 9, rue du Battoir.
« Szumlański Józef, 86, rue Truffault.
« Szymkiewicz, 28, avenue Daumesnil.
« Szymański z żoną, 36, avenue de la Grande-Armée.
« Szymański Władysław, 33, rue Nollet.
« Szyndler Pantaleon, 42, rue Fontaine-St-Georges.
« Szyszkowski Władysław, 19, Chaussée-du-Maine.

T.

- PP. X. Tański, 46, rue des Batignolles.
« Tański Józef z rodziną, 6, rue Gaston-St-Paul.
« Tarczewski Włodzimierz, 12, rue Lacondamine.
Pani Tarczewska, 12, rue Lacondamine.
Pna Tarczewska Marya, 12, rue Lacondamine.
PP. Targoński Maryan, 11, rue des Lions-St-Paul.
« Tarnawski Rem. z rod., 8 bis, r. Campagne-Première.
« Tąszewski, 41, rue Miroménil.
« Teplicki, 27, rue Trézel.
« Tercheski, 25, rue Magnan.
« Todwen Lucyan, 34, rue Berzelius.
« Todwen Ludwik, 77, rue Legendre.
« Tokarzewicz Józef, 25, rue Buffon.
« Tomaszewicz Józef, 124, rue St-Jacques.
« Tomaszewski Stanisław, 113, rue d'Asnières.
« Tomaszewicz z żoną, 2, rue de Rome.
« Tomczyński, 37, boulevard du Montparnasse.
« Topolski Adryan, 132, rue Montmarire.

- PP. Trauczykowski, 13, rue Lappe.
« Trawiński Florentyn z żoną, 49, rue Gay-Lussac.
« X. Trocki, 136, Faubourg Poissonière.
« Trzaska Wiktor, 36, rue des Moines.
« Turczynowicz Antoni, 20, rue Lamartine.
« Tyszkiewicz (hr.), 27, avenue de la Grande-Armée.
« Tyszkiewicz (hr.) Wincenty, 29, rue Vernet.

U.

- PP. Ulanowski Hyacent, 8, rue Victor-Cousin.
« Uniszewski Marcełi, 7, rue Delambre.
« Urbański, rue du Cherche-Midi.
« Uruski (hr.) z żoną, 16, rue de Penthièvre.

W.

- PP. Wagner Józef z rodziną, 71, rue des Moines.
Pani. Walewska Wwa, 6, rue François-Premier.
PP. Waligórski Stanisław, 146, Faub. St-Martin.
« Waligórski, 86, rue Nollet.
« Waliszewski Stanisław, 37, rue Trézel.
« Walusiński Klemens, 15, rue Basfroi.
« Walusiński Tomasz, 15, rue Basfroi.
« Wardęcki, 10, rue Greffulhe.
« Warpechowski Kazmierz, 54, rue des Martyrs.
« Warszawski Walenty, 16, rue de Jouy.
« Weber Adolf z żoną, 55, rue Monge.
« Wereszczaka Paweł z żoną, 92, rue Nollet.
« Wesołowski Edward, 61, rue des Moines.
« Wicherski Feliks, 46, rue de la Victoire.
« Wielhorski Zygmunt, rue et hôtel du Départ.
« Wielochowski, 26, boul. Ornano.
« Wielogłowski (hr.), 21, rue Beaujon.
« Wien, 11, rue de Buci.
« Wien Leon, 11, rue de Buci.

- PP. Wierciński Seweryn z rodziną, 22, r. Neuve-St.-Aug.
« Wieruszewski Jan, 23, rue Drouot.
« Wierzbicki Barda Edward, 266, rue de Belleville.
« Wiesiołowski, 40, rue du Harlay.
« X. Wilczyński Roman, 8, avenue Portalis.
« Wilde Teodor, 11, rue des Batignolles.
« Wilkoszewski, z żoną 89, rue Mouffetard.
« Wismond Wincenty, 4, rue Rondelet.
« Wisniewski, 56, rue de Grenelle-St.-Germain.
« Wiśniewski, 68 (70), rue Notre-Dame-de-Lorette.
« X. Wiśniewski, 50, rue de Chaillot.
« Wisotzki, 16, boul. Magenta.
« Witkowski, 128, rue de Turenne.
« Wodzicki (hr.) Józef, 7 et 9, rue Las-Cases.
« X. Wojciechowski, 2, rue Ste-Isaure.
« Wojcicki Adam, 6, Impasse Charlot (127, r. de Vaugir.)
« Wojciechowski Lucyan, 52, rue Basse-du-Rempart.
« Wojciechowski Władysław, 13, rue de Marseille.
« Wojcikowski Roch, 78, rue du Fg.-St-Martin.
« Wojtkiewicz, 38, rue Lemercier.
Pna Wolska Julia, 246, rue St-Jacques.
PP. Wolzeński, 120, boul. Magenta.
« Wołodkiewicz (Hr.), 3, rue Boissy-d'Anglas.
« Wołowski Kaźmierz, 24, rue de Milan.
« Wróblewski Erazm z żoną, 164, quai de Jemmapes.
« Wroczyński Adam, 81, rue du Cherche-Midi.
« Wrotnowski Juliusz z rodziną, 8, rue de la Barroulière.
« X. Wrześniak, 8, avenue de Portalis.
« Wrześniewski Leon z żoną, 67, rue des Feuillantines.
« Wurzyński Józef z rodziną, 1, rue des Jardins-St-Paul.
« Wysocki A., 59, rue des Batignolles.
« Wysocki Odrowąż Ignacy z żoną, 14, boul. des Invalides.
« Wysocki Leopold, 47, rue Vavin.

PP.

«

«

PP.

Pan

PP

«

«

«

«

«

«

«

«

«

Pa

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

- Aug.) PP. Wyszławski Aleksander, 47, rue Censier.
« Wyszomirski Piotr, 132, rue Saint-Jacques.
« Wyziński Henryk, 14, rue de Matignon.

Z

- PP. Zabieha Konstanty z żoną, 5, rue Delambre.
Pani Zabłocka, 101, rue Neuve-des-Mathurins.
PP. Zabłocki, 51, rue des Batignolles.
« Zabłocki Izydor, 38, rue Croix-des-Petits-Champs.
« Zaborowski Albert, boul. des Batignolles.
« Zaborowski Zygmunt, 11, rue Veronèse.
« Zacharczuk, 11, rue Neuve-Popincourt.
« Zadunajski Wiktor, 7, rue de la Petite-Boucherie.
« Zagórski z żoną, 6, passage St.-Michel.
« Zagrodzki Armand, 17, rue des Viarmes.
« Zagrodzki Karol, 17, rue des Viarmes.
« Zajączek, 30, rue de Trévise.
Pani Zaleska Wwa, 4, pl. des Victoires.
PP. Zaleski Bronisław, 6, quai d'Orléans.
« Zaleski Dyonizy, 61, rue Cardinal-Lemoine.
« Zaleski Juliusz z rodziną, 58, rue de Clichy.
« Zaleski Karol, 82, rue Gay-Lussac.
« Zaleski Stanisław z żoną, 11, rue Brochant.
« Zalewski Jan-Aleksander, 119, rue du Chevaleret.
Pani Zaliwska (Bronie), 11, rue de Naples.
« Zamoyska (hr.) Jadwiga, 6, quai d'Orléans.
PP. Zamoyski (hr.) Karol, 39, rue Neuve-des-Mathurins.
« Zarzecki, 11, rue de Clignancourt.
« Zarzycki Józef, 54, rue de Verneuil.
« Zasiedateł, 70, rue de Rochechouart.
« Zawadowski Teodor, 4, rue Rondelet.
« Zawadzki Władysław, 48, rue Pigalle.
« Zawistowski, 67, boul. de Strasbourg.

- PP. Zborowski Kaźmierz, rue de l'Arcade.
« Zbyszewski Władysław z rodziną, 190, rue St-Domin.
« Zdanowicz Aleksander z żoną, 138, boul. Magenta.
« Zebaume (Zweigbaum), 35 bis, rue de Trévisé.
« Zieliński, 97, rue du Cherche-Midi.
« Zieliński Aleksander, 80, boul. du Montparnasse.
« Zieliński Jan, 58, rue Pajol.
« Zieliński Stanisław, 10, av. de la Roquette.
« Zieliński Władysław, 80, boul. du Montparnasse.
« X. Zieliński Albert, 62, av. de Breteuil.
« Ziembicki, 40, rue Bichat.
« Zienkowicz, 15, avenue des Chasseurs.
« Ziolkowski, 26, rue des Feuillantines.
« Zwierkowski Franciszek, 102, rue du Fg.-Poissonière.
« Zwoliński z rodziną, 178, rue de Crimée.

Ż.

- Pani Żarczyńska, 48, rue de Moscou.
PP. Żebrowski, 10, rue d'Alger.
« Żebrowski Bernard, 25, rue Chaillot.
Pani Żelińska, 267, rue St-Honoré.
« Żółkowska, 6, rue Béranger.
PP. Żółciński z rodziną, 101, avenue de Champs-Élysées.
Pani Żukowska Wwa, 36, route de Châtillon.
PP. Żukowski J., 36, route de Châtillon.
« Żukowski Edmund, 134, rue St-Denis.
« Żukowski Gustaw, 3, impasse des Poissoniers.
« Żukowski Jan, 3, rue de la Grande-Chaumière.
« Żukowski Juliusz, 7, rue Racine.
« X. Żuliński Kaźmierz, 42, rue de Meslay.
« Żychoń Hieronim z rodziną, 17, rue des Moines.

ALFABETYCZNA LISTA

ADRESÓW POLSKICH W DEP. SEKWANY (*).

- PP. Artwiński Julian, 20, route d'Asnières, Levallois-Perret.
« Bielawski Józef, veilleur à l'Hopital de Bicêtre.
« Bitner Albert, 34, rue de Colombes, Courbevoie.
« Borzęcki Jan, rue des Moutiers, à Vincennes.
« Brochocki Walery, 188, route de Versailles, Boulogne.
« Causinus, Grande rue, à St-Mandé.
« Czechowicz Henryk, 43, rue des Près, au Pré-St-Gervais.
« Deskur, 2, pl. Pantagonale, à Courcelles.
« X. Faleński, 15, rue des Huissiers, Neuilly.
Pani Gilert z córkami, Bois de Colombe.
PP. Godebski Cyprian, 51, boul. Eugène, Neuilly.
« Gorecki Dr., Grande rue à Montreuil.
« Konwicki Stanisław, 4, rue Renon, Vincennes.

(*). Adresy odnoszące się do téj kategorii a które można by pomieścić w zbiorku adresów paryskich, odrywamy umyślnie dla przypomnienia interesowanym że listy wysyłane z Paryża do wszystkich miejscowości, nawet najbliższych, lecz położonych za obrębem murów miasta, ulegają opłacie pocztowej podwyższonej do 25 centimów, o czém częstokroć korespondenci Paryżcy zapominają, narażając odbiorców na powtórna opłatę porta.

- PP. Lopuszyński Karol, 17, boul. Lamouroux, Vitry.
« Markowski, St-Cloud (Bal des Canotiers).
« Mazurkiewicz Leon, 24, Grande Rue, à Maisons-Alfort.
« Palczyński, veilleur à l'Hospice de Bicêtre.
« Piechocki Leopold, 71, rue Levallier, Levallois-Perret.
« Solowiej Stanisław, 1, Hermitage, St-Denis.
« Solowiej Lucyan, 1, Hermitage, St-Denis.
« Solowiej Józef, 1, Hermitage, St-Denis.
« Tetmayer, 5, route du Pont-de-Créteil, St-Maur.
« Tyszkiewicz Tadeusz, 74, av. Bineau, à Neuilly.
« Walicki z rodziną, avenue Bineau, à Neuilly-s.-Seine.
« X. Witkowski Władysław, kapel. au Camp de Meudon.

ALFABETYCZNA LISTA

ADRESÓW POLSKICH W INNYCH DEPARTAMENTACH FRANCYI I KOLONIACH.

- PP. Alchimowicz Hyacynt, Perpignan (Pyr.-Orientales).
« Alexandrowicz Dr., Alais (Gard).
« Ambrożewski Józef, Mans (Sarthe).
« Banasiński Albert, Toulouse (Hte-Garonne).
« Baranowski Adam, St-Août (Indre).
« Barczewski Adolf, Chartres (Eure-et-Loire).
« Bartkowski Jan z rodziną, Nancy (Meurthe-et-Moselle).
« Barwacki aptekarz, Bourgoin (Isère).
« Barzykowski Antoni, St-Germain (Seine et Oise).
« Bądkowski Józef, Ste-Livrade (Lot-et-Garonne).
« Benekie Dr., Lyon (Rhône).
« Bentkowski Dr., St-Jean-de-Gard (Gard).
« Bielawski J. M., Clermont-Ferrand (Puy-de Dôme).
« Bielecki, Tours (Indre-et-Loire).
« Bieliński, Montpellier (Hérault).
« Biergell Aleksander, Juvisy (Seine-et-Oise).
« Bierkowski Dr., Châteauneuf-s-Loire (Loiret).
« Biernacki, Maximieux (Ain).
« Biernacki Karol Dr., Cannes (Alpes-Maritimes).
« Biernawski Dr., Graçay (Cher).

- PP. Bliziński Feliks, Piney (Aube).
« Bobiński Maciej, à Cahors (Lot).
« Bolikowski Ryszard, Noailles (Oise).
« Borkowski Mateusz, Bordeaux (Gironde).
« Borowski Szymon, Juvisy (Seine).
« Borski Dr., St-Flour (Cantal).
« Borzęcki Erazm, Nancy (Meurthe-et-Moselle).
« Bossakiewicz Napoleon, St-Etienne (Loire).
« Brakowski Dr., Noviant (Meurthe-et-Moselle).
« Brawacki Dr., St-Sauveur (Yonne).
« Brawacki Dr., Chaumont (Oise).
« Bronic Bronisław, Bordeaux (Gironde).
« Brzostowski Stanisław, Nîmes (Gard).
« Brzozka, Steenbecque (Nord).
« Budzyński, Alger (Algérie).
« Bukogomski Dr., Salernes (Var).
« Bukowski Józef, Toulouse (Hte. Garonne).
« Bulharowski Gastold, sous-lieut. Lons-le-Saulnier (Jura).
« Bulharowski Witold, Versailles (Seine-et-Oise).
« Burdzicki Jan, à Nancy (Meurthe-et-Moselle).
« Byszyński Jan, Nantes (Loire-Inférieure).
« Cebeliński Józef, Orléans (Loiret).
« Celiński, Trouville (Calvados).
« Cerański Jakób, Poitiers (Vienne).
« Chądyński Dr., Auxerre (Yonne).
« Chądyński Władysław, Dr, Vezelay (Yonne).
« Chamski Aleksander, Marseille (Bouches-du-Rhône).
« Chamski Tadeusz, St-Servain (Ille-et-Vilaine).
« Charzewski Dr., Annonay (Ardèche).
« Chodnikiewicz Edward, Orléans (Loiret).
« Chodrowicz Michał, Laval (Mayenne).
« Chojnacki Stanisław, Nantes (Loire-Inférieure).
« Chondzyński, Angoulême (Charente).

PP.

«

«

«

«

«

«

«

«

«

«

«

«

Pan

PP.

«

«

«

«

«

«

«

«

«

«

«

«

«

«

«

«

«

- PP. Chromecki Tadeusz, Marseille (Bouches-du-Rhône).
« Chrzauowski Ludwik, Château Beauregard (Vienne).
« Chrzaszcz Dr., Redessan (Gard).
« Ciekliński z żoną, Varzy (Nièvre).
« Cieszkowski Władysław, Embermenil (Meurt.-et-Mos.).
« Czajewski Cyprian Dr., Orléans (Loiret).
« Czekliński Anastazy, Corval d'Embernard (Nièvre).
« Czernicki August médecin-major. Luneville (Meurthe-et-Moselle).
« Czernicki Dr., au Cannet (Alpes Maritimes).
« Czerwiński Dr., Anglure (Marne).
« Czerwiński aptekarz, Cette (Hérault).
« Dalkiewicz Julian Dr., Vigny (Seine-et-Oise).
« Dąbrowski Kajetan, Mouzay (Marne).
Pani Delaroche (z Plichtów), Versailles (Seine-et-Oise).
PP. Deputowski Dr., Cléon d'Andron (Drome).
« Deryng Leopold, Agen (Lot-et-Garonne).
« Deskur, Lur (Hte-Saône).
« Didkowski Dr., au Cailar (Gard).
« Dmochowski Włodzimierz Dr., Chartres (Eure-et-Loire).
« Dobrzański, Amiens (Somme).
« Domaszewski Adam, Nantes (Loire-Inférieure).
« Dryll Marcei, Bordeaux (Gironde).
« Duchanowski Andrzej, Orléans (Loiret).
« Dudyński Dr., St-Parize-le-Châtel (Nièvre).
« Dukaciński Józef, Fontenay-le-Comte (Vendée).
« Dunikowski Adolf, Beaupréaux (Maine-et-Loire).
« Dutkowski Jan Dr., Bordeaux (Gironde).
« Dybowski Aleksander, Alger (Algérie).
« Dymitrowicz Dr., Prez-en-Pail (Mayenne).
« Dymkowski Antoni, Laval (Mayenne).
« Dzydowski, Châlons (Marne).
« Eizemberg Ferdynand, Nantes (Loire-Infér.).

- PP. Grzybowski Dr., Cannes (Aude).
« Gucki, Nantes (Loire-Inf.).
« Gustaw Seweryn Elbeuf (Seine-Inf.).
« Gustowicz Konstanty, Orthé (Mayenne).
« Haciski Jerzy, Troyes (Aube).
« Haciski Józef, Troyes (Aube).
« Heydenreich Dr., Thairé (Charente-Inf.).
« Holtorp z rodziną, ferme des Flageots (Seine-et-Oise).
« Hryniewicki Ludwik z rodziną, Varzy (Nièvre).
« Hryniewiecki Dr., Joppecourt (Meurthe-et-Moselle).
« Hryniewiecki Witold, Ajaccio (Corce).
« Hurynowicz Stanisław, Troyes (Aube).
« Iwiński Tomasz, Pel-et-Der (Aube).
« Izdebski Zenon, Bordeaux (Gironde).
« Jabłoński, Celles (Deux-Sèvres).
« Jabłoński Józef Dr., Prahecq (Deux-Sèvres).
« Jabłoński Józef, Aiguillon (Lot-et-Garonne).
« Jagielski Stanisław, Nancy (Meurthe-et-Moselle).
« Janowski Franciszek, Vicq-de-Bigorre (Htes-Pyrénées).
« Janowski Jan-Nep., Juvisy (Seine-et-Oise).
« Januszewski Dr., Bouloire (Sarthe).
« Jarocki, Poitiers (Vienne).
« Jasiński Józef, Juvisy (Seine-et-Oise).
« Jawojsz Michał, Bordeaux (Gironde).
« Jaworowski, Dijon (Côte-d'Or).
« Jaxa Antoni, Nancy (Meurthe-et-Moselle).
« Jeanblański Dr., Montcorbon (Loire).
« Jedliński Hieronim, Agen (Lot-et-Garonne).
« Jedliński Witold, Reims (Marne).
« Jedyłowicz Seweryn, Bordeaux (Gironde).
« Jezierski Dr., Chaussin (Jura).
« Judycki Józef, St-Etienne (Loire).
« Jurkowski K.-Floryan, Tours (Indre-et-Loire).

- PP. Kalkstein Aleksander, Agen (Lot-et-Garonne).
- « Kamieński Dr., Montmerle (Ain).
 - « Kamiński Ludwik, Agen (Lot-et-Garonne).
 - « Kawalerski Dr., Lodève (Hérault).
 - « Kędzierski Walenty, Troyes (Aube).
 - « Kiermisson Edward, Nantes (Loire-Infér.).
 - « Kildysz Julian, Tours (Indre-et-Loire).
 - « Kirszański Karol, Bordeaux (Gironde).
 - « Kleczkowski Maurycy Dr., Epoisses (Côte-d'Or).
 - « Klobukowski Emil, Clamecy (Nièvre).
 - « Kochański, Montrésor (Indre).
 - « Kokular Józef, Akbou (Algérie).
 - « Kołaczyński Kacper, Nantes (Loire-Inférieure).
 - « Komorowski, Condé (Aisne).
 - « Komorowski Witold, Mondoubleau (Loire-et-Cher).
 - « Konarzewski Albert, La Rochelle (Charente-Infér.).
 - « Konarzewski Dr., Montfrin (Gard).
 - « Koperski Lucyan, Nantes (Loire-Inférieure).
 - « Korsak, Troyes (Aube).
 - « Korzuń Michał, Mont de Marsan (Landes).
 - « Kosakowski Piotr, Nantes (Loire-Infér.).
 - « Kosakowski Leonard, Juvisy (Seine-et-Oise).
 - « Kościakiewicz Dr., Rive-de-Gier (Loire).
 - « Koss Józef, St-Étienne (Loire).
 - « Kostrzewski Franciszek, Agen (Lot-et-Garonne).
 - « Kostrzewski Ignacy Dr., Nantes (Loire-Infér.).
 - « Koszarski, Vannes (Morbihan). 70e de ligne.
 - « Kotra Józef, Marseille (Bouches du Rhône).
 - « Kotorasiński Antoni, Nantes (Loire-Infér.).
 - « Kowalewski Franciszek, Nantes «
 - « Kowalski Franciszek, Epinal (Vosges).
 - « Kowalski Gabriel, Bordeaux (Gironde).
 - « Kowalski Józef, Nevers (Nièvre).

- PP. Kownacki Szczepan, Toulouse (Hte-Garonne).
« Koysiewicz Dr., Bordeaux (Gironde).
« Kozirowicz, Ajaccio (Corse).
« Kozłowski Dr., Angervilliers (Seine-et-Oise).
« Krawczyński Franciszek, Gayan (Htes-Pyrénées).
« Król, Rethel (Ardennes).
« Królikowski Leon, Bordeaux (Gironde).
« Krótki Dr., Arès (Gironde).
« Krzyczkowski Dr., Claret (Hérault).
« Krzyżanowski Piotr, Angers (Maine-et-Loire).
« Kuberski Benedykt, Perpignan (Pyrénées-Orientales).
« Kuczewski Jerzy, Montpellier (Hérault).
« Kuczkowski, Besançon (Doubs).
« Kulczycki Józef, Villeneuve-sur-Eau (Lot-et-Garonne).
« Kuźmierski Dr., Macou (Gironde).
« Kwiatkowski Dr., Mattaincourt (Vosges).
« Labanowski Dr., Toulouse (Haute-Garonne).
« Lakwicz Józef, Moulins (Allier).
« Lantau Michał, Moulins (Allier).
« Lebel Kazmierz Dr., Janville (Eure-et-Loire).
« Legoff D., Guéméné-Penfao (Loire-Infér.).
« Lemański Dr. Lyon (Rhône).
« Lewkowicz, Vésinet (Seine-et-Oise).
« Lipiński Leon, Nancy (Meurthe-et-Moselle).
« Lipka N. Piotr, St Etienne (Loire).
« Lisicki Michał, Juvisy (Seine-et-Oise).
« Lissowski Józef, Agen (Lot-et-Garonne).
« Lubański Dr., Nice (Alpes-Maritimes).
« Lubowidzki Aleksander, Mans (Sarthe).
« Lutnicki Franciszek, Troyes (Aube).
« Ładziński Maryan, Toulouse (Haute-Garonne).
« Łąkutowicz Tomasz, Villepreux (Seine-et-Oise).

- PP. Lojewski Dr., Charost (Cher).
- « Łopuszewski Dr., Sérifontaine (Oise).
 - « Łubieński, Colonie agricole du Mettray.
 - « Łukaszewski Kaźmierz, Montargis (Loiret).
 - « Łuszczkiewicz Dr., Cailhes (Hérault).
 - « Magnuski Marcelli, Juvisy (Seine-et-Oise).
 - « Makowiecki, Quincy-Ségy, près Maux (Seine-et-Marne).
 - « Malewicz Henryk Dr., Marchenoir (Loir-et-Cher).
 - « Malicki, St-Etienne (Loire).
 - « Malinowski Józef, Cahors (Lot).
 - « Marcinkowski Władysław, Mans (Sarthe).
 - « Marczułowski P., Toulouse (Haute-Garonne).
 - « Markuszewski Dr., Broglie (l' Eure).
 - « Masłowski Dyonizy, Bazillac (Htes-Pyrénées).
 - « Matuszewski Dr., Bessay (Allier).
 - « Maubeuge (de), Witold Nancy (Meurthe-et-Moselle).
 - « Mechniewski Dr., Claix (Isère).
 - « Meizner Antoni, Toulouse (Haute-Garonne).
 - « Meyer Romuald, Jarville (Meurthe-et-Moselle).
 - « Mękarski Józef, Troyes (Aube).
- Pani Miaskowska Wwa, Toulouse (Haute-Garonne).
- PP. Michalski Dr., Charny (Yonne).
- « Mickaniewski, Poitiers (Vienne).
 - « Mierosławski Adam, l'Île de Bourbon (Colonies).
 - « Mikłaszewski, Rive de Gier (Loire).
 - « Miltzer Franciszek, Juvisy (Seine-et-Oise).
 - « Milliot Dr., Hyères (Var).
 - « Mniński, Châlons-sur-Marne.
 - « Modelski Dr., Aigrefeuille (Charente-Infér).
 - « Modliński Stanisław Dr., St-Jean de-Lozne (Côte-d'Or).
 - « Moraczyński Dr., Vienne (Isère).
 - « Morawski Eryk, Bordeaux (Gironde).
 - « Mozeyko Dr., Barsac (Gironde).

- PP. Myszkowski Karol, Versailles (Seine-et-Oise).
« Nagajski, Verton (Loire Infér.).
« Nebelski Dr., St-Sauveur de Nuaille (Charente-Infér.).
« Neuburg Stanisław, Agen (Lot-et-Garonne).
« Niebyłowski Cyryak, Troyes (Aube).
« Nieradzki Marcei, Blanzat (Puy-de-Dôme).
« Nierupeczyński J., Barbezieux (Charente).
« Niezabitowski Aleksander, Mirebeau (Vienne).
« Niezabitowski Dr., Mirebeau (Vienne).
« Niwiński M., Chambon (Creuse).
« Nobis Kazmierz, Nancy (Meurthe-et-Moselle).
« Noiński Alfred, Mont de Marsan (Landes).
« Noskowski, Dijon (Côte-d'Or).
« Nowicki Dr., Beynac (Correze).
« Obalski Józef, Desvres (Pas-de-Calais).
« Obolewicz, La Rochelle (Charente-Inférieure).
« Oborski Władysław, Perpignan (Pyrénées-Orientales).
« Odynecki Tomasz, Angers (Maine-et-Loire).
« Okińczyc Dr., Villepreux (Seine-et-Oise).
« Olszewski Antoni, Auxerre (Yonne).
« Olszewski Benjamin, Perpignan (Pyrénées-Orientales).
« Omieciński Dr., Jouy-St-Morin (Seine-et-Marne).
« Orzelski Aleksander, Agen (Lot-et-Garonne).
« Osiecki Dr., Ste-Menehould (Marne).
« Osiecki, Châlons-sur-Marne.
« Ostrowski Hieronim, Nantes (Loire-Infér.).
« Padziński Dr., Montbellet (Saône-et-Loire).
« Pagowski Dr., Douzère (Drôme).
« Pałysiewicz Franciszek, Angers (Maine-et-Loire).
« Paszkowski Adolf, Vimouttier (Orne).
« Pawłowski Dr., Creuzot (Saône-et-Loire).
« Pawłowski, Marseille (Bouches du Rhône).
« Piasecki Dr., Havre (Seine-Inférieure).

- PP. Piasecki Dr., Saucy (Seine-Inférieure).
« Piaskowski Ignacy, St-Etienne (Loire).
« Pichelski Jan, Toulouse (Haute-Garonne).
« Pięglowski Wincenty Dr., Castres (Tarn).
« Piekutowski Franciszek, Agen (Lot-et-Garonne).
« Pieńkowski Dr., Limours (Seine-et-Oise).
« Pietkiewicz Daniel z rod., Fontaineb. (Seine-et-Marne).
« Pięglowski Dr., Vernet-les-Bains (Pyrénées-Orientales).
« Pijanowski Wojciech, Blaye (Gironde).
« Pilecki Stanisław, La Rochelle (Seine-Inférieure).
« Piliński Jan, Montargis (Loiret).
« Piotrowski Dyonizy, Boulogne-sur-Mer (Pas-de-Calais).
« Piotrowski, Blidah (Algérie).
« Piotrowski Stanisław, D., Havre (Seine-Inférieure).
« Piskiewicz Teodor, Lavelanel (Ariège).

Pani Plichta Versailles (Seine-et Oise).

- PP. Płonkowski Włodzimierz, Bordeaux (Gironde).
« Pniewski Julian, Nancy (Meurthe-et-Moselle).
« Pocięj Konstanty, Chennebrun (Eure).
« Podkowieński, légion Etrangère (Algérie).
« Popiel, Chalons-sur-Marne.
« Popławski Mateusz, Lavelanel (Ariège).
« Popowicki Andrzej, Versailles (Seine-et-Oise).
« Porzeziński Wiktor, Tarbes (Hautes-Pyrénées).
« Prosnowski Dr., La Bourboule (Puy-de-Dôme).
« Prosnowski Ludwik Dr., Orléans (Loiret).
« Prześlakowski Dr., Rouziers (Indre-et-Loire).
« Przetocki Franciszek, Bordeaux (Gironde).
« Przeździecki Józef-Janusz, Moissac (Tarn-et-Garonne).
« Puchalski Józef, Agen (Lot-et-Garonne).
« Puzyński Wincenty, Graulhet (Tarn).
« Pyszyński Józef, Nantes (Loire-Inférieure).
« Raczukajtys Jerzy, Poitiers (Vienne).

- PP. Radomiński Feliks, Montluçon (Allier).
« Rahoza Henryk, Corval-d'Embernaix (Nièvre).
« Rayski Dr., Aigues-Mortes (Gard).
« Rebeżyński Władysław, St-Etienne (Loire).
« Rejmer Jakób, Marseille (Bouches-du-Rhône).
« Rohr Jan, Evron (Mayenne).
« Romanowski Dr., Bédoin (Vaucluse).
« Rosatini Adam, Toulouse (Haute-Garonne).
« Roszczewski H. D., Ste-Solange (Cher).
« Roszkowski Franciszek, Agen (Lot-et-Garonne).
« Rojewski, Nancy (Meurthe-et-Moselle).
« Rowicki Dr., Cette (Hérault).
« Rozlachowki, Toulouse (Haute-Garonne).
« Rutkowski Wojciech, Marseille (Bouches-du-Rhône).
« Rutowski Dr., Pont-St-Esprit (Gard).
« Rybiński Wojciech, à Toulon (Var).
« Rylski Władysław-Scibor, Bayonne (Basses-Pyrénées).
« Rymgayło, Troyes (Aube).
« Rrzepecki Dr., St-Réverien (Nièvre).
« Rzewuski Jan, Montchanin-les-Mines (Saône).
« Samin Aloizy, St-Pierre-Lacour (Mayenne).
« Sawicki, Lamarche (Vosges).
« Sawicki Feliks, à Toulouse (Haute-Garonne).
« Sawicz Adolf, Bordeaux (Gironde).
« X. Sidorowicz Kajetan, Nantes (Loire-Inférieure).
« Sierzputowski Karol, Rouiba (Algérie).
« Sierzputowski, Philippeville (Algérie).
« Skawiński Piotr, Bordeaux (Gironde).
« Skawiński Teofil, " "
« Skawiński Karol. " "
« Skawiński Paweł. " "
« Ślepikowski, Ricey (Aube).
« Śliwiński Ludwik, Bagnères-de-Bigorre (Htes-Pyrénées).

- PP. Sławacki Dr., Tours (Indre-et-Loire).
« Smarzewski Michał, Servian (Hérault).
« Smyczyński Emil, Toulouse (Haute-Garonne).
« Sochaczewski Edgard, Poitiers (Vienne).
« Sokolowski Bolesław, Charleville (Ardennes).
« Sokolowski Franciszek, Poitiers (Vienne).
« Sroczkowski Kazmierz, Argentan sur Creuse (Indre).
« Stachowski Hipolit, Nantes (Loire-Inférieure).
« Stagiński Dr., Constantine (Algérie).
« Stanisławski, Juvisy (Seine-et-Oise).
« Staniszewski, Troyes (Aube).
« Staszewski Józef, Nîmes (Gard).
« Stawecki Dr., Ambrault (Indre).
« Stawecki, Toulouse (Haute-Garonne).
« Stępowski, Havre (Seine-Inférieure).
« Stodolnicki Wincenty, à Juvisy (Seine-et-Oise).
« Strawiński Donat, Angers (Maine-et-Loire).
« Strawiński Wilhelm, Terny-Sorny (Aisne).
« Strzałkowski Edme, à Saintes.
« Strzemieczny Stanisław, Sancerre (Cher).
« Stungur Julian, Juvisy (Seine-et-Oise).
« Suski Dr., Azille (Aude).
« Święcicki Dr., Clourmontéral (Hérault).
« Świętorzecki Bolesław, légion étrangère (Algérie).
« Syciński Marceli, St-Etienne (Loire).
« Syrewicz Józef, Balleroy (Calvados).
« Szalkowski Dr., Milhau (Aveyron).
« Szaramowicz Dr., Pontgouin (Eure-et-Loir).
« Szczygielski Feliks, Pont-Audemer (Calvados).
« Szemiot Konstanty, Tarbes (Hautes-Pyrénées).
« Szelechowski Fortunat, Fontenay-le-Comte (Vendée).
« Szelechowski Jan, Montréal (Aude).
« Sznajderski, Margaux (Gironde).

- PP. Szpręglewski Jan, Dr., Nîmes (Gard).
« Szretter Antoni, Montauban (Tarn-et-Garonne).
« Szretter Jan, Cahors (Lot).
« Szulicki Dr., Châtillon-sur-Loing (Loiret).
« Szwajger Józef, Dr., Laval (Mayenne).
« Szwański Jan, Château-de-Montrésor (Indre-et-Loire).
« Szwykowski Kazimierz Dr., Briey (Meurthe-et-Moselle).
« Szydłowski Maciej, Agen (Lot-et-Garonne).
« Szymański, Lyon (Rhône).
« Szymański, St-Etienne (Loire).
« X. Taraszewski Kajetan, Toulouse (Hte-Garonne).
« Tarnawski Dr., Joigny (Yonne).
« Taroni, Narbonne (Aude).
« Tkacz Piotr, Vierzon (Cher).
« Tomaszewski Władysław, Troyes (Aube).
« Trojanowski, Mammers (Sarthe).
« Tuczamski Erazm, Nantes (Loire Inférieure).
« Tyszkiewicz Józef, Avricourt (Meurthe-et-Moselle).
Pani Ulkowska, Mouzay près Stenay (Meuse).
PP. Ulrych León, Bordeaux (Gironde).
« Urunowski, Cahors (Lot).
« Wachowski Antoni, Toulouse (Hte-Garonne).
» Wagner Dr., Chennebrun (Eure).
« Waleski Dr., Milly (Oise).
« Walczyński Jan, Nantes (Loire-Inférieure).
« Wiercieński Jan, Pont-St-Vincent (Meurthe-et-Moselle).
« Wileński Anastazy, Nevers (Nièvre).
« Wilkowski Dr., Franconville (Seine-et-Oise).
« Wiśniewski Józef, Thibault (Cher).
« Witkowski Karol, Montrésor (Indre-et-Loire).
« Wnukiewicz Grzegorz, Mézin (Lot-et-Garonne).
« Wojcikowski Antoni, Dijon (Côte-d'Or).
« Wojtkiewicz Alek. Józef, St-Dizier.

- PP. Wolański Michał Dr., Etrepilly (Seine-et-Marne).
« Woliński, Limoges (Hte-Vienne).
« Wolski Dr., Morannes (Maine-et-Loire).
« Wolski Napoleon, Nantes (Loire-Inférieure).
« X. Wołowski Jan, Montfaucon-en-Loir (Lot).
« Woytasiewicz, Orléanville (Algérie).
« Wróblewski Józef, Toulouse (Hte-Garonne).
« Wroński Kacper, Tours (Indre-et-Loire).
« Wrześniewski Władysław, Louviers (Eure).
« Wynder J., Mirecourt (Vosges).
« Wysocki Wincenty, Ste-Foy-la-Grande (Gironde).
« Zabłocki Teofil, Toulouse (Hte-Garonne).
« Zabokrzewski Ernest, Montchanin-les-Mines (Saône-et-Loire).
« Zacharewicz Dr., Montagnac (Hérault).
« Zagrodzki, Bordeaux (Gironde).
« Zakrzewski Jan, Limoges (Haute-Vienne).
« Zakrzewski Józef, Moulins (Allier).
« Zalewski, Nîmes (Gard).
« Zaleski Bohdan, Villepreux (Seine-et-Oise).
« Zaleski Ludwik, Alais (Gard).
« Zaleski Mikołaj, Juvisy (Seine-et-Oise).
« Załuski, Châlons sur Marne.
« Zamański, Châteaux-d'Oleron (Charentes-Inférieure).
« Zarowski Dr., St-Maixent (Deux-Sèvres).
« Zarzecki Józef, Gien (Loiret).
« Zarzycki, Nogent-le Roi (Eure-et-Loire).
« Zarzycki Theodor, Orléans (Loiret).
« Ząbkowski Walenty, Laval (Mayenne).
« Zbierzchowski, la Rochelle (Charente-Inférieure).
« Zborowski Aleksander, Nancy (Meurthe-et-Moselle).
« Zdzitowiecki Dr., Fournels (Lozère).
« Zgórski Dr., Besançon (Doubs).

- PP. Zieliński Włodzimierz, Ste-Affrique (Aveyron).
« Zorewicz Julian, St-Etienne (Loire).
« X. Zymontt, Aurillac (Cantal).
« Żebrowski Oskar, Nerac (Lot- et Garonne)
« Żeglicki Dr., Mauriac (Cantal).
« Żukotyński, Troyes (Aube).
« Żurkowski Dr., Pont-à-Mousson (Meurte-et-Moselle).
« Żyliński Dr., Chatillon-en-Bazois (Nièvre).
« Żyliński M., Angers (Maine-et-Loire).
« Żyromski Dr., Grand-Combe près Alais (Gard).

IV. — W ALZACYI.

- PP. Jagielski, Delme, cercle du Château-Salins.
« Kalinowski Jan, Sâles, cercle de Haguenau.
« Kossakowski, Mulhouse.
« Mackiewicz, Ars sur Moselle.
« Moszyński Léopold Nikodem, Mulhouse.
« Sollomin Józef z rodziną, Strasbourg.
« Szerlecki Dr., Mulhouse.
« Werpechowski Ksawery, Mulhouse.

WYKAZ STATYSTYCZNY

Polsko-Paryski

A. — FIRMY HANDLOWE.

I. — NEGOCYANCI.

a) Domy komisowe.

Ciborowski, 2, Carrefour de la Croix-Rouge.

Cohn bracia, 21, rue d'Hauteville.

Olszański Stanisław, 27, rue du Faubourg-Poissonnière.

Raczkowski Erazm, 33, rue du Faubourg-Poissonnière.

Stryjenska Leokadia, 6, rue Delaborde.

Starża (Zbyszewski) et compagnie, 91, rue de Richelieu.

Zebaume (Zweigbaum), 35, rue de Trévise.

Zajączek et Co, 30, rue de Trévise.

b) Różne domy.

Amszyński, joaillerie, 22, rue Lepelletier.

Borzęcki, maillechort et métaux fins, 46, boul. Magenta.

Brosse et Sekutowicz, fonderie de fer, 61, rue Violet.

Chodkiewicz André et Magnan, bijouteries en or, 25, rue
Vieille-du-Temple.

Dunin père et fils, négot. en vin, 20, rue de Lyon.

Dybowsk J., négot. en toiles imperméables, 7, rue de Rot-
tembourg (Belair-Paris).

- Edward, kounmys, 14, rue Drouot.
Gorecki Henryk, soies de peignes, 150, rue St-Denis.
Gorecki Karol, dtto 209, dtto.
E. Hartnach et A. Prażmowski, optique, 1, rue Bonaparte.
Kowalska Veuve, pierres d'Allemagne, 47, rue de Meslay.
Noakowski, grains et farines, 29, rue des Viarmes.
Nowicki Aleks., fournitures p. photog., 47, rue de Belleville.
Oleszkiewicz, bijoux et pierres d'Allemagne, 14, r. Vivienne.
Peczenik L. et Comp., diamants, 45, rue de Chateaudun.
Pohorny, Fiedler et Baczyński, prod. chim., 8, r. de Rivoli.
Raffalowicz-Hermann, banquiers, 19, avenue de la Reine
Hortense.
Raschowitz, banquier, 10, rue Laffite.
Zagrodzki et Compagnie, sacs de toile, 17, rue des Viarmes.

II. — FABRYKANCI.

a) Kwiaty sztuczne.

- Altschüler et Comp., fabr. de fleurs, 7, rue Fontaine-Saint-
Georges.
Benoit, dtto, 43, rue St-Anne.
Białkowska Mme dtto, 15, rue Dautancourt.
Bilewicz, dtto, 31, rue des Martyrs.
Bukowski, dtto, 20, rue Brochant.
Edouard, dtto, 94, rue Lacondamine.
Garczyński, dtto, 1, rue du Hazard.
Gregorowicz, dtto, 16, rue Jacquemont.
Jean de Corvin, dtto, 11, rue Sauffroy prolongée.
Kwapiszewski Michał et Wojtkiewicz, fabr. de fleurs, 38, rue
Lemercier.
Kwieciński Wiktor et Comp., fl. et plumes, 1, cité Bergère.
Miecznikowska Mme, fabr. de fleurs, 20, rue Lamartine.

Nowosielski Władysław, fabr. de fleurs, 49, rue Dautancourt.
Pożerski Edward, dtto, 84, r. des Abesses.
Sevérin (Wierciński) dtto, 6, rue de Choiseuil.
Stankiewicz et Popławski, dtto, 49, r. de la Chaussée-d'Antin.
Wereszczaka, fabr. de fleurs, 92, rue Nollet.

b) *Meble.*

Labanowska Vve, fabr. de meubles en tous genres, 43, rue
de la Roquette.
Staszewski Aleksy, spécialité de toilettes commodes,
31, rue de Reuilly.
Szostecki Aleksander, meubles de luxe, style Louis XV,
5, rue des Boulets.

c) *Wyroby złotnicze i jubilerskie.*

Majewski Juliusz, fabr. de bijoux or, 3, rue Barbette.
Plachecki fabr. de bijoux or, 8, rue des Vieilles Haudriettes.

d) *Różne wyroby.*

Barszczewski, fabr. de chapeaux de soie, 23, rue des
Blancs-Manteaux.
Blazioski, fondeur fontainier, 54, rue Galande.
Bauerfeind, cuirs et peaux, 137, boul. Magenta.
Borowski Mojżesz, fabr. de caoutchouc, 10, rue de Sévigné.
Brochocki et Comp., fabr. d'Eau de Javel, 13, rue Neuve-
St-Merri.
Chamański, fabr. de caoutchouc, 5, rue Grenier-St-Lazare.
Chajkowicz, fabr. de casquettes, 8, rue de Quatre-Fils.
Dybowski, fabr. de toiles imperméables, 7, r. Rottembourg.
Gogolewski, articles religieux, 42, rue Compans.
Kaminski, vannier, 182, rue de Belleville.
E. Hartnach et Prażmowski, fabr. d'inst. d'optique, 4, rue
Bonaparte.
Hiroszewski, fabr. de brosses, 65, rue d'Angoulême.

- Jasłowski Maurycy et Comp., fabr. de maroquineries, 11,
rue du Faubourg-St-Denis.
R. Jean Jeanne, entrepreneur de tapisserie au passé, 47,
rue d'Enfer.
Rakowski Karol, fabr. des bougies économiques, 56, rue
Basse-du-Rempart.
Reschowski, fabricant de fours, 46, avenue d'Orléans.
Skowronek, fabricant de casquettes, 40, rue des Blancs-
Manteaux.
Świdorski Wiktor, fabr. d'articles pour fumeurs, 12, rue
Michel-le-Comte.

III. — ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE I HANDLOWE.

a) *Aptekarskie,*

- Malewski, 16, rue du Commerce (Grenelle).
Różański, 109, boul. Voltaire.
Sokołowski, 3, rue Jacob.

b) *Zakłady fotograficzne.*

- Druchliński Adam, 31, rue Neuve-St-Merri.
Walery, 9 bis, rue de Londres.
Niewski, photographie Wagner, 68, rue Notre-Dame-de-
Lorette.

c) *Introligatorskie.*

- Lipiński Jan, 19, rue St-Paul.
Ogonowski, 8, rue Lacépède.
Szretter, 9, rue du Battoir.

d) *Krawieckie.*

- Duczek, 5, rue des Filles-St-Thomas.
Filipczyk, 5, Coq-Héron.

Karczyński, 7, rue du Faubourg-St-Honoré.

Kowalski, passage des Princes, escalier E.

Niborski, 7, rue de Mandar.

Skoda-Renvoyé, 9, rue Sainte-Anne.

e) *Lecznicze.*

Mmes Bonnemain et Falińska, maison de santé, 118, rue de la
Glacière.

Dowmont Alexandre, dentiste, 211, rue St-Honoré.

Dr X. Gałęzowski, Clinique des maladies des yeux, 26, rue
Dauphine.

Jacowski, dentiste, 16, rue de la Paix.

f) *Szewckie.*

Chambara, 113, rue du Chevaleret.

Dzikowski, 10, rue Forest.

Gobiatto, 151, boul. du Montparnasse.

Pawelski, 22, rue du Petit-Musc.

Pawłowski, 20, rue de Maistre (Montmartre).

Peliński (Lefevre), 214, rue Saint-Maur.

Ragulski, 16, rue de Lille.

Rolinski, 10 bis, rue du 4 Septembre.

Wielochowski, magasin des chaussures, 26, boul. Ornano.

Wurzyński, 1, rue des Jardins-St-Paul.

g) *Złotnicze i zegarmistrzowskie.*

Borawski, bijoutier-horloger, 9, rue du faubg. Montmartre.

Dombrowski, horloger, 30, rue Delaborde.

Jung Antoni, bijoutier-horloger, 180, rue de Rivoli.

Sobolewski et Comp., ditto 79, r. Neuve-des-Petits-Champs.

h) *Różne.*

Bielecki Władysław, graveur-cisleur-émailleur, 25 et 27,
rue des Archives.

- Bilawski, layetier-emballeur, 2, rue de la Perle.
Bobrowski, ferblantier-lampiste, 43, rue du Cherche-Midi.
Borowski Władysław, perruquier, 48, rue Greneta.
Mme Christine, bijouterie en écaïlle, 56, rue Basse-du-Rempart.
Chuchrowski, herboristerie, 103, rue d'Aboukir.
Demański, cabinet de lecture, 2, rue Durantin.
Deputowicz, mercerie, 30, rue de La Bruyère.
Mme Dorantowicz, lingère, 50, boul. Ornano.
Księgarnia polska (Librairie du Luxembourg), 16, rue de
Tournon.
Kawski, teinturier-dégraïsseur, 8, avenue Friedland.
Kopczyński, tourneur sur bois, 35, rue Aumaire.
Korsak Mme, couturière, 15, boul. St-Germain.
Krzasadło, fourreur, 211, rue St-Honoré.
Krzyżanowski, peintre-vitrier, 87, rue Blanche.
Kubiczek, marquetteur, 35, rue des Amandiers.
Mme Ladislas, ouvrages au crochet, 20, rue des Deux-Portes-
St-Sauveur.
Mme Mongiello, robes et confection, 123, rue St-Denis.
Mertzinski, ébéniste, 72, rue de Flandre.
Miskolski, mercerie, 77, rue de Constantine.
Mme Ollanderska, brunisseuse, 12, rue du Grenier-St-Lazar.
Mme Plewinska, lingerie, 27, rue des Trois-Bornes.
Mme Plenczewska, chaussures d'enfants, 48, boul. de Stras-
hourg.
Płaczyński, ferblantier, 9, rue de l'Orillon.
Reiff Adolf, imprimerie, 9, place Cambrai.
Sabowski et Remillon, sculpteurs-ébéniste, 120, faubourg
Saint-Martin et 15, passage Dubail.
Mme Sierakowska, robes et confec., 13, r. du Frère-Philippe.
Mme Sobek, lingerie, 9, rue du Théâtre (Montmartre).
Stepowski, photographe-émailleur, 14, rue du Temple.
Wolzewski, porcelaines, 120, boulevard Magenta.

Zacharczuk, graveur sur métaux, 11, rue Neuve-Popincourt.
Mme Zalewska, marchande de journaux, 4, pl. des Victoires.
Zawistowski, bimbelotier, 67, boul. de Strasbourg.
Żebrowski, teinturier, 10, rue d'Alger.

i) Handel i przemysł spożywczy.

Bronicki, marchand de vins, 29, rue de la Vieille-Estrapade.
Broński (de), pâtissier, 51, rue Montorgueil.
Chwalibóg, marchand de vins limonadier, 10 bis, rue de
Châteaudun.
Galczyński, confiserie, 155, Grande rue de Vaugirard.
Jabłoński Aleksander, limonadier, café, 2, rue Blanche.
Kisielewski, marchand de vins, 76, rue du Chemin-Vert.
Konrad, épicerie et vins, 49, rue Crozatier.
Konopacki, ditto 13, rue Bouret.
Lebieński, cafés, 68, rue Menilmontant.
Leholski, vins, 4, rue Fourcroy.
Mardzel, grainetier, 29, rue Nationale.
Olszewski Waclaw, marchand de tabac, 169, rue du Fau-
bourg-Poissonière.
Pianski, limonadier, 123, rue d'Allemagne.
Sałacki, restaurant, 40, rue du Dragon.
Shintowski, boulangerie, 14, rue Charles V.
Sikorski, épicerie, 15, rue Fauvet.
Wilkoszewski, épicerie, 89, rue Mouffetard.
Zarzecki et Comp., limonadiers, 11, rue de Clignancourt.
Żukowski Juliusz, restaurant, 7, rue Racine.

j) Handel tandetny.

Chintowski Benjamin, marchand de chiffons de laine, 16,
boul. Morlan.
Herman, marchand de chiffons de laine, 150, rue Monge.
Gribinski Izaak, rognures de draps, 9, rue Beautreillis.

Kaleski M., chiffons de laine, 85, r. de la Butte-Chaumont.
Kaleský Selig, coupons de soie, 15, rue du Pont-Louis-Philippe.

Kanowski, chiffons, 22, rue des Tailleurs.

Ratzkowski, ditto, 78, rue St-Louis-en-l'Île.

B. — RZEMIOSŁA.

a) DRUKARZE.

Białkowski Marcin, — Bitis Adam, — Bosiński Wincenty, — Celiński Paweł, — Daraszkiwicz Jan, — Dźwigalski Władysław, — Fryza Zacharyasz (numerator), — Grymberg Wilhelm, — Hertel Antoni — Kaczyński Józef, — Kojalowicz Edmund (litograf), — Kowalski Henryk, — Niemeżyński Emil, — Olszewski Fortunat (numerator), — Poświatkowski Nikodem, — Reiff Adolf, — Sakowicz Grzegorz, — Strybejkó Konstanty (litograf), — Wysocki Leopold, — Zabieha Konstanty.

b) FORTEPIANIŚCI.

Mořawski Mieczysław (accordeur de pianos), — Jastrzembski Wincenty (mécantičien), — Koziorowski Ludwik, — Lada Waclaw.

c) FOTOGRAFOWIE.

Cichorski Kaźmierz (retoucheur), — Dudyński Józef, — Józefowicz (ditto), — Mikułowski Jerzy (ditto), — Nikolai Ludomir (ditto), — Powiatowski, — Polański Stanisław, — Szczepanowski Stanisław.

d) GARBARZE.

Góralczyk Andrzej, — Humel, — Janiszewski Andrzej, — Sołowiej Stanisław, — Sołowiej Lucyan.

e) KRAWCY.

Jesiotrzyński, — Stachowski Franciszek, — Urbański.

f) LAKIERNICY POWOZOWI.

Diermajer Adolf, — Dziedziński Jan, — Nickel Jan.

g) MECHANICY I ŚLUSARZE.

Goclawski Albert, — Lenczewski, — Morawski Adam, — Piskiewicz, — Rożycki Ludwik, — Szelażek Jan, — Tomaszewicz Józef — Wierzbicki Barda, — Zieliński Jan, — Sierpieński, — Kurnikowski.

h) STOLARZE.

Basiński Jan, — Brzeski Filipon, — Doleski, — Hubert Wacław, — Karasiński Ludwik, — Klukiewitz Wincenty, — Koszarek Robert, — Kowalski Jan, — Leszczyński Leon, — Litz Maximilian, — Pilchowski Michał, — Rużycki Tatomir, — Walusiński Klemens, — Walusiński Tomasz, — Wojcicki Adam, — Zawadowski Teodor.

i) SZEWCY.

Górczyński Stanisław, — Seckel Antoni, — Sieradzki Franciszek, — Trauczykowski, — Warszawski Walenty.

j) TOKARZE.

Barda Hieronim, — Colignon Franciszek, — Kopczyński Adam.

k) RÓŻNE RZEMIOSŁA.

Girek Ludwik (jardinier) — Jara Marcin (doreur), — Kiślicki Karol (soudeur en cuivre), — Kosmo Stanisław (fondeur), — Kwiatkowski Franciszek (coiffeur des dames), — Zieliński Stanisław (ferblantier), — Żukowski Gustaw (tapisier).

C. — PUBLICZNE I LIBERALNE ZAWODY.

a) APTEKARZE.

Beynar Tadeusz, — Jarzębowski Stanisław, — Malewski Maximilian, — Pańkowski Jan, — Piotroszyński (pharmacien-homéopathe), — Rożański, — Sokołowski, — Waliszewski Stanisław (interne en pharm.), — Czyż Władysław (élève en pharmacie).

b) ARCHITEKCI.

Berkowicz Gustaw, — Bitner Albert, — Męcarski Ludwik — Oleszczyński Albert, — Detlof, — Lewicki Edward, — Tomasziewicz, — Żukowski J.

c) ARTYŚCI I ARTYSTKI.

1° *Malarze.*

Alchimowicz Kazmierz, — Bakalowicz Władysław, — Boratyński (hr.), — Cetner Aleksander, — Gałuszkiewicz Jan, — Gąssowski Artur, — Krabański Gustaw, — Krahnass (P^{na}), — Kwiatkowski Teofil, — Maszyński Jan, — Mikulska Izydoryna (P^{na}), — Norwid Cypryan, — Płużańska (P^{na}), — Przepiórski Lucyan, — Przepiórska (pam), — Sasaki, — Szindler Pantaleon.

2° *Rzeźbiarze.*

Boryczewski Klemens, — Grabowski Feliks, — Hegel Władysław, — Lipiński Stanisław.

3° *Rytownicy.*

Oleszczyński, — Piliński Adam, — Zaleski Bronisław, — Ziolkowski Józef.

4° *Muzycy i śpiewacy.*

Brzezicka (élève du Conservatoire), — Rzeszke (P^{na}), — Rzeszke bracia, — Sowiński Albert (compositeur de musique).

5° *Tancerki.*

Panny Gilert Marya i Zofia.

6° *Rysownicy.*

Barciński Kazmierz, — Dobiecki Stanisław, — Karmański Alfred, — Kleczyński Edward, — Kulikowski Albert, — Plauszewski Walery.

d) CHEMICY.

Doliński Ferdynand, — Kokosiński, — Masson Jan.

e) DZIENNIKARZE, LITERACI I PISARZE.

Akielewicz Mikołaj, — Chamiec Józef-Stefan, — Chodźkiewicz Władysław, — Chodźko Aleksander — Chodźko Michał, Chojecki (Charles-Edmond), — Dybowski Józef, — Duchiniński Franciszek, — Duchinińska Seweryna, — Gasztowtt Wacław, — Gregorowicz Kazmierz, — Holenderski, — X. Jelowicki Aleksander, — Janowski Jan-Nepomucen, — Kazimirski-Biberstein, — Klaczko Julian, — Kosiłowski Ildelfons, — Królikowski Ludwik, — Landowski Edward, — Lubomirski (ks.) Stefan, — Mickiewicz Władysław, — Mickiewicz Józef Mierosławski Ludwik, — Morawski Teodor, — Nabelak Ludwik, — Niedźwiecki Leonard, — Norwid Cypryan, — Ostrowski (hr.) Krystyn, — Olizarowski Tomasz, — Pawłowski Gustaw, — Rabbinowicz, — Reitzeiheim Józef, — Rettel Leonard, — Sadowska (pani), — Siwiński Edward, — Słowiejczyk, — Tański Józef, — Tokarzewicz Józef, — Wielhorski Zygmunt, — Wicherski Feliks, — Zaborowski Zygmunt, — Zaleski Bronisław, — Zborowski Kazmierz, — X. Żuliński Kazmierz.

f) INŻYNIEROWIE.

Brandt Kazimierz, — Broniec Stanisław, — Chobrzyński Karol, — Choński Adolf, — Dąbrowski Zdzisław, — Dębiń-

ski Eugeniusz, — Froenkel Henryk, — Gorkowski Kanut, — Hertel Maxymilian, — Hulewicz Maurycy, — Jedliński Juliusz. — Korsak Albert, — Korsak Zygmunt, — Kowalski Karol, — Martynowski A., — Olewiński Władysław, — Piędzicki Kazimierz, — Piliński Juliusz, — Ratuld Kazimierz, — Rogiński Józef, — Stepiński Artur, — Wojciechowski Lucyan, — Basiński Henryk, — Basiński Jakób, — Obalsk Tadeusz, — Sękowski Antoni, — Firecki Karol (górnik).

g) LEKARZE.

Bielski, — Federowicz, — Gałęzowski Ksawery, — Gierszyński Henryk, — Henszel Konstanty, — Jasieński, — Landowski Edward, — Löwenhard Stanisław, — Mossakowski, — Pietkiewicz Walery, — Polaczek Adam, — Rabbinowicz I.-M., — Ramlow, — Stański, — Wrotnowski Juliusz. — Ziembicki.

h) STUDENCI SZKOŁY MEDYCZNEJ.

Górski Witold (interne) — Bobowicz Antoni, — Chudzyński, — Gasztowtt Gabryel, — Goldstein Edward, — Jasiewicz Julian, — Kleczkowski Saturnin, — Kurnatowski Stanisław, — Mendelsshon Izidor, — Michałowski Edgar, — Paszkowski Wiktor (interne) — Sabatowski Józef, — Szafir Henryk, — Wyszomirski Piotr.

i) PRAWNICY.

Bońkowski Hieronim, — Jobłoński E., — Plużański, — Zaleski Dyonizy, — Wien Leon.

j) PROFESOROWIE WOLNI I NAUCZYCIELKI.

Bielkie (Charles-Joseph de), — Chodźko Stanisław, — Cybulska Zofia (Mlle) institutrice, — Dorantowicz (Mlle) id., — Gasztowtt Waclaw, — Gostyński, — Kozikowski, — Malinowski Stanisław, — Rettel Leonard, — Różycki Feliks, —

Rubach Bolesław, — Sągajło Adolf, — Uniszewski Marceli, —
Wilde Teodor, — Zwierkowski Franciszek, — Budzyński
Alfred.

k) XIĘŻA.

Bakanowski, — Balczewski Aleksander, — Bitkowski, —
Cybulski, — Gedgowt, — Grabowski, — Horbaczewski Jó-
zef, — Jelowicki Aleksander, — Kwiatkowski, — Lipiński,
— Majewski, — Narwojsz, — Omiński, — Postawka, — Sto-
dulski Tadeusz, — Tański, — Wilczyński Roman, — Wiśniew-
ski, — Witkowski, — Wojciechowski, — Wrześniak, —
Zieliński, — Żuliński Kazimierz.

D. — URZĘDNICY.

I. — URZĘDNICY RZĄDOWI I PUBLICZNYCH ADMINISTRACJI.

a) *Ministerstwa.*

Byszyński Wincenty attaché au Ministère de la Guerre,
— Saniewski Franciszek id., — Kleczkowski (hr.) consul
général au Ministère des Aff. Etrang., — Piliński Józef
attaché au Min. des Aff. Etr., — Wagner Józef employé au
Ministère de l'Intérieur, — Choński Adolf employé au Mi-
nistère de l'Agriculture, — Rabieliński, employé au minis-
des Travaux Publiques, — Trawiński Florentyn employé
au Ministère de l'Instruction Publique (directions des
Beaux Arts).

b) *Prefektura Sekwany.*

Berecki Artur employé, — Bojanowski Emil id., — Bo-
rysewicz Szymon id., — Chojecki (Charles Edmond) bi-

bibliothécaire, — Krzyżanowski (Lacroix) conseiller municipal, — Mazurkiewicz Wincenty trésorier du bureau de bienfaisance, — Renkiewicz Stanisław employé, — Rogiński Józef ingénieur, — Todwen Lucyan employé, — Todwen Ludwik id.

c) *Szkoły i Naukowe Zakłady.*

Błociszewski Tadeusz professeur de Lycée, — Chodźko Alexander professeur au Collège de France, — Ciszewicz Alfred Secrétaire de l'Ecole d'Architecture, — Jarnowski professeur de Lycée, — Pilarski professeur de Lycée.

d) *Różne Administracje.*

Chodźko Stefan employé à la Chancellerie de la Légion d'honneur, — Gronostajski Artur employé des lignes télégraphiques, — Kleczyński Edward dessinateur aux Gobelins.

II. — URZĘDNICY KOLEI ŻELAZNYCH.

Aperyeszy Henryk employé de la Cie de chemins-de-fer de Lyon, — Długosz Józef id., — Karwowski Stanisław id., — Kierzkowski Jan id., — Mękowski Ludwik id., — Piędziński Emil id., — Szymkiewicz id., — Ulanowski Hiacynt id.

Chobrzyński Karol ingénieur à la Cie de chemins-de-fer du Nord, — Dygat Ludwik employé id., — Ratul Kazimierz id.

Kowalski Karol employé à la Cie des chemins-de-fer d'Orléans, — Suzin id.

Waligórski Stanisław employé des chemins-de-fer de l'Est.

Gałęzowski Józef employé de chemins-de-fer de l'Ouest (Havre), — Gawroński Kazimierz id., — Krassowski Wandalin id., — Zabłocki id.

Puckowski employé à la gare des Batignolles.

III. — URZĘDNICY PRYWATNYCH ADMINISTRACJI.

Bobrowicz Artur employé au Crédit Foncier, — Kisie-

lewski Jan id., — Madaliński, id.. — Paluszkiewicz Karol id., — Sienkiewicz Artur id., — Wysocki Jgnacy id., — Zienkowicz id.

Gieryc Karol employé à la Cie d'Assurances Générales, — Kalinowski Ludwik id., — Orłowski Rafael id., — Rubach Bolesław id.

Horodyński Józef employé à la Société Générale, — Kisielewski Wiktor id., — Lacki Józef id.

Bitner Alfred employé à la Cie Parisienne de Gaz, — Ciświcki Alfred id., — Dombrowski id.

Akielewicz Mikołaj employé à la Cie La Réassurance, — Dybowski Xavier secrétaire de la Société d'Acclimatation, Pawłowski Gustaw secrétaire de l'Administration Firmin Didot

Wrześniowski Leon employé à la Bibliothèque Polonaise. Proszyński Stanisław secrétaire de la Cie. Franco-Algérienne. Wojciechowski Lucyan inżynier id.

IV. — URZĘDNICY HANDLOWI.

Kollupajło Jan comptable de commerce, — Rydzewski Euzebiusz comptable-caissier, — Bieńkowski Władysław id., — Chodźko Jan id., — Czernik Artur caissier, — Dąbrowski Aleksander id., — Gasztowtt Gaston id., — Kokular Józef id., — Konwicki Stanisław id., — Pieniążek Franciszek id., — Pluciński Apolinary id., — Pluciński Bolesław id., — Różycki Edmund id., — Rudnicki Maryan id., — Sołowiej Józef id., — Topolski Adryan id., — Zieliński Aleksander id., — Godebski Jan commis aux écritures, — Grzegorzewski Leon id., — Kisielewski Alfons id., — Kłopotowski Maksymilian id., — Matakiewicz Kornel id., — Kossakowski Adam id., — Krasuwski Leopold employé de commerce, — Zaborowski Albert id., — Chmielewski Kazimierz id., — Samulski Antoni.

ZAKŁADY

STOWARZYSZENIA I INSTYTUCYE POLSKIE W PARYŻU

I. — TOWARZYSTWO HISTORYCZNO-LITERACKIE

I BIBLIOTEKA POLSKA

6, QUAI D'ORLÉANS, 6

Dnia 29 Kwietnia 1832 r. trzynastu założycieli : Jenerał Bem, Grzymała Albert, Herbelot, Jelski, Kunatt Stanisław, Morawski Teodor, Plater hr. Ludwik, Plichta Andrzej, Prószyński, Jenerał Umiński, Walewski Aleksander, Wołowski Franciszek i Wołowski Ludwik, podpisało ustawę *Towarzystwa Literackiego*, którego celem było « zbieranie i ogłaszanie memoryałów dotyczących się dawnej Polski, jej obecnego położenia lub pomyślności przyszłej, a to w widoku zachowywania i ożywiania w opinii narodów współczucia jakie dla Polski okazywały ». Dzień 3 Maja przeznaczono na pierwsze posiedzenie Towarzystwa, które wybrało na swego prezesa ks. Adama Czartoryskiego, na wice-prezesa hr. Ludwika Platera, na głównego redaktora Morawskiego Teodora; — jako pomocników dodano temu ostatniemu Kaliksta Morozewicza i Stanisława Kunatta; — Andrzej Plichta pełnił obowiązki sekretarza.

Na posiedzeniu 8 Lutego 1838 r. Julian Ursyn Niemcewicz podał myśl utworzenia osobnego *Wydziału Historycz-*

nego, zaś później hr. Ludwik Plater, podobnyż projekt postawienia *Wydziału Statystycznego*.

Wydział Statystyczny nie przetrwał wyjazdu hr. Platera z Francyi i po czterech latach czynnego istnienia został rozwiązany. Natomiast *Wydział Historyczny* szeroko rozwinął swoje działalność i zaraz w pierwszym roku swego istnienia 24 Listopada 1838 r. przeprowadził w *Towarzystwie Literackiem* ustawę, mocą której z pojedynczych księgozbiorów Towarzystwa Literackiego, Wydziału Statystycznego, Wydziału Historycznego i istniejącego podówczas w Paryżu Towarzystwa Pomocy Naukowej utworzono *Bibliotekę publiczną polską*, której przyznano charakter *własności narodowej*. Zawiaływana przez Radę, złożoną z delegatów czterech wymienionych towarzystw, pod dożywotnią prezydencją ks. Adama Czartoryskiego. Biblioteka licząca zaledwo 2,000 tomów, została otwartą dla publiczności d. 24 Marca 1839 r., w domu przy ulicy Duphot, n° 10.

Dzięki wytrwałej gorliwości prezesów, zrazu Niemcewicza, później, w r. 1841, Adama Mickiewicza, a w roku 1844 ks. Adama Czartoryskiego i sekretarza wydziału Karola Sienkiewicza, jednocześnie wzrastały i zbiory materiałów do historii polskiej wypisywane w zagranicznych bibliotekach, i księgozbiór Biblioteki Polskiej, która zubożona w r. 1848 zapisem zbiorów pozostałych po Mateuszu Wodzyńskim, senatorze i wojewodzie Królestwa Polskiego, liczyła już w r. 1850 około 20,000 tomów.

Po narodowych klęskach r. 1846 i 1848, które rozpraszaając na czas jakiś wychodztwo polskie, zawiesiły jednocześnie prace naukowe Wydziału. — 2 Kwietnia 1851 r. został on zamieniony na *Towarzystwo Historyczne*. Dla zabezpieczenia na przyszłość Biblioteki od możliwego zmarnienia na skutek nowego rozproszenia emigracyi, wyznaczono komisję celem zbierania składek na zakupno domu, któryby

stał się skarbnicą narodowych pamiątek. Prezes tej komisji, a członek Rady Towarzystwa, Jeneral hr. Zamoyski pomimo powolnego wpływu skladek, zakupił w r. 1853, za zgodą Rady, na ten cel dom przy *Quai d'Orléans*, n° 6. Oba towarzystwa: *literackie i historyczne* pochodzące z jednego źródła mające wspólne cele i zostające pod przewodnictwem ks. Adama Czartoryskiego złąły się odtąd w jedno i przyjęły dnia 6 Lutego 1854 r. wspólną ustawę ułożoną dla *Towarzystwa Historyczno-Literackiego*.

Prezesem towarzystwa historyczno-literackiego pozostał ks. Adam Czartoryski, wice-prezesem obrano Adama Mickiewicza, — Feliks Wrotnowski pełnił obowiązki Dyrektora Biblioteki, Andrzej Plichta obowiązki Sekretarza. Pierwszymi zasłużonymi członkami towarzystwa byli: Franciszek Wołowski i hr. Ludwik Plater; po ich śmierci Stanisław Barzykowski i jeneral Władysław Zamoyski.

Odtąd działalność Towarzystwa wzrastać nie przestała aż do wypadków które poprzedziły wybuch powstania r. 1863 i zgonu prezesa ks. Adama Czartoryskiego 15 Lutego 1864 r. Ks. Władysław Czartoryski został obrany prezesem Towarzystwa; ze względu zaś, aby przy chwilowem wstrzymaniu prac Towarzystwa jego zbiory nie ucierpiały, ustanowiono nadzór biblioteczny złożony z ks. Władysława Czartoryskiego prezesa, Eustachego Januszkiewicza i Waleryana Kalinki konserwatorów.

W pierwszych miesiącach 1864 r. nowi wychodźcy gromadzić się zaczęli w Paryżu. Rada Biblioteczna otworzyła znów swe zbiory dla publiczności, a Towarzystwo Historyczno-Literackie troskać się zaczęło o uzyskanie stałej opieki Rządu francuskiego. Jakoż na dniu 31 Sierpnia 1863 r. Minister oświecenia zatwierdził ustawę Towarzystwa i przyznał mu prawa Stowarzyszenia naukowego. Jednocześnie zażądał on wykazu majątku i zbiorów.

Żądaniu uczyniono, zadość i wykazano najprzód, iż Towarzystwo posiada na własność dom oceniony w summie 200,000 franków, a obciążony jedynie długiem amortyzacyjnym na 70,000 fr. w Tow. kredytowym — następnie iż zbiory jego składają się :

- 1) Z *Biblioteki* obejmującej od 32 do 33,000 tomów ;
- 2) Z *Archiwum* zawierającego przeszło 20,000 arkuszy wypisów zrobionych w archiwach francuskich, w wydziale rękopismów biblioteki narodowej w Paryżu, w *State-paper-office* w Londynie, w bibliotekach w Rzymie, w Bruxelli i Hadze.
- 3) Ze zbioru rycin, w których znajduje się 27,000 rycin oddzielnych i 303 wielkich wydań ilustrowanych jako to muzeów, galeryi itp. W tej liczbie rycin polskich 5,687 portretów 4,460 prócz znajdujących się w dzielach, a takich jest 6,483.
- 4) Ze zbioru atlasów i inap wynoszącego 660 sztuk.
- 5) Ze zbioru monet i medali, razem 883 sztuk.

Na mocy tego podwójnego wykazu i za przychylną opinią Rady Państwa, cesarz Napoleon III dekretem z d. 10 Czerwca 1866 r. uznał Towarzystwo Historyczno-Literackie wraz z jego Biblioteką za *Instytucję publicznego użytku* i ostatecznie zatwierdził Statuta Towarzystwa.

Podówczas Towarzystwo liczyło członków dobroczyńców 8, zwyczajnych 79, honorowych 2 i 1 korespondenta. W Radzie jego zasiadali : *Prezes*, ks. Władysław Czartoryski. *Wice-prezes*, Teodor Mórański. *Członkowie zastąpieni*: Stanisław Bażykowski i Jenerał Władysław Zamojski. *Podskarbi*, Jenerał Ludwik Bystrzonowski. *Konserwatorowie Biblioteki*: Eustachy Januszkiewicz i Waleryan Kalinka. *Sekretarz*, Bronisław Zaleski.

Ze Sprawozdania odczytanego na publicznem posiedzeniu Towarzystwa dnia 3 Maja 1876 r. wyjmujemy następujące dane dotyczące jego obecnego stanu.

Liczba członków Towarzystwa wynosi 113, pomiędzy którymi dobroczyńców 23, zwyczajnych 74, honorowych 9, korespondentów 7.

Radę Towarzystwa składali: *Prezès* ks Władysław Czartoryski, *Wice-prezes* Teodor Morawski, *Członek zasłużony* Ludwik Wołowski, *Podskarbi* Jeneral Ludwik hr. Bystrzonowski, *Konserwator Biblioteki* Władysław Chodźkiewicz, *Sekretarz i Dyrektor Biblioteki* Bronisław Zaleski, *Pomoćnik Sekretarza* Lubomir Gadon.

Od 3 Maja 1875 do 3 Maja 1876 r. Biblioteka wzbogaconą została przeważnie z ofiar, częścią z zakupna o dzieł 330 — tomów 413, zeszytów 232.

Dochód tegoż roku wynosił summę 10,848 fr. 95 c., zaś rozchód 6,280 fr. 60 c. — w kasie pozostało przeto na rok 1876/7 fr. 4,568 c. 35, licząc w to fundusz konkursowy w kwocie 1,800 fr.

Przedmiotem konkursu na r. 1876/7 jest :

Wykazanie przyczyn wewnętrznych i zewnętrznych upadku kościoła unickiego na Rusi i Litwie w XVIII i XIX wieku, z poglądem na dzisiejszy stan tegoż Kościoła w Galicyi.

O wszelkie objaśnienia zgłaszać się pod adresem Sekretarza : Mr. Bronisław Zaleski, 6, Quai d'Orléans — Paris.

II. — TOWARZYSTWO DOBROCZYNNOSCI DAM POLSKICH.

Zawiązane dnia 12 Marca 1834, za staraniem i pod prezydencją s. p. księżnej Anny z Sapiechów Czartoryskiej.

Towarzystwo stawiało sobie za cel :

- 1) Niesienie pomocy chorym.
- 2)* Opiekowanie się wdowami i sierotami.

3) Zaopatrywanie niezbędnych potrzeb tych którzy od rządu zasiłku nie odbierali.

4) Obmyślanie dla będących w niedostatku środków zarobku i dawanie stosownej zapomogi na rozpoczęcie pewnego sposobu do życia.

Towarzystwo składało się :

1) Z prezydującej; 2) z sióstr, to jest Dam polskich, które pod tem imieniem zaliczają się do stowarzyszenia; 3) z opiekunów i opiekunek; 4) z dystrybutorów; 5) z lekarzy; 6) z urzędników, jako to: sekretarza, kassjera, i t. p. W zaczątku swoim Towarzystwo czerpało swoje przychody z następujących źródeł :

1) Kwesty przez Damy stowarzyszone po kościołach w Paryżu zbierane.

2) Dary dobroczynne przez zamożniejszych ziomków i cudzoziemców życzliwych składane.

3) Bale i koncerty w tym celu zarządzane.

4) Wenty i loterye fantowe doroczne w Hotelu Lambert.

Przez lat kilkadziesiąt istnienia Towarzystwa, rozliczne te źródła przynosiły około 30,000 fr. rocznego przychodu, który zużywano na wsparcia w pieniądzech lub w naturze, mianowicie w biletach na chleb, lub na skromne obiady; w odzieniu, lekarstwach, lub narzędziach rzemieślniczych dla mniej lub więcej 400 osób.

Ze śmiercią księżnej Anny Czartoryskiej, którą zastąpiła jako prezydentka jej córka Hr. Izabella Działyńska, ze zmianą stosunków wewnętrznych we Francyi, mianowicie zaś po wojnie pruskiej i komunie paryskiej, w której nie-szczęśliwy udział niektórych Polaków wywołał niepoehlebny dla nas zwrot publicznej opinii we Francyi, Towarzystwo Dam Polskich widziało się w konieczności ograniczenia źródeł w których czerpało swoje przychody. Pomimo atoli

zani
konc
ogra
kunc
waj
rząd
dam
wraz
35
R
roz
4/
1
2
4
R
wy
cye,
T
Hr.
Tov
M
A
A
J
O

zaniechania kwest po kościołach, dobroczynnych balów, koncertów, loteryi i went w hotelu Lambert. Towarzystwo ograniczone do osobistej działalności swych sióstr i opiekunek, wspólnie ze swą prezydentką hr. Działyńską zużywających na ten cel jedynie swe prywatne stosunki, rozporządzało jeszcze w roku 1874 (ostatnim, z którego posiadamy sprawozdanie), ogólnym przychodem wynoszącym, wraz z remanentem z roku poprzedniego summe 26,179 fr. 35 c.

Rozchód caloroczny przewyższył summe 20,000 franków, rozkładającą się mniej więcej w następującym stosunku :

1/5 czyli około 4,000 fr. na chleb rozdawany 120 rodzinom.

1/5 " 4,000 " na lekarstwa dla chorych.

2/5 " 8,000 " w gotówce na opłacenie mieszkania, opału, na koszta pogrzebów lub wyjazdu, i t. p., wsparcia, z których korzystało około 240 osób.

1/5 " 4,000 " na stałe wsparcia udzielane miesięcznie 32 osobom, po większej części weteranom.

Razem 20,000 fr., do których dodać jeszcze wypada około 1,000 fr. na koszta biurowe, koresponden-
cye, przesyłki, pieniądze, druki i posługę.

Towarzystwo Dam Polskich pozostaje pod prezydentką Hr. Izabelli z ks. Czartoryskich Działyńskiej. Ofiary na cele Towarzystwa, oprócz prezydentki przyjmują :

Małgorzata z ks. Orleanów, ks. Czartoryska.

Aleksandra z Wołowskich Faucher.

Adamina z Hr. Potockich Kamieńska.

Jadwiga z Hr. Działyńskich Hr. Zamoyska.

Obowiązki Sekretarza Towarzystwa pełni p. Władysław

Zbyszewski, Kasyerem jest p. Józef Rustejko, do którego adresować należy wszelkie żądania lub komunikacye dotyczące Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich.

III. — SZKOŁA POLSKA NA BATIGNOLLES.

Dnia 22 maja 1841 r. jenerał Józef Dwernicki, poseł Alojzy Biernacki były minister skarbu królestwa polskiego, poseł Wincenty Tyszkiewicz, jenerał Franciszek Sznajde, poseł Wincenty Chelmski, poseł Henryk Nakwaski, marszałek Leon Stempowski, Wincenty Krasinski były wizytator szkół polskich, Antoni Gorecki, Stefan Niezabitowski i Antoni Michalski, podpisali akt założenia *Towarzystwa wychowania narodowego dzieci wychodźców polskich*, które nadawszy sobie stosowną organizacyę, i ułożywszy program nauk, otrzymało upoważnienie od Ministra Oświecenia do założenia Szkoły Polskiej.

Dar piosła Jana Ledóchowskiego w kwocie 50,000 fr. postawił Towarzystwo w możności umieszczenia w 1842 r. najprzód ośmnastu, później dwudziestu siedmiu uczniów w instytucyi francuskiej p. Chapusot w Chatillon-sous-Bagneux, gdzie stanowili oni osobny wydział pod wodzą nauczyciela polaka i gdzie oprócz wspólnych zakładów nauk uczyli się języka, historii i jeografii ojczystej.

1 Stycznia 1844 r. uczniowie ci zostali przeniesieni do Paryża, gdzie przy ulicy des Fossées-St-Jacques utworzyli już wyłączną *Szkołę Polską* której dyrektorem został Ksawery Bronikowski. W drugiej połowie tegoż roku przeniesiono szkołę na przedmieście Batignolles (56, boul. des Batignolles). Ustanowiono Radę Szkolną w której zasiadali :

Prezes jenerał Dwernicki, *wice-Prezes* Alojzy Biernacki,

Kasyer generał Sznajde, *Członkowie*: Jan Ledóchowski, Franciszek Trzeciński, Ludwik Królikowski, Mikołaj Mierzejewski Edmund Korabiewicz, Cyryl Grodecki, Roman Wesolowski, Henryk Dmóchowski, i *Sekretarz*: Jaroszewski.

Pierwszym Dyrektorem Szkoły na Batignolles był W. Krasieński, po nim były kapelan wojsk polskich ksiądz Dąbrowski. Z początkiem r. 1846 dyrekcję objął czasowo Stanisław Malinowski, a od 1 Października r. 1847, dawny profesor gimnazjum wileńskiego, kochany tam przez młodzież Hipolit Klimaszewski.

Dzięki zabiegom Rady szkolnej i pozyskanemu zewsząd uznaniu — składki prywatne z Dolski i Francji i pomoc rządowa francuska wynosząca zrazu 22,500 później 45,000 fr. rocznie sprawiły, iż już w r. 1846-47 szkoła liczyła 150 uczniów, z których 120 internów. W kilka lat szkoła przyszła już do posiadania własnych ruchomości, ocenionych w Towarzystwie ogniwem na 100,000 fr. — a przy stałej pomocy rządu francuzkiego i skrzętnej zapobiegliwości mogła opędzać główne swe potrzeby.

Wypadki r. 1848 położyły chwilowo tamę ciąglemu rozwojowi emigracyjnej instytucji. Wypadki krajowe spowodowały zupełny rozstrój Rady, w której pozostał prawie sam tylko wice-prezes Alojzy Biernacki. Gdy zaś składki wpływać przestały, a Rząd francuski odmówił wsparć dodatkowych, szkoła ograniczona do stałej pomocy Rządu francuskiego w kwocie 45,000 fr. kiedy jej wydatki przewyższały sumę 80,000 fr. rocznie była zmuszoną zaciągać długi, które w krótkim czasie bytowi jej zagroziły.

Podniosło ją dopiero przybycie do Paryża z Meksyku doktora Seweryna Gałęzowskiego byłego profesora uniwersytetu Wileńskiego, który wszedłszy do Rady Szkolnej w tytule *Podskarbiego*, a wspólnie z jej prezesem Alojzym Biernackim i członkiem Rady posłem Antonim Hlusz-

niewiczem całą duszą oddał się podźwignięciu instytucji. Na skutek odezwy do patryotyzmu rodaków z kraju z r. 1850, wpływające składki, w których hr Ksawery Branicki szczerzy przyjął udział, pozwoliły nie tylko na pokrycie kosztów całorocznych lecz nadto na spłacenie części długu. Powodzenie tej odezwy do patryotyzmu możnych, zrodziło myśl nabycia na własność domu, w którym naówczas szkoła była pomieszczoą. Gdy zaś na ten cel wpłynął zaraz jednorazowy dar w kwocie 100,000 fr. — Rada szkolna natychmiast przystąpiła do zakupu domu. Na kosztą przebudowania i rozszerzenia domu przewidziano wydatek w summie 250,000 fr. a dla pokrycia tej summy rozdzielono ją na 25 akcyi, z których część Dr. Gałęzowski z przyjaciół swym Hłuszniewiczem wzięli na siebie, resztę rozebrali rodacy. Nadto ks. Napoleon przyjął ofiarowany mu charakter urzędowego opiekuna Szkoły i wyjednał dla niej na nowo zaniechane poprzednio dodatkowe wsparcia Rządu francuskiego.

Do r. 1852, młodzież kształcąca się w Szkole Polskiej sposobila się przedewszystkiem do zawodów przemysłowych rzemiosł i handlu. Na posiedzeniu Rady z 27 Grudnia 1852 r. postanowiono rozszerzyć program nauk i zrównać go z programem rządowych liceów — i zakład z drobnej w początkach swych szkółki, zamienił się na poważną instytucję edukacyjną.

W 1854 r. zmarł ówczesny prezes Rady Biernacki. Wzywany na jego zastępcę wice-prezes Adam Mickiewicz ustąpił miejsca doktorowi Sewerynowi Gałęzowskiemu, który odtąd nie przestał przewodniczyć szkole. W Radzie szkolnej zasiadali podówczas obok Adama Mickiewicza, Antoni Hłuszniewicz, Teofil Januszewicz, Eustachy Januskiewicz, Józef i Władysław Ordegowie, Karol Sienkiewicz, Ludwik Wołowski, Feliks Wrotnowski i Bohdan Zaleski. Dyrektorem Szkoły

od r. 1853 był już dzisiejszy jej dyrektor Stanisław Malinowski.

Odtąd Szkoła na jedną chwilę wzrastać nie przestała. Znalezione nowe fundusze na zakupienie gruntu dokola domu który był jej własnością. Powiększono liczbę uczniów, która już w r. 1856-57 przechodziła 200 internów.

Wypadki i klęski r. 1863 jeżeli z jednej strony ograniczyły wpływy Szkoły Polskiej osuszając źródło krajowych dla niej składek — to z drugiej strony wyrzucając do Francji nowy zastęp wychodźstwa na dłuższą przyszłość czyniły ją potrzebną. Ponowiono starania o uzyskanie od rządu francuskiego urzędowego uznania bytu szkoły. Po wykazaniu jej majątku, który w nieruchomościach i ruchomościach oceniony był naówczas na 2,010,950 fr., tożsamości jej programu nauk z programem rządowych zakładów i powodzenia doznawanego przez jej uczniów w wyższych zakładach naukowych francuskich — na skutek śledztwa przeprowadzonego przez władze uniwersytetu i departamentu Sekwany, przez ministerstwo spraw wewnętrznych i na mocy przychylniej opinii Rady Państwa, Szkoła Polska otrzymała nareszcie tę urzędową sankcyę. Dnia 8 kwietnia 1865 r. cesarz Napoleon III podpisał dekret, który zatwierdzając jej statuta, uznawał ją jako *Instytucyę publicznego użytku*.

Dekret ten ogłoszony w szkole licznie zgromadzonym rodakom w pierwszy dzień Wielkiej-Nocy 1865 r. był dla wychodźstwa rzadko napotykaną pociechą a dla członków Rady i jej Prezesa zasłużoną nagrodą długich starań mozół i poświęcenia. W chwili tej Szkoła Polska dosięgła swego szczytu, na którym, niestety! — długo utrzymać się nie miała.

Radę szkolną stanowili naówczas : Prezes Dr Seweryn Gałęzowski, wice-prezes Ludwik Wrotnowski, podskarbi Teofil Januszewicz. Członkowie : hr. Ksawery Branicki,

Aleksander Chodźko, Eustachy Januszkiewicz, Julian Klaczko, Józef i Władysław Ordegowie, Artur Sienkiewicz, Bohdan Zaleski i Bronisław Zaleski. *Członkowie honorowi*: hr. August Cieszkowski, Adolf Łączyński, Adam Sienkiewicz, i Feliks Wrotnowski. *Sekretarz* Ildefons Kosillowski, *Dyrektor szkoły* Stanisław Malinowski.

Liczono w Szkole podówczas 34 nauczycieli, 265 uczniów internów i 42 przychodnich, razem 307. Nadto Szkoła posiadała bibliotekę która zapoczątkowana zrazu darami panny Emilii Szczanieckiej, Seweryny Pruszkowej i J. I. Kraszewskiego liczyła, w r. 1847, 2000 tomów. Powstałe naówczas w Paryżu *Towarzystwo Biblioteki Wileńskiej* za inicjatywą Antoniego Ostrowskiego, Zwierkowskiego, Ksawerego Godębskiego i Hipolita Klimaszewskiego, którego celem było złożenie księgozbioru za granicą dla zastąpienia choć w części bibliotek i pamiątkowych zbiorów wywiezionych z Litwy przez Mikołaja do Petersburga, przekazało swe zbiory Szkole w r. 1855 pod zastrzeżeniem atoli, aby po oswobodzeniu kraju zbiór ten do Biblioteki miasta Wilna był oddany. Wkońcu z bogacił ją księgozbiór Lelewela składający się z 3,604 tomów i 4,969 broszur, a przeznaczony dla przyszłego w oswobodzonej Polsce uniwersytetu Wileńskiego. Zbiory te uporządkowane przez Karola Rupprehta wynosiły w r. 1866, 21,383 tomów, 4,907 kart jeograficznych, 4,612 litografii i sztychów, 196 tomów Aktów Tow. Dem. polskiego i rozliczne teki korespondencyj i papierów pozostałych po wybitniejszych członkach polskiego wychodźstwa.

W chwili tej powtarzamy Szkoła Polska na Batignolles dosięgła swojego szczytu. Lecz, gdy pod koniec panowania Napoleona III, ofiarność krajowa dla szkoły znowu zmniejszać się zaczęła — wojna pruska, ze wszystkimi swojemi następstwami miała stać się dla niej fatalną. Dla opędzenia wzrastających bieżących potrzeb, Rada Szkolna obciążyla

zobowiązaniemi nieruchomości należące do szkoły. Gdy zaś za objęciem rządów republikańskich przez Thiersa, rząd francuski ostatecznie odinowił jej dodatkowo udzielanych przez jego poprzedników wsparć — dla ocalenia instytucji niechybnym grożącej upadkiem, dla spłacenia ciężących na niej długów, musiano się uciec do sprzedania jej nieruchomości. Z ocalonych kapitałów zakupiono, stosunkowo drobny kawał gruntu, przy ulicy Lamandé, n° 15 — i w zabudowaniach wzniesionych na ten cel starano się pomieścić bardzo pomniejszoną instytucję. Nie zdołano już atoli pomieścić biblioteki szkolnej, którą z tego powodu powierzono osobistej pieczy hr. Jana Działyńskiego.

Obecnie Szkoła polska mieścić nie może więcej nad 30 internów. Liczba uczniów przychodnieli mogłaby być większą, lecz ze względu na odległości paryskie liczba ta jest zawsze bardzo ograniczoną — w r. b. wynosi ona zaledwie 26 uczniów, gdy tymczasem liczba kandydatów na internów przewyższa o wiele środki jakimi szkoła rozporządzać może. Liczba profesorów jest równie szczupłą, a po większej części, starsi uczniowie szkoły uczęszczający do wyższych zakładów naukowych francuskich, wypłacają się szkole za otrzymane w niej nauki i dalszą nad sobą opiekę, udzielając nabytych przez się wiadomości młodszym swoim towarzyszom.

W tych atoli pomniejszonych warunkach przynajmniej byt szkoły jest stosunkowo zapewnionym; przewidziane bowiem jej wydatki przewyższają zaledwie o 15,000 fr. jej stały roczny przychód. Rada szkolna ufa iż roczny ten niedobór snadnie szczodrobliwością rodaków pokrytym być może, a ze swjej strony nie szcędzi zabiegów i starań dla zapewnienia bytu instytucji będącej jedynie skutecznym środkiem zapobieżenia wynarodowieniu, zagładzie politycznej i moralnej pokoleń polskich na wygnaniu zrodzonych i wyro-

słych. Zaczny Szkoły Polskiej Dyrektor, zarówno z miłości swych uczniów jak z ogólnego szacunku swych towarzyszków wygnania korzystający, Stanisław Malinowski, zajmuje się już dzisiaj wychowaniem drugiego emigracyjnego pokolenia, przygotowując do walki z życiem i cudzoziemczyzną synów tych ojców, którzy przed dziesiątkami laty jako dzieci emigrantów w tej samej szkole znaleźli byli przytułek.

W Radzie Administracyjnej Szkoły Polskiej na Batignolles zasiadali w r. 1876. :

Prezes Dr. Seweryn Gałęzowski, *Wice-prezes* Ludwik Wołowski †, *Podskarbi* Teofil Januszewicz †, — *Członkowie* : hr. Ksawery Branicki, Aleksander Chodźko, Józef Gałęzowski, Dr. Ksawery Gałęzowski, Julian Klaczko, Władysław Ordega, Artur Sienkiewicz, Bohdan Zaleski i Bronisław Zaleski. *Sekretarz* Ildefons Kosillowski, *Dyrektor Szkoły* Stanisław Malinowski.

IV. — INSTYTUT PANIEN POLSKICH,

w Hotelu Lambert.

Podczas gdy *Towarzystwo wychowania narodowego dzieci polskich* wespół z *Towarzystwami Naukowej Pomocy* w Orleanie i Nancy, zajmowało się losem męskiego pokolenia polskiego zrodzonego na Emigracyi, księżna Anna z Sapiehów Czartoryska zwróciła swoją uwagę na los w podobnem położeniu znajdujących się dziewcząt. Celem utworzenia dla nich naukowego zakładu ofiarowała obszerny lokal we własnym pałacu, a dzięki jej staraniom i pieczołowitości, jaką otaczała pierwsze swe wychowawice, już w r. 1844 powstał *Instytut wychowania panien polskich*,

któremu później Rząd francuski przyznał coroczną zapomogę w summie 20,000 fr.

Księżna Anna Czartoryska, wezwawszy do pomocy światłych ziomków, którzy jako członkowie przybranej Rady dzielali jej prace, a pomiędzy którymi najczynniejszym był Adolf Cichocki, wzięła na siebie zarówno trudy i koszta pierwotnego urządzenia i kierunek samego wychowania.

Instytut do którego przyjmują się panienki od lat 12 do 18, ma przedewszystkiem na celu kształcenie pań na uzdolnione nauczycielki. Pierwszą jego dyrektorką była pani Szokalska, obecnie po kilku próbach i przemianach od lat kilkunastu obowiązki te są pełnione przez pannę Rouquayrol. Oprócz dyrektorki i ekonomki Instytut ma pięć stałych nauczycielek, z których dwie bywają sprowadzane z kraju dla uprawiania pań do języka polskiego. Wszystkie przedmioty są wykładane po francusku, prócz języka polskiego, historii i literatury krajowej wykładanych przez nauczycieli Polaków, mianowicie przez p. Gasztowtta Wacława. Instytut liczył zazwyczaj 45 do 50 uczennic, jego wydatki przewyższały o 15,000 fr. rocznie pomoc udzielaną przez Rząd francuski.

Ś. p. księżna Adamowa Czartoryska do ostatnich chwil życia zajmowała się zakładem, z tą samą troskliwością i uczuciem jakie mu dały początek. Po jej zgonie córka jej hr. Izabella z Czartoryskich Działyńska objęła te dobrowolne a ze wszech miar zaszczytne obowiązki.

V. — DOM Śgo KAZIMIERZA

119, *rue du Chevaleret.*

Instytut pań zmuszony ograniczać liczbę i lata swoich uczennic, nie odpowiadał jeszcze pragnieniom księżnej Anny

Czartoryskiej, gdyż nie dawał pomieszczenia dla drobnych sierot, których corocznie liczba się powiększała.

Przybycie z kraju do Paryża polskich Siostr Miłosierdzia podało księżnej sposobność do otwarcia 6 Stycznia 1846 r. przy ulicy Ivry i pod wezwaniem Śgo Kazimierza, osobnego domu ochrony dla sierot polskich. W Czerwcu tegoż roku powstał za inicjatywą księżnej, a przeważnie z łona Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich, Komitet opiekuńczy Pań polskich i francuskich, którego prezydentę objęła hr. de la Redorte.

W r. 1851, zakład liczący już 40 sierot pod opieką 6 sióstr, został przeniesiony na ulicę Gentilly. Sieroty te otrzymywały wychowanie odpowiednie dla zajmowania podrzędnego w domach stanowiska bon, te zaś które odznaczały się zdolnościami, po ukończeniu lat 12, mogły się dostać do Instytutu pańien w Hotelu Lambert.

Lecz gdy liczba sierot corocznie wzrastała, jednocześnie pojawiły się w Emigracyi nowe potrzeby, którym zadośćuczynić należało. Po 20 latach wygnania pomiędzy żołnierzami z r. 1831, mnożyć się zaczęła liczba starców, prawdziwych weteranów służby narodowej, którym publiczna należała się opieka. Obok domu dla sierot, otwarto dom dla starców.

W r. 1861, dar hr., Grochulskiej, wniesiony imieniem jej zięcia, ks. Witolda Czartoryskiego, pozwolił na zakupienie dla domu Śgo Kazimierza placu położonego przy ulicy Chevaleret, 119 (dawniejszy 40), na którym wzniesiono i urządzono zabudowania odpowiadające podwójnej opiekuńczej służbie jaką w nim pełnią polskie Siostry Miłosierdzia.

W r. 1866, dom Śgo Kazimierza, dzięki dobroczynnym osobom wypłacił był już całą za należące doń nieruchomości sumę w ilości 235,900 fr. i zapewniał pomie-

szczenie 13 sióstr, a opiekę i utrzymanie dla 70 sierot i 20 weteranów.

Stały dochód zakładu w r. 1866 wynosił :

Ze sprzedarzy wyrobów sierot około	fr. 1,300.
Od Ministerstwa spraw wewnętrznych, na utrzymanie 16 weteranów	fr. 8,000.
Od Ministerstwa oświecenia, pomoc dla sierot	fr. 1,000.
Od miasta Paryża ditto ditto	fr. 1,000.
Od Towarzystwa podatkowego i innych osób	fr. 4,500.
Razem	fr. 16,80

Wydatki wynosiły do 19,000 fr., różnicę pokrywało przy staraniu Sióstr i członków Komitetu opiekuńczego, który pod tąż datą składały : *Prezydentka* hr. de la Redorte, *Opiekunki*, ks. Marya z hr. Grochulskich Czartoryska, hr. Izabella z ks. Czartoryskich Działyńska, hr. Moszczyńska i *Kasyerka* pani Leonowa z Wołowskich Faucher.

W Syczniu r. 1866, dar hr. Manssouty pozwolił Radzie opiekunczej na otwarcie pomocniczego zakładu w Juvisy, depart. Seine-et-Oise, o godzinę drogi od Paryża, który przeznaczono w części na ochronkę dla sierot chłopców, nie liczących jeszcze 8 lat wieku, przeto niekwalifikujących się jeszcze do klasy elementarnej Szkoły polskiej na Bagnolles, w części na pomieszczenie dla kilku weteranów.

Oba te zakłady, pomocniczy w Juvisy dający przytułek dla 15 chłopców sierot, i główny w Paryżu przy ulicy Chevaleret mieszczący stale oprócz sióstr i weteranów 70 z górą sierot dziewcząt, pozostają pod bezpośrednim zarządem Siostry Teofili Mikułowskiej, przełożonej zakładu Śgo Kaźmierza, a pod zwierzchnim kierunkiem Rady opiekuńczej pochodzącej z Towarzystwa dobroczynności Dam polskich, i pozostającej pod prezydencją hrabiny de la Redorte.

Obowiązki Sekretarza Rady opiekuńczej, równie jak To-

warzystwa Dam polskich sprawuje p. Władysław Zbyszewski, podskarbin jest p. Józef Rustejko.

Nie posiadamy żadnych danych co do obrotu funduszków i materialnego stanu zakładu Śgo Kazimierza od r. 1866 (*) Wiemy tylko iż w r. b. Rada municypalna paryzka uniesiona pragnieniem zrealizowania oszczędności, kosztem dobroczynnych zakładów pozostających pod zarządem wyznaniowym, dla wspomagania podobnych zakładów świeckich, raczej bezwyznaniowych, nie zapomniała również o zakładzie Śgo Kazimierza odejmując Siostróm wsparcie roczne wynoszące fr. 2,000. Ubytek ten atoli został nagrodzony z dobrowolnych ofiar do których hasło podał paryski dziennik *Figaro*. Sądzymy zresztą iż ani Ministerstwo spraw wewnętrznych, ani Ministerstwo oświaty nie pomniejszyły pomocy, jaką udzielały przed r. 1866, nie wątpimy w końcu iż starania Rady opiekuńczej zakładu i zapobiegliwość Siostry przełożonej, przy pomocy Instytucyi Czci i Chleba i udzielanej przez takową weteranom emerytury, wystarczają do zapewnienia zakładowi bytu, pomimo wielkich wydatków jakich wymaga całoroczne utrzymanie 100 z górą osób. Lecz przekonani jesteśmy że doroczne sprawozdania publiczne ze środków jakimi rozporządzano, z obrotu rozporządzalnych funduszków, nie przyniosłyby uszczerbku, ani przyszłości polskiej ochronki dla sierot, ani godności polskiego *Hotelu Inwalidów* w Paryżu, ostatniego, a bardzo skromnego przytułku dla zasłużonych i głębokiego uznania godnych weteranów narodowej służby. Jawność jest i zawsze będzie najpierwszą rękojmnią powodzenia każdego uczciwego dzieła. Do tego rzędu zaliczając zakład Śgo Kaźmierza, ohotnie publicznie czynimy wiadomości jakie mogliśmy o nim

(*) Powyższe wiadomości czerpaliliśmy z *Rocznika Tow. Histor.-Liter.* na rok 1867.

zaczepnąć. Jakąkolwiek bowiem być może rozliczna pomoc udzielana stale zakładowi, jego przychód stały, tego pewni jesteśmy, nie pokrywa stale przewidzianych jego wydatków. Niedobór pokrywać muszą ofiary. Niechże rodacy wiedzą przynajmniej że zakład Śgo Kazimierza, niezaprzeczalnej w Emigracyi użyteczności a prawdziwie narodowego znaczenia, ofiar polskich potrzebuje.

VI. — STOWARZYSZENIE PODATKOWE

CZYLI

INSTYTUCYA CZCI I CHLEBA.

Wobec wypadków warszawskich 1861 roku i tej jedno-myślności w ofierze jakiej dał przykład dzień 2 Marca, znalazło się na wychodźstwie grono które uczuło obowiązek podobnejże solidarności i dla tej części narodu którą stanowi wychodźstwo. — *Stowarzyszenie Podatkowe* z tego poczucia narodowej solidarności powstałe, obrало sobie za zadanie skupienie całej emigracyi w imię obowiązków narodowych, w oddzielną społeczność moralną.

Po trzydziestu przeszło latach spędzonych na obcej ziemi, potrzeby wielu zasłużonych braci wzrastały. Żołd przez Francją wypłacany zmniejszył się do jednej trzeciej części, a wzmagały się nieodstępne od lat kalectwa, choroby i niemoce. Istniejące grona dobroczynne podolać wszystkiemu nie mogły, a zaprzeczeniu nie ulega że emigracya cała, chcąc polską społeczność stanowić, winna zająć się temi potrzebami zbiorowo, *Czcją i Chlebem zasłużonych* wypłacać imieniem całej ojczyzny, a w miarę swych środków, dług należny walecznym ochotnikom, którzy jej ze swego mienia i życia szlachetną niegdyś przynieśli ofiarę.

Założyciele Stowarzyszenia żadną nie określając się ustawą rozpoczęli dzieło od dobrowolnego opodatkowania się, własnym przykładem innych zachęcając do dzieła. Stowarzyszenie swe słusznie *Podatkowem* nazwawszy, odezwali się oni do reszty polskiego wychodźstwa, aby przystąpieniem do myśli Stowarzyszenia, dobrowolnem oznaczeniem i wnoszeniem osobistego *podatku*, emigracya pospieszyła ze złożeniem tego *aktu poddaństwa* Ojczyźnie.

Następnego już r. 1862, dnia 2 Marca, założyciele zawiązali się w *Wydział tymczasowy* który złożyli : *Prezes* Bohdan Zaleski, *Kasyer* Władysław Laskowicz, *Kontroler* Józef Dybowski, *Sekretarz* Karol Królikowski i *zastępca Sekretarza* Artur Sienkiewicz. Zajęto się przyjmowaniem deklaracyi podatkowych, utrzymaniem kassy i rozdzielaniem wpływów. Wpływy rozdzielono na 4^{ty} części; 1^{szą} przeznaczono dla wysłużonych starców, którym zastępowania przez Stowarzyszenie Ojczyzna winną była *panem bene merentium*; 2^{gą} dla sierot polskich, które gdyby wczesnie do polskich instytucyi nie weszły, byłyby dla Ojczyzny stracone; 3^{cią} dla młodzi która w naukach szukała środka przyszłego służenia Ojczyźnie. Trzy te części rozdzielono przeto pomiędzy dom Śgo Kazimierza dla jego sierot i weteranów, i Szkołę batiniońską dla uczącej się młodzi. Część pozostała 4ta miała być składaną w kredytowej pewnej instytucyi francuskiej jako fundusz żelazny na nieprzewidziane potrzeby narodowe.

Myśl *Stowarzyszenia Podatkowego* tyle była prawdziwą i pożądaną, iż w parę miesięcy po jego zawiązaniu Stowarzyszenie liczyło 473 członków, którzy się podpisali na całoroczny podatek w summie 16,420 fr. Nadto wpłynęło wiele ofiar jednorazowych przeznaczonych dla wysłużonych starców. Gdy zaś o pomieszczeniu wszystkich w domu Ś. Kazimierza myśleć ani było można, w Towarzystwie Podatkowem

zawiązała się oddzielna *Komisya weteranów*, która miała za zadanie przyznawać i wypłacać *emerytalne zadatki* starcom, którzy stale zamieszkując prowincję w domu Ś. Kazimierza pomieszczeniymi być nie mogli lub też nawet nie chcieli. Dołączono do tych następnie pensję za krzyże otrzymane w 1831 r., a do których w niepodległej Polsce przywiązane były honorarya.

Stowarzyszenie podatkowe rozszerzając swe działania przeważnie w tym kierunku wynagradzania zasług położonych w służbie narodowej, zostało faktycznie zamienione na *Institucję Czei i Chleba*.

Pierwszą tej instytucyi *Komisję Weteranów*, którą słusznie *Komisję Długu Narodowego* względem Weteranów nazwać się godziło — składali: *Prezes* major Józef Zaleski; *Członkowie*: Seweryn Elzanowski, Sylwester Staniewicz, Teofil Januszewicz, i *Sekretarz* Bronisław Zaleski.

Przy wzrastających potrzebach Instytucyi, znaleźli się pomiędzy Stowarzyszonymi dawcy, którzy pragnąc zapewnić jej wieczysty wpływ zadeklarowanego podatku, złożyli odpowiednie kapitały, od których zwyczajny procent doroczny zapewniał doroczny wpływ podatku. Kapitały te, w połączeniu z jedną czwartą częścią dorocznego wpływu odtrąconą na kapitał żelazny, zapewniają Instytucyi trwanie niezawisłe od dalszego poparcia, nawet od istnienia emigracyi. Do zarządzania kapitałem pochodzącym z dwóch wspomnianych źródeł, Stowarzyszenie powołało z pomiędzy swych członków, pięciu najwięcej opodatkowanych, aby się zawiązali w *Radę Nadzorczą Majtku Stowarzyszenia*. Za poradą doświadczonych prawników postawiono akt urzędowy zabezpieczający Instytucyi Czei i Chleba własność kapitałów, i takowy złożono w kredytowej instytucyi francuskiej *Le Crédit Foncier de France*, która na d. 3 Lutego 1866 r. otworzyła pod liczbą 10,294 rachunek bieżący (*compte courant*) już nie na

imię pewnej delegowanej od Stowarzyszenia osoby, lecz na imię samegoż Stowarzyszenia, a na dniu 7 Lutego t. r. udzieliła mu upoważnienie na składanie w niej wszelkich papierów i wartości krajowych i zagranicznych.

W pierwszej *Radzie Nadzorczej* zasiadali : *Prezes* generał hr. Zamoyski, *Członkowie* Seweryn Gałęzowski, Kazimierz Wołowski, Karol Chobrzyński, i *Sekretarz* Eustachy Januszkiewicz.

Odtąd organizacya Instytucyi Czi i Chleba żadnej już nie uległa zmianie, prócz nieuniknionej zmiany w osobach ze względu na śmiertelność uszczuplającą corocznie grono polskiego wychodźstwa. Zarząd stowarzyszenia jest zawsze podzielonym na owe trzy wydziały, które widzieliśmy jak powstawały w miarę wzrastających potrzeb i celów Stowarzyszenia; — nadto Rada Ogólna Stowarzyszenia posiada stałe biuro złożone z prezesa, wice-prezesa, delegowanego administratora i sekretarza, zasiadających w różnym charakterze w jednym z trzech wydziałów.

Sprawozdanie z czynności tego zarządu za rok do 31^{go} Grudnia 1875 r. daje nam następujące dane o składzie Zarządu, stanie Stowarzyszenia i o obrocie lub stanie jego funduszów.

Rada Ogólna składała się w r. 1875 z *Prezesa* Teofila Januszewicza, *wice-prezesa* Karola Chobrzyńskiego, *delegowanego administratora* Władysława Laskowicza, *sekretarza* Józefa Rustejki i pozostałych członków trzech wydziałów z których :

I. *Wydział Służby czyli Administracyi* składali : *Prezes* Teofil Januszewicz, *Członkowie* : Wład. Laskowicz, Sylwester Staniewicz, Konstanty Henszel i *Sekretarz* Józef Rustejko.

II. *Wydział Weteranów* : *Prezes* Ludwik Nabelak, *Członkowie* : Kazimierz Błociszewski, Kanut Gorkowski, Karol Ostrowski i *Sekretarz* Bronisław Zaleski.

III. *Wydział kontroli nad funduszami*: Prezes Karol Chobrzyński, *Członkowie*: Seweryn Gałęzowski, Kazimierz Wołowski, Bohdan Zaleski, i *Sekretarz* Artur Sienkiewicz.

Od początku swego istnienia po dzień 31 Grudnia 1875 r. Stowarzyszenie liczyło 1,679 członków. Liczba założycieli, to jest dawców którzy złożeniem kapitału zapewnili Stowarzyszeniu podatek wieczysty wynosiła 32 zmarłych, 31 żyjących i 13 anonimów, ogółem 74 osób. Podatek zwyczajny był wniesiony nadto w r. 1875 przez 338 osób.

Ogólny przychód Stowarzyszenia w r. 1875 wynosił sumę 24,241 fr. której połowa pochodziła z dochodu od funduszu żelaznego i zwyczajnego podatku, druga połowa z ofiar jednorazowych i pozostałości z r. 1874.

Fundusz żelazny zapewniający Stowarzyszeniu dochód wieczysty przyniósł w r. 1875 fr. 7,345 c. 16, co odpowiada, licząc po zwyczajnej stopie procentu 5%, summie około 150,000 fr. kapitału. Kapitał ten powiększył się w r. 1875 o sumę fr. 3,075, wynoszącą 1/4 część dochodu od tegoż kapitału i zwyczajnego podatku — przychód bowiem pochodzący z innych źródeł nie ulega temu potrąceniu.

Ogólny rozchód w r. 1875 wynosił z gorą 18,000 fr. w którejto summie wypłata przyznanej emerytury i pensyi za krzyże wynosi 10,870 fr. — wsparcia jednorazowe 4,050 fr. Pozostałość na rok 1876 wynosiła 5,705 fr.

Od początku swego istnienia po dzień 31 Grudnia 1875 r. Stowarzyszenie przyznało i wypłacało emeryturę 110 weteranom i 37 pensyi za krzyże srebrne, osobom którym dotąd emerytura nie mogła być przyznana. Pensye za krzyż srebrny wynoszą fr. 20 rocznie, — emerytury od 120 do 240 fr. rocznie.

Przeczyć nie śmiemy że do tak drobnych sum ograniczona emerytura, przyznawana imieniem całej ojczyzny, jako hołd publiczny dla poniesionych ofiar, dla położonej zasługi

w narodowej na polach bitwy lub na wygnaniu służbie, oczom krótko widzących przedstawiać się może jako *wsparcie żebracze*. Dość atoli przypomnieć sobie źródło z jakich wsparcia te pochodzą — sierocy grosz wychodźców składających ten drobny podatek, którego część skapitalizowana od lat niespełna 15, wyniosła już do 150,000 fr. kapitału, mającego stanowić kiedyś w przyszłości pierwszy grosz publicznego w niepodległej Polsce skarbu — aby wyznać z głębokim przekonaniem że to wsparcie, aczkolwiek ze względu na jego skromność *żebracze*, przynosi najwyższy zaszczyt, za równo dla tych którym tytułem *długu narodowego* jest przyznawane, jak dla tych którzy pierwsi podjęli myśl utworzenia wpośród wychodźstwa *związku narodowego skarbu*, jak wreszcie dla tych, którzy przyczyniają się w miarę sił swoich i środków do powiększenia tego źródła *narodowych indemnizacyj* za krew i cierpienia.

Nie ma w emigracyi i sądzimy że nie było w niej instytucyi, zakładu lub stowarzyszenia, któreby pewnym istotnym potrzebom nie odpowiadały, lub nie przedstawiały użytecznego a patriotycznego celu. Pomiedzy istniejącemi każde w swoim zakresie odpowiada pewnym niezaprzeczanym potrzebom i pewnych użytecznych, a patriotycznych celów w odpowiedniej mierze dopina. Lecz pomiedzy wszystkiemi instytucjami jakie istnieją lub istniały w emigracyi nie wskazalibyśmy żadnej która myślą swoją, celami i zastosowaniem tak bezsprzecznie a tak ogólnie narzucałaby się publicznemu uznaniu jak *Instytucya Czei i Chleba*. Jakikolwiek może być los polskiego wychodźcy, jakikolwiek są jego środki działania, jakikolwiek jest jego zdanie o obowiązkach narodowej służby na wygnaniu — twierdzić się nie wahamy — że ktokolwiek przywiązuje polityczną a patriotyczną wagę do miana polskiego wychodźcy, tego najpierwszym obowiązkiem jest poparcie celów Stowarzyszenia Podatkowego, w miarę sił i

rozporządzalnych środków. Stowarzyszenie nie ogranicza nawet *minimum* deklarowanego podatku — a najdrobniejsza co do swej summy deklaracja jest najwymowniejszym, dzisiaj może jedynym *aktem poddaństwa* jaki składać możemy tej niepodległej Ojczyźnie naszej, o której myśl sładzi chwile wygnania i towarzyszy nam przy zgonie. Dla wielu serc drogą być może pociechą myśl, że choć prochy jego wśród obcych ludzi i w obcej ziemi stoczy robak zapomnienia, to jeszcze pewna część jego sierocego grosza w Publicznym Państwie złożona Skarbie, świadczyć będzie o sumiennem przezeń wypełnieniu obowiązków, przeto o jego niezaprzeczalnem prawie do obywatelstwa w niepodległej Polsce.

W dorocznych swoich sprawozdaniach, Stowarzyszenie podaje adresy swoich poborców w Paryżu, na prowincyi lub za granicami Francyi. Wszelako poczytujemy sobie za obowiązek wymienić tu przynajmniej adres główny delegowanego administratora, *p. Władysława Laskowicza, 13, quai St. Michel*, dla osób któreby chciały złożyć swe deklaracje podatkowe lub wnieść zadeklarowany podatek. Korespondencje adresować należy do Sekretarza : *Mr Bustejsko, 2, rue St-Louis-en-l'Île*.

VII. — STOWARZYSZENIE BYŁYCH UCZNIÓW

SZKOŁY POLSKIEJ NA BATIGNOLLES.

Wypadki r. 1863, tak samo jak poprzednie wstrząśnienia którym kraj od rozbiorów peryodycznie ulegał, znalazły gorący oddźwięk wpośród polskiego wychodźstwa. Posiwiali weterani z r. 1831 zamieniając kij pielgrzymi za karabin śpieszyli na pole nowych a zawsze nieszczęśliwych walk. Obok nich częstokroć widzieć można było młodzieńców,

którym wąs dziecinnej wargi jeszcze nie ocieniał, i którzy łamiąc się z trudnościami języka jakiego matki nauczyć ich nie mogli, z równą ochotą biegli walczyć za ojczyznę, znaną im tylko z opowieści ojców, lub dojrzaną zaledwie w historycznej perspektywie jaką rozwijano przed nimi w Batignolskiej szkole. Ojciec wygnaniec i syn z matki cudzoziemki na wygnaniu zrodzony wspólną z życia swojego składali Polsce ofiarę. I nieraz w bitwach widziano takiego ojca ostatnią lżą święcącego krzyżyk kreślony na czole poległego od kul moskiewskich młodziana — i nie jeden z takich synów w ostatnim uścisku składał przysięgę na wierność Ojczyźnie w ręce starca błogosławiącego kuli która pozwoliła wygnańcowi spocząć na wieki pod ojczystym kurhanem.

Niepowodzenia narodowej walki z r. 1863, która ostatecznie tylko klęską narodową być miała, nie ostudziły w sercach wygnańczego polskiego pokolenia tej miłości dla kraju która je zrobiła żołnierzem nieznannej ojczyzny. Ci, co po otrzymaniu na polach bitwy narodowego chrztu, znów się później wpośród towarzyszków wygnania znaleźli, nie widzieli nic pilniejszego nad powołanie reszty swych towarzyszy, którym wiek zbyt młody lub brak materialnych środków nie pozwolił śpieszyć do walki — do podzielenia z nimi wrażeń wyniesionych z wyprawy; w koleżeńskich tych schadzkach powstała myśl zawiązania stowarzyszenia, któreby, obejmując szczególnie młode pokolenie polskie we Francyi zrodzone a w szkole polskiej wychowane, utrzymywało pomiędzy swymi członkami troskę o oddaloną a dla wielu zgola nieznaną ojczyznę, i prowadząc dalej dzieło w Szkole polskiej zaczęte, strzegło pokolenie wygnańcze od wynarodowienia w ciągu dalszego życia, pędzonego przeważnie wpośród cudzoziemskiego żywiołu.

Zawiązane w tym celu Stowarzyszenie byłych uczniów Szkoły polskiej na Batignolles, zaraz w pierwszym roku

swego istnienia 1864/5 liczyło już 73 członków — a ukonstytuowane materialnie jako Stowarzyszenie wzajemnej pomocy, za cel swój moralny zakładało sobie przeważnie troskę o wszystko co się Polski lub polskości swych członków dotyczy.

Odąd stowarzyszenie nie przestało się rozwijać powolnie lecz stale. Liczba jego członków z różnych przyczyn nie stała, wynosi obecnie 183 osób, składających na cele stowarzyszenia pewną, dobrowolnie oznaczoną opłatę, która w roku 1875/6 wyniosła fr. 455 c. 56.

Stowarzyszenie posiada fundusz żelazny powstały z odsetków odtrącanych corocznie z ogólnej summy przychodów, lub jednorazowych darów, i wynoszący w tymże roku franków 3416 i 38 cent.

Jako stowarzyszenie wzajemnej pomocy, zapewnia ono swym członkom wszystkie zwyczajne usługi: wsparcia, radę lekarską, aptekę, procentowe pożyczki, lub zajmuje się odśzukaniem odpowiedniego zajęcia dla takich, których przypadek lub nieprzyjazne okoliczności pozbawiły chwilowo środka zarobkowania. Nadto Stowarzyszenie przyznaje corocznie oddzielny fundusz na dwie nagrody udzielane za zdaniem Rady szkolnej i profesorów, a na skutek głosowania współkolegów, dwom uczniom celującym w Szkole polskiej na Batignolles.

Moralno-patryotyczne działanie stowarzyszeni stanowią peryodyczne zebrania, na których członkowie wzajemnie sobie Polskę przypominają; a od lat paru, ogłaszanie drukiem dwa razy do roku, sześciomiesięcznego sprawozdania, w którym pod formą buletynu, znajdujemy z całą sumiennością a nie bez literackiej i artystycznej nawet wartości opracowany skorowidz faktów i osób, jakie się pojawiły w przeciągu ostatnich sześciu miesięcy w różnych częściach Polski i na wychodźstwie, na polu literatury, umiejętności i sztuk, — ne-

krologi wybitniejszych ludzi zmarłych w kraju i na emigracyi i tym podobne zdarzenia, jakie każdego Polaka interesować muszą. Sześciomiesięczna ta kronika polska, ogłaszana w sprawozdaniu Stowarzyszenia jest bardzo szczęśliwym pomysłem, którego zastosowanie przynosi zaszczyt Stowarzyszeniu rozwijającemu swą działalność za pośrednictwem wybieralnego a zmieniającego się ciągle zarządu.

Wybory ogólnego zebrania Stowarzyszenia z dnia 6 Sierpnia r. 1876, powołały do składu Zarządu na rok 1876/7 następujących członków: Gasztowtta Wacława, Pilińskiego Juliusza, Czernika Artura, Todwena Ludwika, Orłowskiego Edwarda, Wyszławskiego Aleksandra i Waliszewskiego Stanisława. Obowiązki *Sekretarza* pełni Ludwik Todwen, *Kasyera* — Rafael Orłowski.

VIII. — STOWARZYSZENIE POLSKICH ROBOTNIKÓW.

Wypadki r. 1863/4 wyprowadziły z kraju za granicę cały zastęp młodzieży, w której obok przeważnej liczby studentów gimnazyalnych i wyższych zakładów naukowych, sporą też liczbę stanowili rzemieślnicy. Cała ta młodzież wychodziła, gdy stała na ziemi wygnania, zanim jeszcze do nowego swego położenia nawykła, zanim się z nowym swym losem oswoiła, zanim jeszcze o swej przyszłości na wygnaniu pomyśleć zdołała, przedewszystkiem krzątać się zaczęła około zaprowadzenia w emigracyi jakiegoś porządku, pewnego ładu, politycznych organizacyi. Instytucye emigracyjne pozostałe po jej poprzednikach z roku 1831, nie zdawały się odpowiadać jej celom, Marzono o czemś nowem a lepszem, i szukano środków urzeczywistnienia tych marzeń. Interesującą może byłoby rzeczą przypomnieć choć tylko nazwiska

rozlicznych towarzystw literackich, artystycznych, naukowych, ekonomicznych i dobroczynnych, i przytoczyć choćby tylko nagłówki druków tych instytucyj wzajemnej pomocy a niemocy, które wyrastały na gruncie paryskim jak grzyby po deszczu i z równą prędkością rozplywały się w zapomnieniu. Lecz nie podejmując tutaj historyi usiłowań młodej emigracyi, pomiędzy któremi wiele było szlachetnych do gruntu a do dna niepraktycznych, ograniczamy się na wspomnieniu o stowarzyszeniach które później nieco powstały, lecz się ostały i dotąd jeszcze istnieją. Do takich zaliczamy Stowarzyszenie Robotników, Stowarzyszenie Naukowej Pomocy i Towarzystwo Nauk Ścisłych,

Zaprzeczeniu nie ulega iż los rzemieślników na wygnaniu najłatwiej i najprędzej mógł być zapewnionym. Ktokolwiek posiadał w ręku jakiś fach rzemieślniczy, przy pomocy istniejącego podówczas Komitetu Franko-polskiego, któremu przewodniczyli margr. de Noailles i hr. de Lafayette, przy ogólnej sympatyi dla Polaków ludu paryskiego i przemysłowców paryskich, przy silnym ruchu przemyślowym jaki panował w ostatnich latach cesarstwa, snadnie mógł znaleźć pomieszczenie w paryskich warsztatach i nieźle zarabiać na życie. Te względy spowodowały nawet dość liczną młodzież z pomiędzy byłych studentów, zwłaszcza gdy nie posiadali środków osobistych do dalszego kształcenia się w wyższych naukowych zakładach francuskich, iż porzucali i oni stanowczo przerwane przez powstanie nauki, i wstępując do warsztatów przemysłowych powoli kształcili się w zawodach rzemieślniczych.

Los robotnika w Paryżu jest pod wielu względami wygodniejszym od losu np. urzędników handlowych i wszelkich prywatnych administracyi. Wymagania codziennego życia, odnoszące się np. do odzieży, są bardzo ograniczone, zaś płaca dzienna wynosi częstokroć dwa razy tyle niżeli

w dziennem przecięciu pensya urzędnika. W zamian robotnik dzienny jest narażony częstokroć na bezrobocie, a najkrótsza nawet choroba łatwo o nędzę przyprawić go może. Z tych właśnie powodów, w klasie robotniczej pierwszą cnotą powinna być codzienna oszczędność i skwapliwe oglądanie się na przyszłość, przewidywanie bądź choroby, bądź bezrobocia jako fatalnie grożącego jej zła. Z tych też powodów pomiędzy wychodźstwem polskim z r. 1863, stowarzyszeniem Wzajemnej Pomocy, które najłatwiej wytrwać w swem zadaniu mogło, było stowarzyszenie polskich Robotników.

Powstałe w pierwszych latach emigracyi z 1863, istniejące Stowarzyszenie różne wszelako przechodziło koleje. Wspólnie z innemi stowarzyszeniami i grupami polskich wychodźców nie oparło się i ono prądowi patryotycznemu, który pociągał młodą emigrację do bezustannych pomiędzy sobą politycznych agitacyi. Jako oddzielna grupa czy gmina, przystąpiło i ono zrazu do myśli przeprowadzenia politycznej organizacyi ogółu wychodźstwa Polskiego. Przyjęło ono czynny udział w Syzyfowej pracy nad przeprowadzeniem tej organizacyi. Gdy zaś w Komitecie Reprezentacyjnym ówczesnym powstało rozdwojenie, które pociągnęło za sobą rozpadnięcie się zorganizowanego wrzekomo ogółu, na dwa ogóły, z których każdy zaprzeczał drugiemu prawa do tej nazwy — stowarzyszenie Robotników przychyliło się na tę stronę, która przyjąwszy zrazu nazwę Zjednoczenia, później w połączeniu z ostatkami dawnego Towarzystwa Demokratycznego stanowić miało przez lat kilka Zjednoczenie Demokratyczne.

Ten sam los spotkał wkrótce oba polityczne obozy. Na krótki czas przed wojną pruską z organizacyi ogółu pozostało już tylko kilka gmin za granicami Francyi. Z ostatecznego rozbicia Zjednoczenia Demokratycznego ocalała tylko grupa robotników, którzy za sprawą przeważnie jednego z swych

członków, Mieczysława Morawskiego, ustąpiło z Zjednoczenia gromadnie i dając za wygraną politycznym płonnym agitacyom, powróciło do swego pierwotnego charakteru.

Odtąd stowarzyszenie polskich Robotników istnieje już tylko wyłącznie jako stowarzyszenie wzajemnej pomocy, i jako takie drogą administracyjną otrzymało ono potwierdzenie statutów. Stowarzyszenie nie posiada właściwego zarządu, tylko obiera sobie kasyera i sekretarza, którzy wykonywają polecenia podejmowane na miesięcznych ogólnych, lub sobotnich przygotowawczych zebraniach.

Działalność stowarzyszenia zależy na udzielaniu dziennych oznaczonych stale wsparć tym ze swych członków, którzy są narażeni na bezrobocie; na ułatwieniu im odszukania nowego zajęcia, na zapewnieniu rady lekarskiej chorym, na umieszczaniu w szpitalach tych których stan zdrowia tego wymaga, na udzielaniu chorym, czy to u siebie czy w szpitalach, lub dla ich rodzin, stałego wsparcia dziennego podczas choroby i nieuniknionego ztąd bezrobocia, na pokrywaniu kosztów pogrzebu zmarłych i opiece nad pozostałą po nich rodziną. Nadto członkowie są obowiązani pod karą grzywny, znajdować się na pogrzebie swych towarzyszy i kolejną odwiedzać chorych znajdujących się w szpitalach.

Na wszystkie te cele członkowie składają tylko opłatę stałą wynoszącą jeden *su* dziennie czyli 4 fr. 50 c. miesięcznie. Wszelako dodać należy iż w razach, gdy kasa Stowarzyszenia jest bieżącami potrzebami wyczerpaną, to stowarzyszenie za odnośnem postanowieniem, ściąga od członków opłatę nadzwyczajną przeznaczoną na pokrycie deficytu. W ten sposób stowarzyszenie zawsze jest w stanie dopełnić wszystkich punktów swojego programu, a program to tyle dla członków Stowarzyszenia jest korzystnym iż dziwić się można że nie wszyscy Polacy, z dziennego żyjący zarobku do niego się zaliczają. W roku 1876 stowarzyszenie liczyło tylko około

30 członków, z pomiędzy których obowiązki *Kasyera* pełnił Mieczysław Morawski, zaś *Sekretarza* Leopold Girek.

Lekarzem Stowarzyszenia jest Dr Gierszyński; miejscem zebrań *Czytelnia Polska*.

IX. — STOWARZYSZENIE POMOCY NAUKOWEJ.

Pomiędzy młodzieżą wychodzącą z r. 1863/4, przeważną liczbę zajmowali studenci, których powstanie wywołało bądź z gimnazyów, bądź z instytutu Politechnicznego w Puławach, Szkoły Głównej w Warszawie, lub rossyjskich uniwersytetów. Młodzież ta, stanąwszy na ziemi francuskiej usilnie się krzątała aby na wygnaniu dokończyć nauk przerwanych wypadkami, lecz bardzo drobną była w niej liczba szczęśliwych, którym osobiste środki pozwalały korzystać z ułatwień jakimi rząd francuski zachęcał ich do kształcenia się dla własnego pożytku i na korzyść kraju.

Za ministerstwa Duruya wstęp do wszystkich zakładów naukowych był otwartym dla młodzieży polskiej. Za złożeniem świadectwa *maturitatis* z kraju, lub odpowiedniego świadectwa przez uwierzytelnione po temu osoby wydanego, ministerstwo wydawało interesowanym świadectwo zastępujące francuski dyplom uniwersytecki 4° stopnia, i uwalniało go jednocześnie od kosztów wpisowych i egzaminacyjnych aż do ukończenia nauk. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych powiększało do 35 i do 50 fr. miesięcznie żołąd przyznawany tym z wychodźców którzy uczęszczali do pewnych wyższych zakładów naukowych. Nadto komitet Franko-Polski, i inne stowarzyszenie francuskie, dzieło ks. Perraud, dzisiaj biskupa w Autun, *l'Œuvre du Catholicisme en Pologne*, wspólnie z ko-

mitetem Dobroczynności Dam Polskich, w miarę swych sił i środków za pomocą drobnych miesięcznych wsparć w gotowiznie, książkach lub narzędziach naukowych, przynosiły pewne też ułatwienia uczącej się młodzi.

Wszystkie te wszelako pomoce, ze względu na znaczną liczbę uczących się lub garnących się do nauki okazały się niewystarczającymi. Największa część studentów ograniczoną była w swych środkach do żołdu pobieranego z ministerstwa Spraw Wewnętrznych; z czasem też, przy wyczerpującej się ofiarności publicznej, wyschły i dla innych pomienione źródła; o których wspomnieliśmy powyżej. Pomiędzy młodzieżą pojawiło się nieraz zniechęcenie; podczas gdy jedni opuszczali chlubnie rozpoczęte nauki dla oddania się zajęciom zdolnym i chód nędzy ocalić, inni zwyciężeni tą nędzą, moralnie złamani, fizycznie wycieńczeni znajdowali schronienie w szpitalach, w których zdobyty dyplom naukowy, od śmierci nie mógł ich zasłonić.

Wówczas to pomiędzy wychodźstwem powstała myśl wytworzenia instytucji ogólnie emigracyjnej, któraby za główny cel kładąc sobie pomoc dla uczących się i pomoc dla wszelkich uznania i poparcia godnych naukowych przedsięwzięć, na wzór Stowarzyszenia Podatkowego i emigracyę całą i kraj nawet do współdziałania powołała. Za inicjatywą ś. p. Szlenkera, Kwiatkowskiego Teofila, Ruprechta Karola, z żyjących Ludwika Nabelaka, Agatona Gilera i innych, a pod prezydencją hr. Jana Działyńskiego zawiązał się w roku 1869 komitet Pomocy Naukowej, który rozrzuciwszy wpośród emigracyi i w kraju odpowiednie do patriotyzmu polskiego odezwy, dał początek stowarzyszeniu Pomocy Naukowej.

W pierwszej zaraz chwili odezwy komitetu bardzo pożądany odniosły skutek i napływające ofiary i dary pozwoliły na udzielenie znaczniejszych wsparć najpotrzebniejszym i na utwo-

rzemie zawiązku funduszu żelaznego, który miał wzrastać nadal z odsetek odtrącanych na kapitał z całorocznego dochodu. Lecz zaraz w roku następnym przypadła wojna pruska, nie pozwoliła już powstającemu dopiero Stowarzyszeniu podnieść się do tej doniosłości jaką naznaczali mu jego założyciele. Wszelako Stowarzyszenie przetrwało i wojnę pruską i oblężenie Paryża, w miarę swych środków przychodząc z pomocą dla uczącej się młodzi. Obecnie, jakkolwiek z wychodztwa 1863 roku nie masz już prawie kandydatów do pomocniczych stypendyów Stowarzyszenia, istnieć ono nie przestaje. Obowiązuje je do tego posiadany kapitał żelazny od którego dochód, stosownie do woli założycieli, winien być użytym, obowiązuje zaś szczególnie los młodych pokoleń kończących corocznie nauki w Szkole Polskiej na Batignolles a z równą skwapliwością garnących się do nauki w wyższych naukowych zakładach.

Ostatnie sprawozdanie Stowarzyszenia jakie mieliśmy w ręku, nosi datę 1° Kwietnia 1875 roku i obejmuje czynności od 1° Stycznia 1873 po dzień 31 Grudnia 1874 r. Ze sprawozdania tego wyjmujemy następujące wiadomości :

Fundusz żelazny Stowarzyszenia wynoszący na dniu 1° Stycznia 1873 r. sumę fr. 17,949 c. 60 przyniósł dochodu rocznego fr. 1003 c. 70, a z d. 31 Grudnia powiększany odsetkami całorocznego dochodu w kwocie fr. 678 c. 45, na dnia 1° Stycznia 1874 r. wynosił fr. 18,628 c. 05.

Całoroczny wpływ Stowarzyszenia od dawców stałych i jednorazowych wynosił fr. 8,685 c. 45; ogólny przychód fr. 10317 c. 20.

Rozchód Stowarzyszenia na pomoc naukową wynosił fr. 8100, rozchód ogólny fr. 9178 c. 15, pozostałość na rok 1874 fr. 1139 c. 05.

Ofiary stałe i jednorazowe pochodziły od 49 osób.

Zarząd Stowarzyszenia pod tąż datą składali: *Prezes* Jan

hr. Działyński, *Członek wydziału funduszków* Kaźmierz Błociszewski, *Kasyer* Józef Ruszejko, *Członkowie* : Tadeusz Błotnicki, Aleksander Chodźko, Wacław Gasztowtt, Ludwik Nabelak, Karol Ruprecht, Lucyan Wojciechowski, Bronisław Zaleski i *Sekretarz* X. Roman Wilczyński.

IX. — TOWARZYSTWO NAUK ŚCISŁYCH.

Instytucją biorącą swój początek z łona Emigracyi z roku 1863, a dziś już zajmującą jedno z najpoważniejszych stanowisk w ogólnych dziejach polskiego wychodźstwa, jest *Towarzystwo Nauk Ścisłych*, założone w Kwietniu 1870 r. pod prezydencją hr. Jana Działyńskiego, a za osobistą inicjatywą i sprawą p. Władysława Folkierskiego.

Towarzystwo wykluczwszy ze swych czynności « wszystkie cele niezostające z nauką w bezpośrednim związku » a za jedyny cel swój założywszy sobie « spożytkowanie dla kraju sił naukowych po za jego granicami pozostających », stanęło od razu na gruncie najodpowiedniejszym do zapewnienia sobie samemu bytu niezawisłego od wszelkich politycznych wypadków i względów, działalności swojej nieustającego rozwoju, wpływem swoim codziennie rozszerzającego się zakresu, a krajowi niezaprzecznego pożytku.

Od dawna już przyznano, że młode wychodźstwo z r. 1863, w znacznej swojej części odznaczało się gorliwością w spożytkowaniu ułatwień, za których pomocą wyższe naukowe zakłady francuskie przystępnymi dlań czyniono.

Ciekawą by może było przytoczyć choćby tylko liczbę tych młodych wychodźców którzy pokończywszy na Zachod-

dzie nauki wypadkami krajowemi przerwane, pozajmował wybitniejsze stanowiska w świetle naukowym polskim i zagranicznym. Dziś jeszcze nie posiadamy po temu statystycznych danych, lecz niech nam wolno będzie oddać tutaj cześć publiczną inicjatywie, która rozproszonych po całej niemal kuli ziemskiej młodych polskich uczonych, połączyła w jedno patriotyczne grono pomne, że obowiązkiem każdego człowieka jest zużywanie nabytych wiadomości, dokonanych prac, odkryć lub ulepszeń, na korzyść lub na cześć kraju którego zwie się obywatelem.

Towarzystwo Nauk Ścisłych, obejmujące w swoim zakresie nauki matematyczne i przyrodzone i nauki zastosowane na dwóch poprzednich oparte, wydaje nakładem Biblioteki Kórnickiej hr. Działyńskiego, *Pamiętniki*, zawierające przeważnie oryginalne prace swych członków, lub tłumaczenia dzieł najwybitniejszych odnoszących się do rzeczonoego działu nauk ścisłych. Zrazu w rocznych, później w sześciomiesięcznych odstępach wydawany *Pamiętnik* obejmuje w chwili której piszemy ośm tomów in-4°, IXty znajduje się w druku.

Towarzystwo składa się obecnie z 3ch członków założycieli, 7 członków honorowych, 35 członków korespondentów, 4 członków czynnych i 6 członków wolnych.

Zarząd Towarzystwa sprawują 4 członkowie czynni, stale Paryż zamieszkujący, pod *prezydencją* hr. Jana Działyńskiego i *vice-prezydencją* Adama Prażmowskiego, b. profesora Uniwersytetu warszawskiego, b. astronoma tamtejszego Obserwatorium.

Naczelnym Redaktorem *Pamiętników* jest Adam Prażmowski, Sekretarz stały Towarzystwa, przy pomocy pp. : Kazimierza Brandta, Inżyniera cywilnego drugiego Sekretarza, którego działalność najwyższego jest godną uznania, Józefa Gałęzowskiego, b. profesora Akademii wojskowej

w Petersburgu, i Sagajły Adolfa, profesora matematyki.

Wszelkie komunikacye adresować należy do p. Kazimierza Brandta, przy ulicy du Dragon, 21, gdzie znajduje się lokal Towarzystwa.

XI. — TOWARZYSTWO BRATNIEJ POMOCY.

Los obleżonych przez armię pruską, przez miesiące cztery, mieszkańców Paryża wywołał w całej Europie objawy sympaty, i nakłonił niektóre europejskie stolice, mianowicie Londyn, do przygotowania zasobów w żywność, jako daru dla obleżonych, na pierwsze dni po zdjęciu z miasta wojennej okowy. Naturalną też było rzeczą, iż los zamkniętych także w Paryżu emigrantów polskich, napelniał niepokojem serca rodaków naszych w kraju. Wszędzie też gdzie materialna możność była po temu, w Galicyi i w Księstwie Poznańskiem zarządzano i zbierano składki na potrzeby wychodźców polskich w Paryżu. Jakoż wkrótce po zawieszeniu broni które otwarło stolicę, z kraju napływały do Paryża, z różnych stron i na różne ręce znaczne bo po kilkanaście i kilkadziesiąt tysięcy franków wynoszące dary, które za pośrednictwem zawiązanych *ad hoc* komitetów pomiędzy najpotrzebniejszych sumiennie i skwapliwie były rozdzielone.

Niepokoje pierwszej chwili minęły i ofiarność w kraju wyzerpywać się zaczęła — kiedy we Lwowie powstał komitet z kilku gorących patriotów złożony, a kładący sobie za cel utrwalenie tej ofiarności, przeto dalsze zbieranie składek na rzecz wychodźców polskich, których potrzeby z obleżenia

Paryża powstałe, jednorazowym darem zaspokojonemi być nie mogły, którym przeto nędza równie groziła trwałością.

Komitet Lwowski zniósł się w tym celu z kilkoma osobami w emigracyi paryskiej, a gdy w miesiącu Czerwcu roku 1871 wysłał znów do Paryża zebraną ze składek summe fr. 7307 c. 40, wymienił zarazem nazwiska pięciu osób, które życzył on sobie, aby rozdawcami tego publicznego grosza się stały. Do wyznaczonej w ten sposób przez komitet Lwowski komissyi, zaproszeni byli Horodyjski Józef, Dr. Korabiewicz Edmund, Mazurkiewicz Wincenty, X. Omiński Antoni i Staniawicz Sylwester. W przeciągu kilkunastu miesięcy swych czynności, komissya ta udzieliła wsparcia 283 rodakom obarczonym wiekiem lub kalectwem dotkniętym — rachunki swoje przesyłając Komitetowi Lwowskiemu.

Podczas wykonywania tych swoich czynności, Komissya miała najlepszą sposobność przekonania się o głębokości nędzy w jakim pogrążoną jest niemal że ciągle znaczna część polskiego wychodźstwa. *Instytucya Czei i Chleba*, z natury swojej tylko potrzebom nielicznych weteranów do emerytury się kwalifikujących skromnie zadość uczynić może. Towarzystwo Dobroczynności Dam Potskich, pomimo szerokiej swej działalności, do prywatnego poparcia swych członków ograniczone, zarówno wszystkim potrzebom podoleć nie jest zdolnem. Stowarzyszenia wzajemnej pomocy, jak Byłych Uczniów Szkoły Polskiej i Robotników, równie jak Stowarzyszenie Naukowej Pomocy, wyłączne tylko, ograniczone zakładać sobie mogą cele. Tak iż w rzeczywistości, emigracya nie posiadała instytucyi dobroczynnej, któraby opierając się na ogólności emigracyjnej i pod publiczną kontrolą tej ogólności pozostając, odpowiadała tym niezliczonym potrzebom jakie przez wspomniane stowarzyszenia pomijanemi być muszą. Komissya starała się przeto najprzód znieść w tym celu z *Instytucją Czei i Chleba*, pragnąc takową nakłonić do

postawienia 4go jeszcze wydziału specjalnego dla wykonywania przez emigracyę a za współdziałaniem z nią Komitetu Lwowskiego emigracyjnej publicznej dobroczynności. Instytucya Czci i Chleba odpowiedziała odmownie, słusznie twierdząc iż to samo uznanie jakie uzyskać umiała w emigracyi dla siebie samej i dla weteranów którym emeryturę, chleb i cześć wysłużonych udziela, nie pozwala jej na podniesienie żadnego usiłowania któreby mogło choćby tylko pozornie zmienić jej charakter i sprowadzić zastępczynię narodowego skarbu, do roli towarzystwa dobroczynnego.

Na skutek tej odmowy Komissya zkądinąd do przedsięwzięcia zachęcona, zniósłszy się raz jeszcze z Komitetem Lwowskim, zawiązała się ostatecznie w *Zarząd Główny* emigracyjnego *Towarzystwa Bratniej Pomocy*, do którego składu, na dniu 2 Października 1872 r. weszli : Długosz Józef, Dygat Ludwik, Dr. Korabiewicz Edmund, Mazurkiewicz Wincenty, X. Omiński Antoni, Ostrowski Karol i Staniewicz Sylwester.

Dnia 29 Listopada tegoż roku, dnia wyznaczonego na rozpoczęcie czynności, Towarzystwo liczyło już 51 członków w Paryżu, z których każdy przyjął zobowiązanie wnoszenia dorocznie pewnej stałej kwoty, oznaczonej w minimum na fr. 12. Sprawozdanie z pierwszego roku istnienia Towarzystwa, kończącego się dnia 29 Listopada 1873 r. wykazuje ogólny przychód w summie fr. 3,392 c. 55 pochodzący : 1° ze składek stałych członków Towarzystwa w Paryżu, w liczbie osób 66, summe fr. 1016 c. 50; 2° z podobnych składek członków z prowincyi w liczbie osób 16, fr. 310; 3° z jednorazowych darów w Paryżu, na prowincyi i w kraju 2066 fr. 5 c.

Rozchód obejmował fr. 665 na zapomogi stałe i fr. 2403 na wsparcia jednorazowe.

Ostatnie sprawozdanie na rok trzeci kończący się z dniem

29 Listopada 1873 r. wykazywało przychodu fr. 2604, w której to summie fr. 2404 ze składek członków Towarzystwa i jednorazowych darów w emigracji, a tylko 200 fr. z Galicyi. Rozehód obejmował zapomogi stałe w kwocie fr. 940 i wsparcia jednorazowe w kwocie 1194 fr.

Z obu tych sprawozdań wynika iż w miarę jak ofiarność kraju dla wychodźstwa ustawała, Towarzystwo Bratniej Pomocy zyskiwało na poparciu w emigracji, która w przeważnej swej części składa się z ludzi posiadających stanowiska mniej lub więcej zapewnione a częstokroć nawet stosunkową zamożność. Słuszną przeto by było gdyby ta część polskiego wychodźstwa stałym popieraniem usiłowań Towarzystwa Bratniej Pomocy, zechciała przyczynić się do wykonywania wpośród biednych a częstokroć zasłużonych dla kraju redaków, tę pomoc braterską, którą słusznie w ostatnim sprawozdaniu nazwano *narodowym obowiązkiem* zamożniejszej i troski o swój chleb powszedni pozbawionej braci.

Zarząd Towarzystwa, z wyjątkiem zmarłego doktora Korabiewicza, pozostaje dotąd w pierwotnym swoim składzie. Obowiązki *Kasyera* pełni Wincenty Mazurkiewicz, *Sekretarza* X. Omiński Antoni.

XII. — CZYTELNIĄ POLSKA.

Ofiarność kraju dla wychodźstwa wywołana oblężeniem Paryża była bezpośrednią przyczyną założenia w Paryżu Towarzystwa Bratniej Pomocy. Taż sama ofiarność, pośrednio i niejako *przez pomyłkę* dała początek instytucyi politycznej, o której wspominamy pomimo krótkiego jej istnienia, dla

ęgo tylko że od niej wyprowadzamy początek istniejącej *Polskiej Czytelni*.

Stosunkowo znaczne ofiary jakie po zniesieniu oblężenia z różnych stron kraju, lecz przeważnie z Galicyi napływały do Paryża, szczególnie zaś założenie we Lwowie towarzystwa znanego pod nazwą *Opieki Narodowej*, sprawiły że w pewnej części wychodźstwa polskiego zaczęto przypisywać Galicyi, od władzy żandarmów austryackich nieco uniezawisłej, najwspaniałomyślniejsze zamiary co do losu wychodźców polskich w ogólności. Zdawało się że Galicya pozbawiona ludzi a potrzebująca rąk, niczego żywiej nie pragnie jak ściągnąć do siebie wszystkich emigrantów, aby nad nimi wykonywać bezpośrednio swoją *Narodową Opiekę*. Należało przeto uprzedzić dobre chęci braci Galicyanów, ująć się w jakiś ład, aby ułatwić i uprościć zadanie. Należało więc wytworzyć jakąś poważną a centralną instytucję pewien *Rząd*, któryby posiadał mandat potrzebny do *pośredniczenia* w tej mierze *między krajem a ogółem wychodźstwa*. Kilka osób zawiązało tymczasową Delegację Wyborczą która rozrzuciła w Paryżu i na prowincyi odezwy nakłaniające emigrantów do głosowania na wybór 15 członków « *Komisji Pośredniczącej między Krajem a wychodźstwem polskim we Francji* ».

Odezwa znalazła rzadkie w podobnych razach powodzenie w pośród emigrantów, z których około 500 w naznaczonym terminie nadesłało swe głosy. Lecz gdy po sprawdzeniu wotów ułożono listę piętnastu osób które najwięcej głosów otrzymały, większa połowa wybranych nie podzielając złudzeń które stały się usiłowania przyczyną, odwołała ofiarowanego im mandatu. Pozostali, bacząc na trudności i zwłokę jaką pociągnęłyby za sobą powtórne wybory, powołali do swego grona tych którzy znajdowali się na czele dalszej listy osób wskazanych przez wyborców i *Komisya Pośrednicząca między Krajem a Wychodźstwem polskim we Francji* ukonsty-

tuowała się na dniu 5 Sierpnia 1871 roku pod prezydencją Władysława hr. Zamoyskiego i wice-prezydencją Jenerała Józefa Czapskiego. Obowiązki kassyera pełnił X. Stodulski Tadeusz, a sekretarza Henryk Laury Jędrzejewicz.

Falszywy punkt wyjścia zawsze fatalnie na rzecz całą oddziaływać musi. Przekonano się wkrótce że *Opieka Narodowa* we Lwowie zakreślała sobie tylko cele lokalne i działalności swojej rozszerzyć do całego wychodztwa zgoła nawet nie mogła. Pomimo przeto gorących usiłowań prezesa i jego wpływowego imienia, pomimo uczciwych chęci grona całego które z nim prace podzielało, komissya Pośrednicząca aczkolwiek wrzekomo z powszechnego głosowania powstała, nie zyskała sobie żadnego niemal, ani w kraju ani w emigracyi uznania. Aby nie uszczuplać wpływów zewnętrznych na cele ogólne, członkowie komissyi utworzyli oddzielną od ogólnej kasę komissyi zasilaną ich osobistemi składkami na koszta biurowe i administracyjne. Otóż w przeciągu pierwszego roku istnienia komissyi, jej osobista kassa była bogatszą od kassy emigracyjnej, wpływ pierwszej na koszta biurowe wyniósł bowiem 813 fr. 75 c., gdy druga nie mogła pokryć nader zresztą skromnych wydatków na potrzeby ogólne emigracyi, to jest na rozliczne wsparcia których summa ogólna wynosiła zaledwie 794 fr. 15 c.

Wszelako, do śmierci hr. Władysława Zamoyskiego komissya czynności swoich nie zaprzestała. Ciągłe uszczuplana to wyjazdem, to śmiercią, to dobrowolnem z niej ustąpieniem niektórych członków, a przez stan wojenny w Paryżu pozbawiona możności przeprowadzenia nowych wyborów, starała się ona dopełniać się zapraszaniem de swego składu znanych w emigracyi osób w charakterze członków honorowych. Nominalnie przedłużało to istnienie komissyi, w rzeczywistości nie podniosło ani jej znaczenia, ani wpływów, ani środków działania. Ostatecznie w składzie swoim ogra-

niczona do trzech lub czterech członków, Komisya Pośrednicząca została.... *zapomnianą!* — Uchylamy wieko pod jakim pamięć o niej spoczęła, na którym zresztą ochotnie byśmy wypisali *de mortuis nil nisi bene*, gdyż jak wspomnieliśmy jej inicjatywie zawdzięczamy istniejącą *Czytelnię Polską* w Paryżu.

Władysław hr. Zamoyski, kiedy jako prezes Pośredniczącej komisji dotknął się bliżej tej niewdzięcznej niwy, która « polem prac emigracyjnych » się zowie — był równie zadziwiony jak oburzony ogólnie zniechęconem usposobieniem emigracyjnej publiczności, apatyą jednych, niechęcią innych, sceptycyzmem reszty. Oddziaływanie przeciw temu usposobieniu uważał on przeto za pierwszy obowiązek instytucji której przewodniczył. Jako pierwszy środek podobnego oddziaływania, podniósł on myśl założenia *klubu polskiego*, na którego neutralnym gruncie wychodźcy mogliby się przynajmniej ze sobą spotykać, i w myśl Chrystusowego słowa: « Gdzie z pomiędzy was trzech w imię moje się gromadzi tam ja w posród was będę », w polskiem słowie pokrzepiać serce i myśl swoją polską. Brak materyalnych środków stanął na zawadzie w przeprowadzeniu tego zamiaru; lecz ograniczając się do środków rozporządzalnych i na istniejących żywiolach się opierając, przy pomocy równie jak on, zbyt młodo zmarłego Jurkiewicza, hr. Władysław Zamoyski tej przynajmniej doznał pociechy iż zebrano około setki wychodźców którzy przyrzekli wnosić stałą miesięczną opłatę na koszt odpowiedniego lokalu w jednej z paryskich kawiarni i wypisania kilku ważniejszych organów krajowej prasy.

Czytelnia Polska została założoną. Do jej zarządu członkowie czytelnicy powołali przez głosowanie inicjatorów tej nowej instytucji.

Nie podejmujemy tutaj jej wewnętrznej historii, przeto nie

zapoznamy czytelników z kolejami jakie przechodziła w swoim rozwoju *Czytelnia Polska*. Nie mamy nawet danych po temu; gdyż zarząd Czytelni, co rok przez wybory się zmieniający, dając jej członkom na miesięcznych zebraniach sprawę ze swoich czynności, nie uznawał dotąd za stosowną ogłaszać do publicznego użytku całorocznych swoich sprawozdań. Sądzymy nawet iż ze względu na stan materialny, rozwój tej instytucji jest nieco zagadkowym. Nowych członków jej nie przybywa, a przynajmniej nie wielu; — zaś pomiędzy tymi którzy do członków są liczeni, wielu zapomina że Czytelnia musi ponosić wydatki i nie śpieszy z wnoszeniem ofiarowanej stałe opłaty. Lecz pod względem publicznego uznania Czytelnia Polska z każdym rokiem wiele zyskuje. Jej to zarząd zajmuje się urządzeniem obchodów i przygotowaniem programu obchodów niektórych rocznic narodowych jak np. 29 Listopada i 22 Stycznia. Za jego też staraniem, od czasu do czasu, zimową porą, zwykle w miesięcznych odstępach, miewają miejsce publiczne polskie odczyty. Zebrania takie ściągają zawsze po kilka set osób do Czytelni i dowodzą że nie byłoby może niepodobieństwem rozszerzyć ramy tej zbyt drobnej dotąd instytucji — zyskać dla niej szersze grono chętnych i gotowych do jej materialnego a stałego poparcia i powoli podnieść ją do godności tego *Klubu polskiego* który był pierwotną myślą jej inicjatorów.

Jakimkolwiek atoli jest dzisiaj jej stan materialny, Czytelnia Polska oddaje wychodźtwu w Paryżu niezaprzeczone usługi — zapewniając mu neutralny punkt zborny, gdzie w każdej chwili znaleźć można wszystkie niemal krajowe dzienniki, a wieczorami pokrzepiać się wzajemie ojczyzną pogadanką.

W roku 1876, zarząd Czytelni Polskiej składają :

Prezes : Józef Dybowski. — *Kasyer* — Henryk Jędrzejewicz. — *Członkowie* : Goldstejn Edward, Gregerowicz Ka-

imierz, Pawłowski Gustaw i *Sekretarz* Ludwik Dygat.

Lokal Czytelni Polskiej znajduje się w *Café de Belfort*, na 1^{em} piętrze, 3^{1/2}, rue Coquillière.

XIII. — STOWARZYSZENIE BYŁYCH UCZENNIC INSTYTUTU PANIEN W HOTELU LAMBERT.

Te same cele jakie po wypadkach roku 1863/4 założyli sobie inicjatorowie stowarzyszenia byłych uczniów Szkoły Polskiej na Batignolles — też same cele wzajemnej pomocy i ściślejszego zawiązania na dalszy ciąg życia stosunków przy wspólnej nauce zapoczętych, zgromadziły w dniu 2 Maja 1873 roku, pod opieką hr. Izabelli z ks. Czartoryskich-Działyńskiej pewną liczbę dawnych uczennic zreorganizowanego na nowo po obłożeniu Paryża, Instytutu Panien polskich w Hotelu Lambert.

Zawiązane w dniu tym *Stowarzyszenie byłych uczennic Hotelu Lambert* pod honorową prezydencją hr. Działyńskiej, naznaczyło sobie dzień 26 Lipca, jako rocznicę śmierci ks. Anny z ks. Sapiechów Czartoryskiej na ogólne zebranie, które po nabożeństwie żałobnem na cześć założycielki Instytutu odtąd corocznie w Hotelu Lambert ma miejsce. W dniu tym przyjęto zarazem ogólne statuta stowarzyszenia i przystąpiło do wybrania zarządzającego komitetu, do którego składu oprócz prezydentki honorowej hr. Działyńskiej powołane zostały :

Prezydentka : Pani Zychoń Emilia, z domu Jacewicz ;
Członkowie : Pani Austin Zofia, z domu Chodźko ; Pani Bataille Julia, z domu Piłńska ; Panna Wróblewska Leonida ; Panna Wróblewska Adelina ; w *obowiązku Kasyera* Pani Za-

eska Wiktorya z domu Komendowska; za *Sekretarza* panna Krahnass Gabryella.

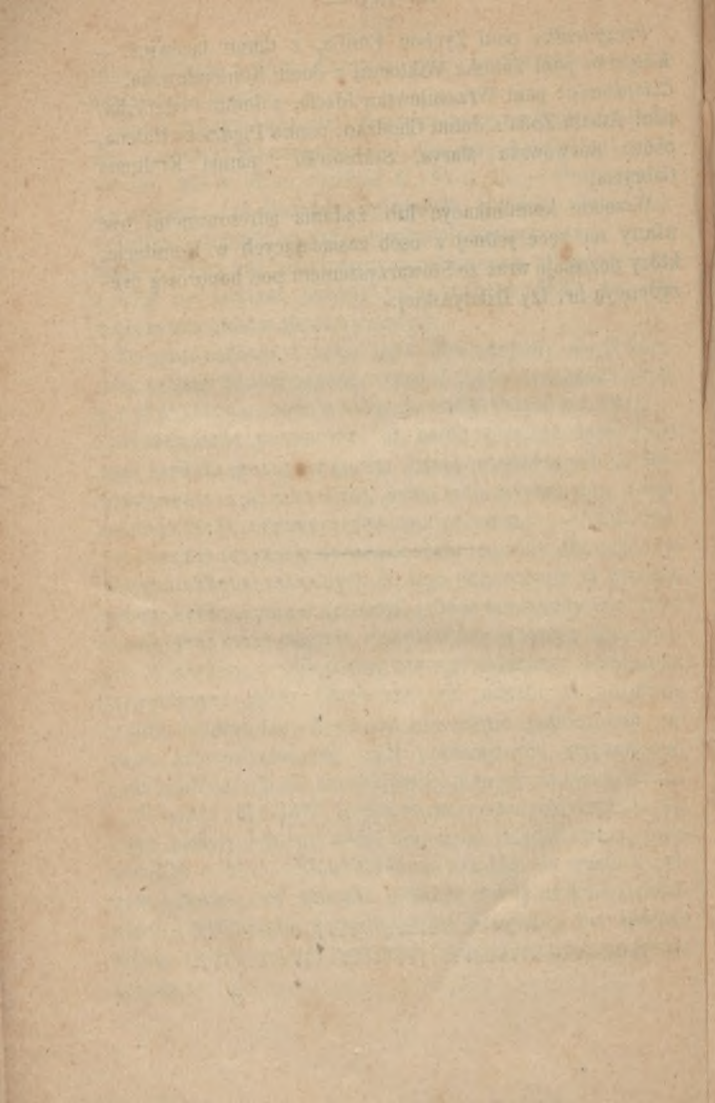
W pierwszym zaraz roku liczba stowarzyszonych wyniosła 44; — dochód Stowarzyszenia z dorocznych stałych składek wyniósł 365 fr. 50 c., rozchód fr. 91 c. 75. — Stowarzyszenie odkłada $\frac{1}{4}$ dochodu ze stałych składek równie jak wszelkie jednorazowe dary na kapitał żelazny, który w zaczątku swoim nie miał jeszcze oznaczonego przeznaczenia, a mógł być użytym jedynie przez postanowienie zapadłe większością głosów stowarzyszonych.

Ze sprawozdania z roku 1876 dowiadujemy się iż kapitał żelazny Stowarzyszenia wynosił już w tym czasie około 1,400 fr., w tej summie 3 obligacye miasta Paryża z r. 1871. — Stowarzyszenie postanowiło aż nadto zużywać dochód od tego kapitału na stypendya dla dzieci pochodzących ze Stowarzyszenia, i w roku 1876, jedno takie stypendyum w wysokości 100 fr. rocznie zostało już przyznane. — Nadto Stowarzyszenie przyznaje dorocznie dwie nagrody dla uczennic Instytutu Panien zaleconych do tego odznaczenia za wspólną zgodą współuczennic i dyrekcji. — Dwie te nagrody w r. 1876 zostały przyznane pannom Helenie Zaborowskiej i Małgorzacie Wysockiej. — Nie wiemy kto był obdarzony dorocznem stypendyum, gdyż Stowarzyszenie uznało za stosowne w imię koleżeńskiej dyskrecyi nie czynić publicznemi nazwisk Stowarzyszonych, bądź pobierających stypendyum, bądź uciekających się do wzajemnej pomocy Stowarzyszenia.

W tymże roku 1876, liczba Stowarzyszonych wynosiła 73, które złożyły tytułem stałej dorocznej składki sumnę franków 545 c. 65. — Stowarzyszenie znajduje się przeto w pełnym rozwoju, co słusznie policzyć należy na karb działalności i wytrwałości zarządzającego Komitetu, do którego składu na rok 1876/7 wyborem Stowarzyszonych powołane zostały :

Prezydentka pani Zychon Emilia, z domu Jacewicz. —
Kasyerka pani Zaleska Wiktorya, z domu Komendowska. —
Członkowie : pani Wrześniewska Józefa, z domu Podgórska,
pani Austin Zofia z domu Chodźko, panna Piędzicka Helena,
panna Karwowska Marya, *Sekretarka* : panna Krahnass
Gabryela.

Wszelkie komunikacye lub żądania adresowanemi być
winny na ręce jednej z osób zasiadających w Komitecie,
który pozostaje wraz ze Stowarzyszeniem pod honorową pre-
zydencyą hr. Izy Działyńskiej.

SPIS RZECZY.

	Str.
Do czytelnika.....	5
Szczegóły kalendarza na rok 1877.....	9
Święta ruchome, pory roku, zaćmienia.....	10
Styczeń.....	11
Luty.....	12
Marzec.....	13
Kwiecień.....	14
Maj.....	15
Czerwiec.....	16
Lipiec.....	17
Sierpień.....	18
Wrzesień.....	19
Październik.....	20
Listopad.....	21
Grudzień.....	22

Alfabetyczna lista adresów polskich

I. — W Paryżu.....	23
II. — W departamencie Sekwany.....	53
III. — W innych departamentach Francyi i koloniach.....	55
IV. — W Alzacyi.....	69

Wykaz statystyczny Polsko-Paryski.

A. Firmy handlowe.....	71
B. Rzemiosła.....	78

C. Publiczne i liberalne zawody.....	80
D. Urzędnicy.....	83

*Zakłady, stowarzyszenia i instytucje polskie
w Paryżu.*

I. — Towarzystwo Historyczno-Literackie.....	87
II. — Towarzystwo dobroczynności Dam polskich....	91
III. — Szkoła polska na Batignolles.....	94
IV. — Instytut Panien polskich w hotelu Lambert....	100
V. — Dom Świętego Kazimierza, 119, rue du Chevaleret.	101
VI. — Stowarzyszenie podatkowe, czyli instytucya Czcii i Chleba.....	105
VII. — Stowarzyszenie byłych uczniów Szkoły polskiej na Batignolles.....	111
VIII. — Stowarzyszenie polskich robotników.....	114
XI. — Stowarzyszenie Pomocy Naukowej.....	118
X. — Towarzystwo Nauk Ścisłych.....	121
XI. — Towarzystwo Bratniej Pomocy.....	123
XII. — Czytelnia polska.....	126
XIII. — Stowarzyszenie byłych uczennic instytutu Panien w hotelu Lambert.....	131

KONIEC.

BIBLIOTEKA
UMCS
AUBURN

Biblioteka Uniwersytetu
M. CURIE - SKŁODOWSKIEJ
w Lublinie

5479/87

CZASOPISMA

PARIS. — TYPOGRAPHIE TOLMER ET ISIDOR JOSEPH,
rue du Four-Saint-Germain, 43.
